

A
CSENHŐRCSÉGI
• • LAPOK • •
KÖNYVTÁRA

10.

BÜNYI GYI APRÓSA GYIK II.

*Híven,
Becsülettel,
Vitézül.*

*Mi sohsem pihenünk . . .
Haladunk éj s nappal a bűnök után
És éljük megyünk — szüntelenül
És akkor is látnak a lalvak, mezők,
Ha lény, lárma, ima s minden elült . . .*

*Előttünk zászló leng: a becsületé.
Babér övezi és cserlevél zöldje,
És hószin selymén kakastoll ragyog!*

BŰNÜGYI APRÓSÁGOK

ÖSSZEÁLLITVA

A CSENDŐRSÉGI LAPOKBAN KÖZÖLT
CIKKEKBŐL

A CSENDŐRSÉGI LAPOK KIADÁSA

1941.

FELELŐS: BESENYŐI BEŐTHY KÁLMÁN ALEZREDES

BŰNÜGYI APRÓSÁGOK

II.

Pinczés Loltán uradalmas
bűnyű köztelkél:

Bp. 1941. Október. Bl. Ötlyakar

Előszó.

A Csendőrségi Lapok könyvtárának 9. és 10. kötete bűnügyi apróságok gyűjteménye, a bűnöző világból vett mozgóképszalag, bűnügyi híradó innen is, onnan is. Mindíg érdekes, sokszor furcsa képecskék ezek, egyik-másik ritkaság, a következő megdöbbentő, és mind más és más.

Nemrégén megszavaztattuk a Csendőrségi Lapok olvasóit arra nézve, hogy a lap közleményei közül melyeket olvassák legszívesebben. A „bűnügyi apróságok“ sorozatunk a legtöbb szavazatot kapott cikkek között szerepelt. Nem csodálkoztunk ezen, hiszen az apróságok mindegyike valóban rendkívül érdekes, izgalmas eseteket tár elénk, amelyekben türelmetlenül, gyakran izgatottan keressük a megoldást, azt, hogy miként sikerül a bűnös nyomára jutni. Nem csodálkoztunk azért sem, mert olyan bűnözőket és olyan bűnöket ismertünk meg ezekben a kis történetekben, amelyek nem mindennapiak, a bűn elkövetési módjai felől meglevő ismereteinket pedig határozottan bővítve éreztük minden egyes eset elolvasása után.

Az apróságok között sok a külföldi eset. Megmondjuk: szándékosan vettünk a gyűjteménybe több ilyen esetet azért, hogy bajtársainkat a magyar viszonyoktól eltérő világba elvezessük és ezzel tájékozottságukat növeljük. Úgy gondoljuk, hogy ezzel ismét hasznos szolgál-

latot tettünk, hiszen a bűn és a bűnöző előtt nincs országhatár és ha eddig nálunk nem történt volna valamelyik bűncselekmény, holnap már megtörténhetik s ha valamely bűncselekménynek elkövetési módja, eszköze eddig ismeretlen volt nálunk, holnap már szembekerülhetünk azzal.

Ahány bűn és bűnös, annyiféle a nyomozás. Ez az a tudomány, amelyet tökéletesen elsajátítani nem lehet, de amelyben előbbrejutni lehet. Az erre törekvés egyik eszköze ez a két kötet, amelyből — szórakozva — értékes ismeretekre tehetünk szert.

Ezeket a bűnügyi apróságokat a Csendőrségi Lapok részére Olchváry-Milvius Attila alezredes gyűjtötte össze a világ minden tájáról.

I. FEJEZET.

LOPÁSOK, CSALÁSOK

APRÓ TOLVAJLÁSOK.

A tolvajtársadalom egyik lelegyekicsinyeltebb tagja a tyúktolvaj. Nekünk, csendőröknek faluhelyen éppen ezek törik a legtöbb borsot orrunk alá. A bűnöző társadalomban megfigyelhető, hogy a különböző szakmák versenyeznek abban a törekvésben, hogy bűncselekményeik eszközeit és elkövetési módjait, a korral haladva, minél jobban tökéletesítsék. Ebből a versenyből még a tyúktolvajok sem akarnak lemaradni.

1937. évben pl. a jászkarajenői órs egy utazó tyúktolvajra tette rá a kezét. A tyúktolvaj — modern ember lévén — motorkerékpáron járta az országot. A motorkerékpár oldalkocsija több rekeszes tyúkketrecé volt kiképezve. Ezek egyikében egy idomított pulikutya kísérte el gazdáját az útjaira. Ha emberünk valahol, valamelyik útmenti tanya közelében békésen kapirgáló baromfit pillantott meg, megállt és szabadon bocsájtotta a pulit. A betanított puli összefogdosott egy csomó tyúkot, csirkét és azokat húségesen odahordta a gazdájának. A baromfiak bekerültek a ketrecbe, a puli is elfoglalta a maga helyét és ezután a tyúktolvaj motorkerékpárjával tovarobogott. Meg sem állt egy távolabbi helyen tartott vásárig, vagy hetipiacig. Az elkövetés és az értékesítés színhelye közé lehetőleg mindig nagyobb távolságot iktatott.

Ez a tyúktolvaj, aki mint baromfikereskedő szerepelt a polgári életben, ma itt, holnap ott tűnt fel és így valószínű, hogy lelkiismeretét szerte az országban számos kiderítetlen esetként nyilvántartott tyúklópás terheli.

*

Az orosházaí őrök 1936 nyarán 5 tagú tyúktolvajbandát fogott el és adott át a gyulai kir. ügyészségnek. Ezeknek a tyúktolvajoknak az volt a különlegessége, hogy a tyúkólak szellőző nyílásain vagy ablakain keresztül, szalmahúzó horoggal húzták ki a baromfiakat. Az egyik tolvajnak, saját beismerése szerint, olyan nagy gyakorlata volt ebben, hogy a művelet csak elvétve nem járt sikerrel. A lopás ilyen elkövetési módjának természetesen nem maradt nyoma. A baromfiólak ajtaját, lakatját sértetlen állapotban találták és a baromfiak mégis eltűntek. Ennek a bandának is sok olyan tyúklópás lehet a rovásán, amelyeket egyes őrök részben mint kiderítetlen eseteket tartanak nyilván, részben pedig — ahogy ez már ilyenkor szokásos — a nyomozó járőrök a róka, vagy a görény lelkiismeretét terhelik meg velük.

*

Nem újszerű bűncselekmény a mozgó járművekről való lopás. Különösen piacok, országos vásárok idejében gyakoriak az olyan feljelentések, hogy az árujukat szekéren vagy tehergépkocsin szállító vásárosokat a vásárra vezető vagy távozó útjukon meglopták. A járművekről egész zsákok, ládák, hordók tűntek már el. Az ilyen feljelentések nyomozásánál a legkézenfekvőbb feltevés az, hogy a lopást valahol megállás közben követték el.

A vásáros emberek szívesen megállanak az útszéli kocsmáknál egy-egy pohár borra vagy pálinkára és ilyenkor a járómű és rajta levő áru is rövidebb-hosszabb

időre felügyelet nélkül marad. Sokszor azonban a meglopott vásáros meg sem állott sehol és a járóművön szállított áruból mégis hiányzik. Ilyenkor számolni kell az a lehetőséggel is, hogy az áruk talán nem voltak kellően megerősítve a járóművön s így leestek és elvesztek. Ha azonban ez a lehetőség is kizárható, nem marad más feltevés hátra, minthogy az árukat a járóműről menetközben lopták el. Ez különbözőféleképpen történhetik. A tolvajok egyike felkérkedik a járóműre, onnan egyes darabokat lead a járóművet követő társának, vagy pedig a lopott holmit előre megbeszélte helyen egyszerűen ledobja a járóműről és a cinkosai azt ott összeszedik. Egy alkalommal egy járőr majdnem az életével fizetett egy ilyen tolvaj miatt. Éjjel sötétségben vasúti átjárónál várt egy vonat elhaladására. Tehervonat volt. A járőr közvetlenül a sínek mellett állt, a lebecsajtott sorompón belül. A vonat elhaladása közben egyszerre csak egész zuhatag hatalmas hasábfa zúgott el a fülük mellett. Valamelyik fékező tolvaj volt, aki a rakományból, valószínű előzetes megbeszélés alapján, ezen a helyen dobott le több tölgyfahasábot a cinkosainak. Az esetre, sajnos, nem tudtak fényt deríteni. Nem tarthattak lesállást a ledobott hasábok közelében, hogy a fáért jövő cinkosokat tetten érhessék, mert egy veszélyes gonosztevő nyomon üldözésével voltak elfoglalva.

*

Lépésben haladó szekérről sötétben a tolvajok egyet-mást könnyen és feltűnés nélkül leemelhetnek. Különösen a vásárról távozó járóművekről, mert ezek gazdái rendszerint az elfogyasztott bőséges áldomások hatása alatt alszanak. Jóval nehezebb már ilyen módon gépjárművek rakományát megdézsmálni, egyrészt a tehergépkocsi magas kocsiszekrénye, másrészt a gépjármű haladó sebessége miatt. Pedig ez is előfordul. Itt

elsősorban a felkéredzkedő tolvajra kell gondolni, de az is lehet, hogy a tolvaj az indulás előtt megbúvik a tehergépkocsi rakománya között és azután útközben az ellopni szándékolt árut hátul ledobja, majd maga is leugrik.

Ennél azonban ma már korszerűbb módszerek is vannak. A holland rendőrség néhány évvel ezelőtt egy ilyen gépkocsirakomány tolvajbandát kerített kézre. A banda fejének, egy amsterdami német embernek, gyorsjáratú személygépkocsija volt. A banda a gépkocsin kihajtott az Amsterdam—Abersfordi műútra, természetesen a sötétség beállta után. A műúton azután kiszemeltek maguknak egy nyitott tehergépkocsit. A gépkocsivezető utána hajtott úgy, hogy a banda személygépkocsijának hűtője a tehergépkocsi hátsó részének közvetlen közelébe került. Erre a banda egyik tagja, egy 20 éves szerződés nélkül álló artista kimászott a személygépkocsi hűtőjére, onnan átnyult a tehergépkocsira, áttemelt néhány darabot és azt hátra adogatta a cinkosainak. Sok ilyen módon elkövetett lopás bizonyult rájuk. Rendszerint kézműárukkal, szivarral, szivarkával, hanglemezekkel, csokoládéval stb. telt ládákat loptak ilyen módon. Arra még nincsen adatunk, hogy a lopás ilyen elkövetési módja már nálunk is előfordult volna, de lehetséges, és így számolnunk kell vele.

*

Nagy városok pályaudvarai környékén működnek az úgynevezett „parasztfogók“. Felajánlják szolgálataikat a jó vidéki atyafiaknak. Akad közöttük bőröndtolvaj, aki meglép a kezébe adott bőrönddel, de nem hiányzanak az úgynevezett „nepperek“ sem, akik a jámbor vidékiekre finom kölnivizeket, illatszereket, ékszereket, aranyóra-

kat stb. akarnak rásózni. A kölnivíz vagy illatszer tetzetősen kiállított üvegekben közönséges festett víz, az ékszerek, órák rézből, a csillogó drágakövek közönséges üvegből készült hamisítványok. Régi trükk a hamispénzgyártó gép is, amellyel a pályaudvarkörnyéki parasztfogók a vidéki atyafiak² kapzsiségát felköltik. Elviszik az atyafit valamelyik lebújba, bemutatják, hogy mit tud a gép. Papírszeletet tesznek bele az egyik oldalon, megforgatják a gép tetején levő kart és ime, a gép másik oldalán levő nyílásból ropogós 20 pengős bankjegy kerül elő. Ha az atyafi még kételkedik, elmennek vele valamelyik kocsmába vagy üzletbe és előtte váltják fel az „újonnan készült“ 20 pengőst. A kocsmáros vagy a kereskedő elfogadja a 20 pengős bangjegyet, mert az természetesen, valódi. Ez a bizonyíték rendszerint leszereli a vidéki atyafi gyanúját, kifizeti a potom 100—200 pengőt a pénzhamisító gépért és csak akkor jön rá, hogy becsapták, amikor odahaza a pincében, nagy titkolózva, maga is hozzálát a hamispénz gyártásához és a gépből a papírszelet ugyanolyan üresen jön ki, mint ahogy behelyezte.

*

Ezek az apró csalók, tolvajok azonban csupán kis patkányok, mesterségük kontárjai. A nagystíliú parasztfogók egészen más eszközökkel, nagyobb haszonra törekedve dolgoznak. Ilyenek pl. Londonban a tengerentúlról érkező dúsgazdag ültetvényesekre vetik ki hálójukat. Egy jamaikai dúsgazdag banánültetvényes pl. Londonban megismerkedett egy igen tisztos külsejű, jó modorú Mac-Donald nevű londoni úrral. Mac-Donald a jamaikai ültetvényesnek egy alkalommal vendéglőben, ebéd közben bemutatta Miller nevű barátját, mint ismert londoni tőzsdeembert. Már 2 vagy 3 alkalommal együtt ebédel-

hettek, amidőn Miller azzal hozakodott elő, hogy hatalmas tőzsdei műveletbe szeretne kezdeni, amelyen nagyon sokat lehetne nyerni. Személyesen azonban nem akar előtérbe lépni, mert ha látják, hogy ő bizonyos részvényeket vásárol, e részvények ára felszökne, így az üzlet nem járhatna a tervezett anyagi sikerrel. Azt ajánlotta, hogy a műveletet a banánültetvényes és Mac-Donald nevében hajtsák végre. A dolog csak névleges, pénzt nem kell befektetni és kockázatot sem kell vállalniok. Az ültetvényes és Mac-Donald belementek az üzletbe, sőt az ültetvényes arra is ajánlkozott, hogy bizonyos összeggel hajlandó a tőzsdeműveletben résztvenni.

Miller ezt visszautasította azzal, hogy nincs szükség rá, mert pénze neki is van elegendő. A következő napokban Miller és Mac-Donald lázas tevékenységbe kezdtek. Csekkek, táviratok röpködtek jobbra-balra, egyik telefonhívás a másikat követte. Az ültetvényesnek az volt a benyomása, hogy a tőzsdeművelet a legjobb medrekben halad. Egy szép napon éppen együtt voltak mindhárman, amidőn megjelent Miller egyik üzleti barátja, egy bankigazgató. Tájékoztatta őket, hogy az akció annyira előrehaladt, hogy most már hatalmas nyereséggel le lehetne zárni, de ehhez 100.000 fontsterling készpénzre volna szükség, még pedig azonnal. Miller el kezdett számolni, majd kibökte, hogy ő pillanatnyilag csupán 50.000 fontot tud mozgósítani. Mac-Donald magára vállalt 10.000 fontot. Az ültetvényes ekkor beugrott. A hátralevő 40.000 fonttal ő szállt be az üzletbe. Rádiótávirattal hívta le az összeget Jamaikából és a búsás haszon reményében nyomban át is adta megfelelő írás ellenében Millernek. A 40.000 fontját soha többé nem látta. Még aznap este megjelent Mac-Donald, Miller és a bankigazgató csüngő orrokkal, hogy a tőzsdén előre nem látott ellenakció folytán az üzlet nem sikerült és a

befektetett pénz teljes egészében elveszett. Az ültetvényes természetesen Millerékkal sem találkozott többé.

Nem kell mondanom, hogy Miller és társai jólszervezett, nagystílű parasztfogó banda tagjai voltak, akik az egész tőzsdeügylet meséjét azért találták ki, hogy a gazdag ültetvényest megkopasszák.

*

A leírt szélhámosságok mindegyikénél megtaláljuk ugyanazt a közös, jellegzetes vonást. A csaló, a szélhámos mindig alkalmaz valami olyan fogást, amellyel bizalmat kelt maga iránt és áldozatának még a gyanúra való puszta gondolatát is eloszlatja. Ilyen volt az első esetenél az, amidőn a vidéki gazdával a csalók elmentek egy üzletbe és a pénzhamisító géppel készített 20 pengőst előtte váltották be.

A második esetenél az áldozat maga ajánlotta fel anyagi közreműködését a tőzsdeműveletnél. A szélhámos nem kapott az ajánlaton. Sőt. Egyenesen visszautasította azzal, hogy neki pénzre nincsen szüksége. Ezzel tökéletesen megnyerte áldozata bizalmát.

VASÚTI TOLVAJOK.

A tolvajok egész különálló szakmája a vasúti lopás. A vasúti tolvaj számos típusát ismerjük. Érdemes velük foglalkozni, módszereiket megismerni.

Kezdjük a bőröndtolvajokkal. Ezek egyaránt működnek a pályaudvarokon és a vonatokon.

A pályaudvari bőröndtolvaj elvegyül az utazóközönség közé és arra a pillanatra les, midőn valaki a bőröndjét egy pillanatra felügyelet nélkül hagyja. Pl. leteszi maga mellé és rágyujt, vagy belenéz az ujságjába, vagy ismerőssel beszélgetésbe bocsátkozik, stb. A tolvaj pilla-

natok alatt elemeli a bőröndöt. Ezeknek a tolvajoknak egy magasabb fajtája fenék nélkül, vagy befelé nyíló rúgósfenekű, úgynevezett ollós kofferral dolgozik. A tolvaj ezzel a „patentbőrönddel“ jelenik meg a pályaudvaron, vagy vasúti állomáson és elvegyül az utasok közé. Ha felügyelet nélkül hagyott bőröndöt lát, akkor a saját patent bőröndjét arra felülről egyszerűen ráhelyezi. A tolvajbőröndben horgos, ollós szerkezet van, mely a kiszemelt bőröndöt mintegy beemeli a tolvajbőröndbe. A tolvaj ezután nyugodtan tovább áll és ha a megkárósított észre is veszi, hogy a bőröndje eltűnt, nem gyanakszik arra a jólöltözött utasemberre, aki a közelében sétál és akinek a kezében az övétől teljesen eltérő külsejű bőrönd van. Feltétel természetesen az, hogy az ellopandó bőrönd kisebb legyen a tolvaj patent-bőröndjénél. Ilyen patent-bőröndöt több külföldi rendőrségi és bűnügyi múzeumban lehet látni.

Kedvenc működési tere a pályaudvari bőröndtolvajoknak (de egyben zsebtolvajoknak is) a jegyváltópénztár környéke. Itt rendszerint sokan vannak, türelmetlenül várják, hogy jegyüket megválthassák. Sok utasnál kisebb kézi poggyász is van, amelyet a jegyváltás pillanatában maga mellé letesz a földre, vagy arra az asztalkára, mely abból a célból sok helyen a jegypénztár előtt áll. A bőröndtolvaj számára pillanat műve, hogy egy-egy poggyászdarabbal odébb álljon.

A pályaudvari bőröndtolvajok egy szerényebb fajtája pályaudvari belépőjegyet vált és azután felszáll a befutó vonatokra. Végigjárja a fülkéket és összeszedi az utasok által otffelejttett tárgyakat. (Bőröndök, ernyők, kabátok, stb.). Ilyenkor természetesen nemcsak az otffelejttett tárgyak jutnak a kezébe. Sok utas türelmetlen és a pályaudvaron őt váró hozzátartozóját megpillantva, leugrik és a nyakába borul. A kölcsönös üdvözlé-

sek lezajlása után azután hordárt akar küldeni a fülkébe a poggyászáért. Bizony sokszor előfordul, hogy a hordár már nem találja ott a poggyászt, vagy nem valamennyit. A bőröndtolvajnak annyi elegendő volt, hogy a poggyással odébb álljon.

A magasabbrendű pályaudvari bőröndtolvaj finomabb és tökéletesebb módszerekkel dolgozik.

Rendszerint megnyerő külsejű, jól öltözött ember, aki utazó nőknek ajánlja fel lovagias szolgálatait. Készséggel ajánlkozik, hogy elintézi a nagymálha feladását, vagy a málhának a ruhatárban való elhelyezését. Ha felajánlott szolgálatait igénybe veszik, hűségesen beszolgáltatja megbízójának a feladóbárcát, vagy a ruhatári jegyét és azután a hálálkodást magától szerényen elhárítva, udvariasan elbúcsúzik és távozik. Áldozatát csak akkor éri meglepetés, midőn másnap a ruhatárból, vagy pedig az utazás célját képező vasútállomáson a poggyászát kiváltja, a ruhatári jegy, illetve a feladóbárca alapján. Értéktelen lim-lommal tele, ócska bőröndöt kap, amelyet a tolvaj megelőzőleg adott be a ruhatárba, vagy adott fel személypoggyászként és ennek a ruhatári jegyét, illetve feladóbárcáját adta át az áldozatának. A másikat magának tartotta meg és az áldozat értékes holmiját azok segítségével ő váltja ki.

Vannak ezek között kezdők is, akik otrombább módszerekkel dolgoznak. Ezek rendszerint nőknek, aggoknak ajánlkoznak, hogy segítenek a poggyászuikat vinni. Különösen vidéki embereket szednek rá könnyen, akik hálásan igénybe veszik a segítséget. A tolvaj magához veszi az egyik poggyászdarabot és azután olyan helyen, ahol nagyobb tolongás van, igyekszik a poggyással meglépni.

A mozgó vonaton dolgozó tolvajok egyszerűbb fajtája egyszerűen végigjárja a vonatot, különösen az éj-

szakai vonatokat és felügyelet nélkül hagyott poggyászokra vadászik. Ha a poggyásztulajdonos elalszik, vagy pl. valaki egyedül van egy fülkében és egy pillanatra a mellékhelyiségbe, vagy gyorsvonatokon az étkezőkocsiba megy, a poggyásztolvaj elemeli a poggyászt és a legközelebbi állomáson leszáll vele. Az ilyen lopásokat rendszerint abban az időpontban követik el, midőn a vonat valamelyik tartózkodási helyhez közeledik. Ha rajtaérik a tolvajt, sokszor rászánja magát a kiugrásra is. Az is előfordult már, hogy a lopott poggyászt a tolvaj egyszerűen kidobja az ajtón, vagy ablakon, olyan helyeken, hol arra cinkosai már várnak.

A magasabbrendű utazótolvaj jólöltözött ember, hatalmas, jókinézésű, de üres bőrönddel száll fel a vonatra. A zsákmányt ebbe helyezi bele és azután a legközelebbi állomáson nyugodtan leszáll. Ha a károsult időközben észre is vette a bőröndje eltűnését, nem gyanakszik a jólöltözött útitársra, aki egészen máskinézésű bőrönddel száll le, mint amilyen az övé volt.

A vasúti tolvajlás azonban nem csupán a személyszállítást lebonyolító pályaudvarokon és vonatokon, hanem a teherpályaudvarokon és áruszállító tehervonatokon is folyik. Ezeknek a lopásoknak a tettesei igen sokszor nem a kívülállók körében keresendő, ezzel a vonatkozással azonban itt most nem kívánok bővebben foglalkozni.

Az 1920-as években a budapest—miskolci vonaton garázdálkodott egy tolvajbanda. A banda egyik tagja valamelyik tolatóállomáson alkalmas pillanatban besurrant az áruszállító vagonba és ott elrejtőzött. Útközben válogatott a vagonban levő áruk közül és azután a kiválasztott holmit — emlékezetem szerint, Ludas vagy Karácsond község határában a robogó vonatból kihajigálta. Cinkosai már ott várták, akik a lopott árut a „rak-

tárba“ — egy magányosan álló épülőfélben levő házba — szállították.

Az árutolvajok legeredetibb fajtája azonban a ládában utazó árutolvaj. A német vasúti rendőrségnek sikerült egy ilyen tolvajt elfogni és birtokába jutott, mint bűnjel, az utazóláda is. 130 cm. hosszú és széles és 150 cm. magas, erős faláda volt. Belsejében kis pad, az oldalfalakon, tetőn és fenekén belülről foggantyúk voltak elhelyezve. A láda fenekén matrac volt. Egy doboz száraz élelmiszerekkel, két bádgedény italokkal, egy további bádgedény bizonyos célokra, továbbá villamos zseblámpa és betörőszerszámok egészítették ki a felszerelést. Ezenfelül a német vasúti rendőrség a ládában megtalálta a zsákmányt is: több írógépet, finom bőrárut, értékes szöveteket. A láda külsején feltűnő figyelmeztetések voltak: „Vigyázat“, „Törékeny“, „Nem szabad fordítani“, „Legfelül tárolni“, stb.

Ennek az utazó vasúti tolvajnak a módszere a következő volt.

Belebújt a ládába és azután, mint teherárut cinkosaival feladatta magát, másik cinkosa címére.

Midőn a vasút a ládáját berakta a raktárba, majd a vagonba, az utazótolvaj előbújt a ládájából, és megdezsmálta a raktárban levő, vagy a vagonban szállított árukészleteket. Ha már annyi volt a zsákmány, hogy őt is kiszorította a helyéről, akkor a ládát bezárta, ő maga pedig alkalmas pillanatban kisurrant a raktárból, vagy a vagonból és személyvonaton utazott tovább. A rendőrség éppen ilyen alkalommal csípte el, midőn a vagon el akarta hagyni. A rendőrség egyik vasúti ügyeleti járőre ugyanis a teherpályaudvaron veszteglő vagonok között portyázva észrevette, hogy az egyik vagonból egy fej óvatosan kikandikál. A járőr azonnal odasietett, mire a vagonból egy férfi ugrott ki és futásnak eredt.

Rövid üldözés után elfogták, visszamentek a kérdéses vagonhoz és akkor találták meg a ládát.

Ez a vasúti tolvaj, aki kézrekerüléséig már évek óta garázdálkodott, elmondta, hogy egy alkalommal igen kellemetlen, sőt végzetessé válható helyzetbe került. A ládáját a vasutasok minden rámozolt figyelmeztetés ellenére megfordították és a tetejére állították, úgy, hogy nem tudott a ládából kibújni. Bár a ládán voltak rések a levegőzés céljára, ezeken keresztül azonban csak rövid ideig kaphatott elég levegőt, úgy, hogy majdnem megfulladt a ládában. Ezen az útján természetesen zsákmányra sem tehetett szert és így a ládából — a rendeltetési helyén —, cinkosai legnagyobb csodálkozására, nem várt értékes holmi, hanem ő maga került elő, félig megfulladt állapotban.

Nem messze állanak a vasúti tolvajoktól a vasúti csalók. Ezek közül különösen az utazó hamiskártyások említésreméltók. A hosszú vasúti utazás unalmas, az utasok szívesen kapnak minden alkalom után, ami az időtöltést kellemesebbé teszi. Erre építenek az utazó hamiskártyások, aki útitársaikat kártyajátékba ugratják be és ezután trükkjeikkel alaposan kifosztják őket.

RUHATÁRAK TOLVAJA.

Berlinben színházakban, mozikban, hangversenyeken, bálokon sorozatos bundalopások történtek. A rendőrség hosszú figyelőmunkája eredménytelen maradt. A ruhatárok bérlőinek, személyzetének megbízhatóságához nem fért kétség, a ruhatár az egész előadás, vagy bál tartama alatt szigorú felügyelet alatt állott úgy, hogy onnan kívülálló sem emelhetett el észrevétlenül semmit. Az előadás végén azután megismétlődtek ugyanazok a kellemetlen jelenetek, hogy elegáns estélyiruhás hölgyek

és urak értékes bundáikat akarták kiváltani a ruhatárból, de ezek helyett a ruhatáros értéktelen, kopott kabátokat adott át a felmutatott ruhatárjegyek ellenében.

A megoldást végül az egyik figyelő detektív jó arc- emlékezete hozta meg. Ennek a ruhatárnál figyelő, szolgálatot teljesítő detektívnek az előadás kezdete előtt feltűnt egy ismerős arcú fiatalember, aki a ruhatárba helyezte kopott télikabátját és azután a ruhatár közelében ólálkodott. A tisztviselő rövid fejtörés után rájött, hogy az ismerős arcú fiatalember notórius zsebtolvaj, akivel neki a múltban már volt dolga. Figyelni kezdte. A zsebtolvajt láthatólag érdekelte a ruhatárhoz tóduló közönség. Ezek között nézelődött. Egyszerre csak megjelent egy elegánsan öltözött úr, aki értékes bundát helyezett el a ruhatárban és a ruhatári jegyét gondtalanul a kabátja zsebébe gyúrta. A zsebtolvaj ennek az úrnak a nyomába szegődött. Követte. A megfigyelő detektív utánuk. Az idegen úr az előadás előtt még el akart szívni egy cigarettát és azért a dohányzóba tartott. Odaérve, a zsebtolvaj gyújtott először rá. Közvetlenül azután az idegen úr is elővette a cigarettatárcáját, majd gyufát akart elővenni. A zsebtolvaj odanyújtotta égő cigarettáját és arról tüzet adott. Ezt azonban olyan ügyetlenül tette, hogy végighamuzta az idegen úr kabátját. Erre nagy bocsánatkérések között leütögette a hamut a kabátról, majd odébb állt. A figyelő detektív azonban még valami mást is észrevett. Azt ugyanis, hogy a zsebtolvaj a hamu leütögetése közben benyúlt az idegen úrnak abba a zsebébe, ahova az a ruhatárjegyét tette. A detektív most már visszament a ruhatárhoz és ott várt. Nem hiába. A második felvonás után jött a zsebtolvaj a ruhatárhoz és hanyagul odadobta ruhatári jegyét a kiszolgáló asztalra, busás borralaló kíséretében. A ruhatári jegy ellenében a ruhatáros az elegáns

úr bundáját szolgáltatta ki. A zsebtolvaj éppen távozni akart, midőn a detektív lefülelte. Megvárták az előadás végét. A bundatulajdonos is elővette zsebéből a ruhatári jegyet és nagyon csodálkozott, midőn annak ellenében a ruhatáros egy kopott télikabátot akart neki kiszolgáltatni.

A bundalopások rejtélye ezzel megoldást nyert. Jól szervezett zsebtolvajbanda követte el valamennyi bundalopást. Módszerük a következő volt: saját kabátjukat — amely rendszerint teljesen értéktelen volt — elhelyezték a ruhatárban olyankor, amikor már meglehetősen nagy volt a tolongás. Ezt az időpontot azért választották ki, mert a ruhatáros a tolongásban nem jegyeshette meg magának az egyes felek arcát. Ezután figyelték a közönséget. Ha valaki értékes bundát helyezett el a ruhatárban, megfigyelték, hogy hova teszi az illető a ruhatári jegyét. Ha a céljaiknak megfelelő, könnyen hozzáférhető helyre tették a ruhatári jegyet, követték, azt a kedvező pillanatban ellopták és a sajátjukat csempészték a helyébe. Utóbbival az volt a céljuk, hogy az áldozat az előadás folyamán gyanút ne fogjon, ha esetleg eszébe jutna meggyőződni, hogy a ruhatári jegye meg van-e, nem szórta-e el. Azzal nem számoltak, hogy az áldozat észreveszi a ruhatári jegyen az eltérő számot. Ez nem is fordult egyetlen egyszer sem elő. Az emberek általában rossz megfigyelők, erre számítottak a zsebtolvajok.

A zsebtolvajok az előadás végét nem várták be, hanem rendszerint az utolsóelőtti felvonás után távoztak a ruhatárból, miután az ellopott ruhatári jegy segítségével kiváltott értékes bundát magukra öltötték.

Azok a takarékos bundatulajdonosok sem jártak jobban, akik ugyanis bundájukat az utcán várakozó gépkocsijukban hagyták, hogy ezáltal a ruhatári díja-

kat megtakarítsák. Ennek is megvannak a specialistái. Elsősorban is sok úrvezető rendszerint csak azt az ajtót csukja be amelyen kiszáll, az ellenkező oldalon levő ajtóról megfélemedezik. Ilyenkor a bundatolvajnak könnyű a dolga. De ha a tolvaj az összes ajtókat zárva találná, akkor sem jön zavarba. Vagy léket vág üvegvágóval az ablakba és úgy emeli ki a bundát és egyéb, a kocsiban hagyott tárgyakat, vagy pedig álkulccsal nyitja ki az ajtót. Ezek a bundatolvajok a téli hónapokban Berlinben hatalmas értékű zsákmányra tettek szert, különösen a Második Birodalom idején, amikor a hivatásos bűnözés már-már amerikai méreteket kezdett ölteni. Azóta a nemzeti szocialista kormányzat a bűntető rendelkezések módfelett való megszigorításával és a hivatásos bűnözővilág ellen folytatott könyörtelen irtóhadjárataival már tökéletes rendet teremtett.

AZ ÜZLETEK TOLVAJAI.

A tolvajmesterségnek sok különböző ágazata van. Mind más és más szakma. Mesterség, amelyet meg kell tanulni. A tolvaj meg is marad szakmája mellett. A betörőből soha sem lesz zsebtolvaj, vagy fordítva. Ez a mesterségnél való megmaradás eredményezi azután azt, hogy némelyikük a szakma egész művésztévé válik. Az alábbiakban a nagyvárosi hivatásos üzleti tolvajok leleményes eljárási módjait és fogásait ismertetjük. Nem árt ezeket ismerni, mert ezek a jómadarak fejlődő nyaraló- és fürdőkulturánk következtében, az idényben kikerándulnak a mi működési területünkre is.

Áruházak, üzletek árukészleteit az alkalmi üzleti tolvajok tömege is rendszeresen dézsmálja. Sokkal veszélyesebbek azonban a hivatásos, bandákba tömörült

üzleti tolvajok. Az üzleti tolvajlás nagyfokú ügyességet és agyafúrtságot követel meg, ezért erre a bűnözési ágra a nők jóval alkalmasabbak a férfiakkal. A tapasztalatok szerint a hivatásos üzleti tolvajok 95%-a nő.

A hivatásos üzleti tolvajnő ritkán dolgozik egyedül, rendszerint több segítőtárs támogatásával folytatja üzletemeit. A lopások elkövetésénél mind újabb és újabb fogásokat eszelnek ki. Három évvel ezelőtt az egyik nagy berlini áruházban üzleti tolvajnőt értek tetten. A tolvajnő szoknyája alatt horgokkal ellátott bőrvet viselt, amelyen nem kevesebb, mint 4 darab éjjeliszekrénylámpa függött. A szoknya egy rejtett belső zsebéből előkerültek hiánytalanul a lámpákhoz tartozó vezetékek és kapcsolók is. Egy másik üzleti tolvajnőnél az egyik nagy cég árjegyzékét találták, amelyben egyes árucikkek kereszttel voltak megjelölve. Ezek közé tartoztak azok a tárgyak is, amelyeket a tolvajnőnél megmotozás alkalmával találtak. A házkutatás egész áruraktárt hozott napfényre, amit a tolvajnő tervszerűen lopkodott össze.

Az üzleti tolvajok munkájának igen nehéz része a lopott áru értékesítése. Közönséges tolvaj beéri azzal, hogy a lopott holmit eladja az ismert orgazdáknak. Ez a megoldás azonban részben veszélyes, részben nem gazdaságos. Veszélyes, mert a hivatásos orgazdákat a rendőrség állandóan figyeli és így a tolvaj könnyen „lebukhatik“ és nem gazdaságos, mert az orgazda a tolvaj szorult helyzetét kihasználva, a lopott árukért értékük csupán elenyésző hányadát fizeti ki.

A modern üzleti tolvajok az értékesítésnek ma már egész más módját választják, amely számukra teljesen veszélytelen és azonkívül a nyereség is jóval nagyobb, amennyiben a lopott holmiért megkapják a teljes értéket. A modern üzleti tolvaj ugyanis egyszerűen vissza-

adja annak a cégnek az árut, amelytől azt lopta. A tolvajbanda több tagból áll. A szerepek megoszlanak. Két-három tag a tulajdonképeni tolvaj, akik a lopásokat az üzletekben végrehajtják. Ezek rendszerint bőrönddel jelennek meg az áruházakban és az elcsent holmit óvatlan pillanatokban a bőröndbe csomagolják. A bőröndöt ezután egyszerűen átadják az illető áruház poggyász-megőrző helyére. Ezután működésük színterét átteszik másik áruházakba, ahol hasonlóképpen járnak el. Este, munka végeztével azután taxit bérelnek, kiváltják bőröndjeiket és valamelyikük lakására szállítván, ott átadják őket a banda másik részének, akik az értékesítéssel foglalkoznak. Ezek természetesen szintén nők.

Az áruházakban történő vásárlásoknál a vevő a vásárolt holmikról jegyzéket kap, amelynek ellenében a vásárolt árut minden áruház kész másra becserélni vagy pedig a fizetett összeget visszatéríteni. Az üzleti tolvajbanda értékesítő „osztaga“ ezt az üzleti szokást használja ki a maga céljaira. Az értékesítők a lopott árut, amelynek származásáról és áráról természetesen alaposan tájékozva vannak, visszayiszik abba az áruházba, ahonnan azt ellopták. Ott kijelentik, hogy a vásárlás alkalmával kapott és a vásárlást tanúsító jegyzéket elvesztették. Majdnem minden esetben sikerül nekik pótlólag ilyen jegyzéket kapniok. Ezzel a lopott tárgy törvényes úton való megszerzését bizonyítani tudják, az árut bármi másra kicserélhetik, sőt egy későbbi látogatás alkalmával annak sincs semmi akadálya, hogy az áru és a jegyzék ellenében, az áru készpénzárát megkaphassák.

Ha olyan értékesebb tárgyról van szó, amelynek az eltűnése az üzletben feltűnhetett, akkor az értékesítők különös fogást alkalmaznak. Egyikük szabályszerűen megvásárol egy, az ellopottal azonos tárgyat. A vásár-

lásnál sokat beszél, elmondja, hogy a tárgyat a húgának a születésnapjára veszi, stb. Ezt azért teszi, hogy az elárúsítónő majdnem később határozottan visszaemlékezzen mind az ő személyére, mind a megkötött üzletre. A megvásárolt tárgyhoz természetesen megkapja a vásárlási jegyzéket is. Eltávozik, majd néhány órával később újból megjelenik az áruházban a megvásárolt tárggyal és kijelenti, hogy a húga már más rokonától ugyanilyen ajándékot kapott, tehát kéri, hogy a tárgyat mással becserélhesse. Az igaz, hogy a vásárlási jegyzéke nincs meg, mert elvesztette, de az elárúsítónő egész biztosan emlékszik őrá, hisz alig néhány órával ezelőtt nála vásárolta a tárgyat. Az elárúsítónő természetesen igen jól emlékszik erre és jóhiszeműen kiállítja a vásárolt tárgy értékének összegében azt a bont, amelynek ellenében a tolvaj az áruházban bármit vásárolhat. Néhány nap múlva az értékesítő nő újból megjelenik, de most már a lopott tárggyal, amelynek származását a valóban megvásárolt tárggyal kapott vásárlási jegyzékkel igazolja és ezen az alapon akár bont, akár a tárgynak ellenértékét megkapja.

GÉPKOCSI LOPÁSOK.

A bűnözés az élet elmaradhatatlan kinövése, hozzátartozik és éppen ezért lépést is tart vele. Minden fejlődés új bűnözési alkalmat teremt és új eszközöket ad a bűnözés kezébe. Nem is volt olyan régen, amidőn valahol lent az Alföldön összeszaladt a falu népe, ha egy gépkocsi véletlenül odavetődött és pöfögve, füst- és bűzfelhőbe burkolva végigrobogott (a gyorsaságról napjainkban alkotott fogalmak szerint: cammogott) a falu utcáján. Ezzel szemben itt fekszik előttünk egy statisztika, amely szerint az Egyesült Államokban 1932-ben hat

hónap alatt 36.000 gépkocsit loptak el. Ez azt jelenti, hogy a kérdéses hat hónap minden hetedik percére esik egy-egy gépkocsilopás. Az amerikai rendőrség becslése szerint az amerikai gépkocsitolvajok ez alatt az idő alatt kerekén 100.000 dollár értéket „forgattak” meg.

Érdemes egy pillantást vetni az amerikai gépkocsitolvajok munkájára. Rendszerint bandákba tömörülve dolgoznak. A bandának legalább négy tagjának kell lenni: az első a felderítő, aki kikémleli a gépkocsitulajdonos szokásait és pontosan megállapítja a cselekvés idejét. A lopás tulajdonképpeni végrehajtója a második fontos személy. A harmadik tagja a bandának a lopott kocsit alapos megváltoztatásáról, felismerhetetlenné tételéről gondoskodik: kicseréli a számozott alkatrészeket, a kerekeket, megváltoztatja a díszítéseket, átfesti a kocsiszekrényt, stb. Végül a negyedik jómadár előállítja a hamis iratokat, amelyek a kocsit értékesítéséhez szükségesek.

Gyakran előfordult, hogy lopott gépkocsin menekülő tolvajt a rendőrség gépkocsin üldözött. Üldözés közben azután a lopott kocsi valamely éles útkanyarulat után úgy eltűnt, mintha a föld nyelte volna el. A rendőrség hosszú időn keresztül nem tudott rájönni ennek a különös jelenségnek a nyitjára, míg végül az egyik lopott kocsit eltüntetése nem sikerült idejekorán és így az egész turpisság kiderült. Az üldözők mindig elrobogtak a lopott kocsit mellett, de nem láthatták, mert a banda zárt bútorszállító kocsija — mint egy anyahajó — felvette. A banda egyes tagjai a veszélyeztetett utakon bútorszállító kocsikkal cirkáltak, amelyekbe azután az üldözött gépkocsi, lebecsátott acéllejtő segítségével, behajtott. A bútorszállító kocsit belseje műhelynek volt berendezve, itt hajtották végre a szükséges átalakítási munkálatokat is.

Egyes gépkocsitolvajbandák szemtelensége nem ismert határt. A hírlapokban jelíges hirdetésekkel helyezték el, amelyekben olyan gépkocsikat kínáltak megvételre, amelyeket még el sem loptak. Ha akadt jelentkező, odarendelték egy olyan kereskedés elé, amelyben a hirdetett márkájú kocsikat árulták. Időközben a banda végrehajtó tagja ellopott valahonnan egy megfelelő kocsit és azzal odaállt az üzlet elé. A vásárló ilyen körülmények között teljesen gyanútlanul és jóhiszeműleg vált orgazdává.

Olyan bandák, amelyek nagyobb üzleti tőkével rendelkeztek, hatalmas kiállítási csarnokot béreltek és üzleti táblát függesztettek ki, hogy a cég legmagasabb áron vesz mindenféle gépkocsit. A cég természetesen a hírlapokban sem mulasztotta el a megfelelően nagyhangú és csábító hirdetést, aminek meg is volt a foganatja. Egymásután jöttek gépkocsijukkal az eladók. A cég emberei azt ajánlották az illetőknek, hogy kocsijukat állítsák be azonnal a kiállítási csarnokba és hagyják mindjárt ott a kulcsokat és papírokat is, hogy a cég, vevő jelentkezése esetén, azonnal lebonyolíthassa az üzletet. Az eladók fedezetül 30 nap múlva beváltható csekket kaptak. Amikor 50—60 kocsi összegyűlt, a banda az egész kocsi-parkkal együtt odébbállt. Azt mondani sem kell, hogy a csekkekre nem volt fedezet.

A gépkocsi azonban nem csak tárgya a modern bűnözésnek, hanem eszköze is. A modern bűnöző gépkocsin közelíti meg a helyszínt, gépkocsin szállítja el a zsákmányt, gépkocsin menekül, de arra is van eset, hogy a gépkocsit súlyos bűncselekmény közvetlen eszközül használják fel. 1936 június 7-ről 8-ára virradó éjjel három gonosztevő végezte be életét a villamosszéken a Sing-Sing fegyházban, mert egy embert megöltek, hogy a 750.000 dolláros életbiztosítási díjat megkaparíthassák.

Az ölés eszközéül a gépkocsit választották, amellyel áldozatukat — baleset látszatát szándékozván kelteni — halálra gázolták.

*

A hivatásos bűnözőnek, mondhatnánk, üzleti érdeke, hogy mindig újabb és újabb elkövetési módokat, fogásokat gondoljon ki. A régi fogások köztudomásúvá válnak s ezért azoknak már nem igen ül fel senki. Ezt a bűnözők jól tudják s ezért e téren bámulatos leleményességet fejtenek ki. Jellemző erre a következő, Párisban előfordult eset.

A párisi rendőrség a közelmúltban egy bandát fogott el, amely ügyes fogásával hónapokon át károsította meg a gépkocsitulajdonosokat.

A banda négy tagból állott, akik tervszerűen együtt dolgoztak. Bertrand volt a főnök, Blahay a főnök jobbkéz, áruházi portásnak öltözött, Willems és Fémard az utcasarkon ácsorgó munkanélkülit alakították. E díszes társaság mindig valamelyik nagy párisi áruház közelében helyezkedett el.

Ha az áruház előtt elegáns, drága gépkocsi állott meg, melyet úrvezető vezetett, az ácsorgó bandatagok egyike megfigyelte, hogy a kocsi tulajdonosa hova ment, míg a másik a kocsira „ügyelt fel“. Ha a levegő tiszta volt, az úrvezető benyomását keltő bandafőnök megjelent, villámgyorsan felemelte a hűtőfedőt és eltávolította a motorból az indukciós tekercset, a zsebébe sülyesztette, s a közeli kávéházba sietett, ahol aztán a továbbiakra várakozott.

Az áruházból kilépő gépkocsitulajdonos természetesen nem tudta begyújtani a motorját. Verejtékes kísérletek közben a két ácsorgó bandatag szolgálatkészen a segítségére sietett, hogy a kocsit tolják, vagy a kézi

indítóval a mótort megindítják. Az erőlködés — amiért a kocsit tulajdonosa nagyon hálás volt, — természetesen hiábavalónak bizonyult, mire az ácsorgók egyike ajánlkozott, hogy szól az áruház portásának, hogy hívja a szerelőt. A kocsit gazdája természetesen igen lekötözöttnek érezte magát és boldogan üdvözölte a kávéházból előhívott Bertrand mestert, mint főszerelőt, aki nagy szakértelemmel kezdett a motor megvizsgálásához. Rövid vizsgálat után megállapította, hogy az önindító tekerics kiégett s megjegyezte, hogy a közelben levő javítóműhelyében egész véletlenül van még egy darabja. Öt perc múlva újból megjelent és eredeti gyári csomagolásban, staniol papírba beburkolva, magával hozta a motortól előzőleg kivett önindító tekercest s nekifogott a szerelésnek.

Ezalatt a két ácsorgó bandatag fesztelenül csevegett az autótulajdonossal. Beszélgetés közben csak úgy odavetőleg megkérdezték a dolgozó Bertrاندot, hogy „16-os számút talált kéznél”? Ez volt az előre megbeszélte jel, hogy az autó tulajdonosának a tekerics áráról fogalma sincsen, tehát Bertrand nyugodtan kérhet 160 frankot.

A „javítás” befejezése után a gépkocsitulajdonos boldogan kifizette a 160 frankot, valamint a főszerelő munkadíját, gavallérosan borralválta a többi szereplőket és hálás köszönetének kifejezése után elrobogott. Csak később jött rá — ha ugyan rájött —, hogy a tekercsért nyolcszoros árat fizetett, mert azt 20 frankért bárhol megkaphatta volna.

A banda azonban később elcsúszott. A fogást véletlenül olyan emberrel szemben alkalmazta, akit egyszer már így becsapott. Így került az ügy bíróság elé.

A további folytatása a dolognak humoros és a mai anyagi világgra jellemző. A sértett, foglalkozására nézve filmíró, a bíróság előtt kijelentette, hogy nem nehezelt

a vádlottakra, mert fogásukat a legközelebbi filmesében fel fogja használni. Tévedett. A négy betyár üzleti szellem tekintetében semmiképpen sem állott mögötte, mert ott a bíróság előtt kijelentették, hogy szerzői jogukat per útján fogják érvényesíteni.

*

Hollandiában nagyon elszaporodtak azok a lopások, melyeket a tolvajok úton lévő tehergépkocsi-vonatok (traktor pótkocsikkal) rakományainak megdézsmálásával követtek el. A holland rendőrségnek sikerült rátenni a kezét egy ilyen bűnszövetkezetre, amely üzleteit az Amsterdam—Abersdorf útvonalon folytatta.

A tolvajbanda a lopásokat a következőképpen hajtott végre. A banda egyik tagjának személygépkocsija volt, amelyen hátulról megközelítették a kiszemelt tehergépkocsit. Egyikük hivatásos artista volt, aki kimászott a személygépkocsi hűtőjére, onnan átlendítette magát a tehergépkocsira, melynek belsejéből azután a rakomány részeit — főleg apróbb, de értékes csomagokat — szivar, cigaretta, csokoládé, gyarmatárú csomagok, gramofonlemez stb. — hátranyújtotta a személygépkocsi hűtőjén lovagló társának. A rendőrségnek sikerült, egy kivételével, a bűnszövetkezet összes tagjait ártalmatlanná tenni.

Ezt a fogást nem árt ismernünk, mert könnyen támadhatnak követői nálunk is.

*

A kor haladásával a bűnözés is lépést tart és kiaknáz minden olyan eszközt, amelynek jó hasznát veheti. 1933-ban Berlinben módfelett elszaporodtak a gépkocsilopások. Az elkövetés módjának hasonlatosságából, továbbá abból következtetve, hogy az ellopott kocsik nyomtalanul eltűntek, szervezett banda garázdálkodására

kellett következtetni. A banda nagy szakértelmet árult el, mert csupán olyan kocsikat lopott, melyek értéke kisebb vagyonnal is felér. Végre rajtavesztettek. Kiderült, hogy a banda feje Zürichben tanyázik, a többi tagok Berlinben tartózkodnak. Ha az autólopás megtörtént, rejtjelezett távirat ment Zürichbe, amelyre a banda feje minden elképzelhető hamis okmánnyal, igazolványokkal felszerelve — melyek a zürichi műhelyben készültek — repülőgépen Berlinbe sietett. Berlinben átvette az autót és a hamis okmányok segítségével azt akadálytalanul kivitte Zürichbe. A távirat és repülőgép segítségével lehetővé vált, hogy a lopott autóval a lopás után gyakran már 12 órán belül túljutott a határon, ahol azután zsákmányát biztonságba helyezhette.

*

Az Északamerikai Egyesült Államokban a gangszterek garázdálkodása egyrészt az alkoholtilalom megszüntetése, másrészt a banditák ellen tett erélyes intézkedések hatásaképpen észrevehetőleg alábbhagyott. Ez azonban nem jelenti egyben a bűnözés csökkenését is. Csupán a módszerek változnak.

1934 nyarán New-Yorkban nagyon elszaporodtak a gépkocsilopások. Színházak, mozik, vendéglők elől ismeretlen tettesek sorra lopkodták az értékesebbnél értékesebb gépkocsikat. Egyelőre a rendőrség minden fáradozása hiábavaló maradt. Ekkor cselhez folyamodtak. A rendőrség az egyik színház elé drága, elegáns gépkocsit állított csaléteknek, két detektív pedig a közelben, gyorsjáratú rendőrségi gépkocsijukban helyet foglalva, lesbeállt. Nem kell mondani, hogy mindkét kocsi ártatlan polgári gépkocsi benyomását keltette és rendőrségi mivoltukat semmi külső jel sem árulta el. Nem kellett sokáig várakozniok. A színházból elegáns, estélyi ruhás, cilinde-

res úr lépett ki, egyenesen a „csalétek“ gépkocsiba szállt és elhajtott. A detektívek utána. A hajsza közben a detektívek elébevágtak az üldözött kocsinak úgy, hogy az kénytelen volt lefékezni és megállni. A detektívek leugrottak a kocsijukról, ugyanezt tette az idegen is. Nem is olyan régen, még parázs lövöldözés lett volna történetünk folytatása. Itt azonban más történt. Az elegáns idegen rendőrsípót illesztett a szájához és belefújta. Nemsokára futólépésben közeledtek különböző irányokból az egyenruhás rendőrök, akikhez az idegen néhány szót szólt és mutatott is nekik valamit. A hatás meglepő volt. Az egyenruhás rendőrök rávetették magukat a detektívekre és pillanatok alatt megbilincseltek őket. Tiltakozásuk, igazolványukra, ismertetőjelükre való hivatkozásuk, hiábavaló volt. A rendőrök csak nevettek, hogy ők már ismerik az ilyesmit. A vége az lett a dolognak, hogy az idegen úr a lopott gépkocsival a rendőrök tisztelgése közben símán elsuhan, míg a kapálódzó és szitkozódó detektívek az őrszobára kerültek. Mire a való helyzet kiderült, addigra bottal üthették az ügyes tolvaj nyomát. A tolvaj az egyenruhás rendőrök előtt magasrangú büroügyi tisztviselőnek adta ki magát és kilétét szolgálati jelvényvel igazolta. Nagyban hozzájárult az egyenruhás rendőrök félrevezetéséhez mindenesetre az is, hogy a tolvaj az illető magasrangú egyénhez meglehetősen hasonlított is.

*,

A közelmúltban olvastuk valamelyik napilapban, hogy Budapesten /a²/ tolvajmesterségnek új ága indult virágzásnak. A bűnözés mindig alkalmazkodik a mindenkori időkhöz, viszonyokhoz, életformákhoz. Így történik ez ma is. Ma a benzin — amikor csak benzinjegy ellenében és csak korlátozott mennyiségben kapható — igen kívánatos és értékes valami. Ez keltette életre az új

divatot a tolvajok világában. Magukra hagyott gépkocsikra vadásznak, melyeknek benzintartályából a benzint azután egyszerűen lecsapolják és ellopják. Ezeknek a benzintolvajoknak a felbukkanásával a mi működési területünkön is számolhatunk. Nagyobb ünnepek, búcsúk, vásárok, fürdőhelyek és kirándulóhelyek főleg a hétvégé alkalmával nyújtanak kedvező teret és alkalmat a benzintolvajoknak mesterségük sikeres gyakorlására.

VILÁGHÍRES CSALÓK.

A köpenicki kapitány világfeltűnést keltett esetét legtöbben ismerjük. Nem érdektelen megismerni egyik követője esetét, akit az olasz bíróság 1932 februárjában ítélt el s aki a köpenicki cipészhez hasonlóan, szintén az egyenruha varázsát állította csalási szándékainak a szolgálatába.

1931 márciusának egyik délelőttjén Rómában egy előkelő ékszerész üzletében szolgálati egyenruhában megjelent egy olasz csendőr százados, egy őrmester kíséretében. A százados megkérdezte, hogy vásárolt-e a volt afganisztáni király koronaékszereiből. Mindenki tudta ugyanis annakidején, hogy a hazájából elmenekült, volt afganisztáni király Rómában telepedett le és a magával hozott ékszerekből nagyobb mennyiséget értékesített. Az ékszerész igenlő válaszára a százados kijelentette, hogy a vásárlás körül valami nincs rendjén. Pontos leltárt készített az üzletben levő összes nagyértékű ékszerekről és kijelentette, hogy őrizetbe veszi azokat. Ezután szabályszerűen kiállított elfogatóparancsot mutatott fel, az ékszerészt elfogta, az őrmesterrel bérkocsit hozatott és az ékszerészt beszállította a Regina Coeli fogházba.

A fogház irodájában a százados felmutatta a hivatalnoknak az elfogatóparancsot, az átadásról és átvétel-

ről szabályszerű jegyzőkönyvet vettek fel, majd néhány vigasztaló szó után, melyet a kétségbeesett ékszerészhez intézett, hóna alatt a vagyont érő ékszereket tartalmazó táskával, őrmestere kíséretében eltávozott.

Szegény ékszerész, jó néhány napig töprengett a fogházban, mire ártatlansága kiderült és nyilvánvalóvá vált, hogy a százados és őrmester vakmerő csalók voltak.

A rendőrség hatalmas lendülettel kezdett a nyomozáshoz, amelynek során az egész bünszövetkezetet sikerült kézrekeríteni. A nyomozás sikeréhez lényegesen hozzájárult az a körülmény, hogy a bünszövetkezet tagjai a zsákmányon összevesztek. Kiderült, hogy a banda másik tagja eszelte ki a bűncselekményt, a „százados“ és az „őrmester“ csupán a végrehajtók voltak. Az elfogatóparancs természetesen ügyes hamisítványnak bizonyult.

Az olasz bíróság a bünszövetkezet fejét 20 évre, a „százados“ 18 és ½ évre, az „őrmestert“ 14 és ½ évre és a szövetkezet többi tagjait kisebb-nagyobb szabadságvesztésbüntetésre ítélte.

BIZTOSÍTÁSI CSALÁSOK.

A biztosítási csalás napjainkban divatos bűncselekmény. Ha a bűnöző ravasz és ügyesen jár el, ez igen egyszerű és eredményes módja a jogtalan vagyonszerzésnek. Tűzokozással, betörés színlelésével elkövetett biztosítási csalások napirenden vannak, de jócskán előfordulnak olyan esetek is, ahol valakinek az életét magas összegre biztosítják, azután elteszik láb alól, hogy a biztosítási összeget megkaparíthassák.

Egyik délbulgáriai város polgármestere fényes estélyt adott. Az estély folyamán a vendégek valami fátyolás táncot jártak, a polgármester pedig feleségével kiállt

a verandára, ahová a tánc befejezésével a vendégek is kitódultak. Ebben a pillanatban a sötét kertből lövés dörrent el és a polgármesterné holtan rogyott össze.

A nyomozás abból a tényből, hogy a fényesen megvilágított verandán a lövés pillanatában a polgármester felesége mellett állt, arra következtetett, hogy a lövés tulajdonképpen a polgármesternek lehetett szánva és ezért politikai merényletre gyanakodott. A nyomozás ilyen irányban folyt tovább, de a tetteket nem sikerült kézrekeríteni. A politikai merénylet gyanúja azonban rendíthetetlen fennmaradt továbbra is. Az elhalt polgármesterné halála előtt nemrég, férje javára, 2 millió levára biztosította életét. A biztosítási társaság ezt az összeget kénytelen volt kifizetni.

A szokatlanul magas biztosítási összeg, a biztosítás megkötése és a halál között eltelt rövid idő, továbbá a hirtelen bekövetkezett halál szegyet ütött a biztosító társaság fejébe, ezért a polgármestert figyeltette. Kiderült, hogy a polgármester felesége halála után kicsapongó életmódra szokott. Dorbézolt, nőkkel barátkozott. Ezt kihasználva, a társaság felbérelt egy nagyon szép török nőt, hogy a polgármesterrel barátkozzék meg és fürkészsze ki titkait. A megbarátkozás sikerült, a polgármester barátnőjévé fogadta a török nőt. Egy alkalommal a polgármester, aki időközben másodszor is megnősült, de azért viszonyát a török nővel fenntartotta, megkérte a török nőt, hogy számára bizonyos leveleket vegyen át, mert nem akarja, hogy azok felesége kezébe jussanak. Egyike ezeknek a leveleknek — melyeket a nő természetesen mindig bemutatott a biztosító társaságnak — vesztét okozta a polgármesternek.

A levél ismeretlen írója további 350.000 leva hallgatási díjat követelt a polgármestertől „azért a bizonyos lövésért”. A levél a polgármester tudta nélkül megjárta

a rendőrséget, ahonnan rendőrök mentek ki a levélben megjelölt találka színhelyére és a polgármestert zsarolójával együtt elfogták. A zsaroló, egyébként volt rendőrtisztviselő, lőtte le annakidején a polgármester feleségét a polgármester felbujtására, aki ilyen módon a biztosítási összeghez akart jutni.

*

1929 november 21-én Szászországban egy Ortner Alajos nevű vándorlegény rótt a sáros országutat. A hideg novemberi szél keresztül-kasul fujdogált a vándor szellős ruházatán, így nem csoda, ha minden motorbúgásra vágyakozva fordult hátra, abban a reményben, hogy akad jószívű autós, aki Szent Kristóf nevében felveszi a kocsijára. Az autósok azonban erre nem nagy hajlandóságot mutattak. Jó néhány kocsi elrobogott már mellette, hiába integetett nekik. A vándorlegény rántott egyet a vállán és valami nem éppen szalonképesnek nevezhető megjegyzést mormolva a fogai között, újból nekivágott a végtelennek látszó országútnak. A háta mögül ismét motorberregés közeledett. Intett. Ez az autós már jobbszívű volt, mint a többi. Lefékezett, megállt és a vándorlegényt készséggel felvette a kocsijára, azután továbbrobogott. A kocsiiban beszélgetésbe elegyedtek. Az autós, aki egyedül ült Opel-kocsijában, elmondotta, hogy leipzig-i kereskedő és üzleti úton van. Már egy órája kocsikáztak együtt, midőn a motor egyszerre csak köpködni kezdett, majd megállt. Leszálltak megnézni, hogy hol a hiba. A kereskedő megkérte a vándorlegényt, hogy másszon a kocsi alá és ott valaminek nézzen utána. A legény dolga végeztével ki akart bujni a kocsi alól. Ekkor egy nagy csavarkulccsal hatalmas ütést mértek a fejére. Az ütés széjjelzúzhatta volna a koponyáját, de szerencsére, nem jól talált. Meg-

szédült tőle, de minden erejét összeszedve, feltápászkodott és támadójával — a barátságos kereskedővel — dulakodni kezdett. A küzdelem életre, halálra ment. A vándorlegény azt hitte, hogy útitársa megőrült s mivel a fejére mért hatalmas ütéstől ereje is fogytán volt, kiszabadította magát és a közeli erdőbe menekült. Még hallotta, hogy a gépkocsi az úton továbbrobog, aztán eszméletlenül összeesett. Magához térve, a legközelebbi csendőrörsre ment, ahol feljelentést tett. Előadását kétkedéssel fogadták. Fejsérülésével az ingolstadti kórházba szállították. Az eset belekerült a kideríthetetlen ügyek nyilvántartásába.

Nem sokkal ezután, november 26-án, a Regensburg közelében fekvő Etterhausen község határában az országúton porráégett gépkocsit találtak. A kormánykerék mellett felismerhetetlenségig összeégett, megszenesedett hulla hevert. Az elégett kocsi maradványaiból sikerült megállapítani, hogy a kocsi Opel-kocsi és Tetzner Erich leipzig-i kereskedő tulajdona volt. Tetzner Leipzigból eltűnt. Bűntény látszott fennforogni. Tetzner életét 145.000 márkára biztosította a felesége javára.

A rejtélyes eset nagy szenzációt keltett. Olyan feltevés is felmerült, hogy a halott talán nem is Tetzner. Kutattak a nyilvántartások anyagában, így jutott eszükbe Ortner Alajos esete, akit egy lipcsei kereskedő vett fel Opel-kocsijára és azután útközben el akart tenni láb alól. Ez akkor nem sikerült. Hátha most is ugyanolyan esetről van szó?

A nyomozás ebből a feltevésből indult ki és hamarosan sikerre is vezetett. Tetzner feleségének gyenge idegei voltak. Már az első kikérdezések során beismerte, hogy az ura egy vándorlegényt agyonvert, az autójába ültette és azt felgyújtotta. Tetzner rövidesen ezután kézrekerült. Strassburgban fogták el. Ő sem tagadott.

A vándorlegényt felvette útközben a kocsijára és azután végzett vele. Ez jobban sikerült, mint a másik kísérlet. Úgy okoskodott, hogy az elégett autóban levő hulláról mindenki azt fogja gondolni, hogy az ő hullája és így feleségének kifizetik a biztosítási összeget. A bíróság halálra ítélte, 1931 május 2-án a regensburgi fogház udvarán kivégezték. Áldozatának kilétét nem sikerült megállapítani.

*

A szervezett bűnözés tökéletes példáját mutatja az a gyujtogatásokkal elkövetett biztosítási csalással foglalkozó bűnszövetkezet, amelyet a londoni rendőrség 1933-ban Londonban tett ártalmatlanná. Az nálunk is előfordul, hogy anyagi bajokba jutott kereskedő vagy magánember áruit, ingóságait bebiztosítja és azután vagy betörést színlel, vagy felgyújtja üzletét, áruraktárát, lakását, hogy így a biztosítási összeghez juthasson.

Londonban ennél több történt. Egy bűnszövetkezet, melynek a Harris-fivérek voltak a fejei, csupán azért alapított nagyszabású kereskedelmi áruraktárakat, hogy azokat nagy összegekre biztosítva, később felgyűjtsák s így a biztosítási összegekhez juthassanak. Az egyes tűzesetek után a szövetkezet mindig nagy károkat jelentett be.

A kárbejelentésben csupa értékes, drága áru elpusztulása szerepelt. Ezzel szemben a valóságban a raktárak csupa olcsó, silány portékával voltak megrakva. A nagy károkat a biztosító intézeteknél azonban mindig bizonyítani tudták. A bűnszövetkezetnek volt ugyanis egy külön részlege, amely kizárólag raktárkönyvek, leltárak, szállítólevelek, nyugták stb. hamisításával foglalkozott. A hamisítványok tökéletesek voltak. Ezek segítségével mindenkor bizonyítani tudták, hogy a tűz keletkezésében

olyan értékes cikkek semmisültek meg, amelyek a valószínűségben sohasem voltak a raktárakban.

Volt a szövetkezetnek egy tagja, aki a tüzeknél megsérült árukat potompénzen megvásárolta a biztosítótársaságtól és azután azokat úgy, ahogy helyreállítva, visszaállította a szövetkezet áruraktáraiba. Tűzrevalónak ezek is jók voltak. Ez az ember az ügy bírósági tárgyalásán cinikusan megjegyezte, hogy az ő feladata volt a „tűzvonalból visszatérő katonákat helyreállítani és újból visszaküldeni a tűzvonalba“.

A biztosító társaságok egy ideig gyanútlanul fizették a kárösszegeket, de azután, midőn a tüzek száma felütően megnövekedett, gyanút fogtak (később az ügy ki-pattanása után kereken 200 gyujtogatás képezte nyomozás tárgyát). A biztosító társaságok egy Crocher nevű londoni magándetektívet bíztak meg az ügy felderítésével. A magándetektív két évi alapos figyelő munkával teremtette meg a későbbi hivatalos bűnvádi eljárás alapjait. Bizonyítékot azonban a banda kitűnő, szakszerű vezetése és szervezettsége miatt ekkor is csak úgy sikerült beszerezni, hogy a banda egyik tagja árulóvá vált. A nyomozás befejeztével kitűnt, hogy a biztosítási csalások által okozott kár összege meghaladta a 270.000 angol fontot (közel 7 millió pengő).

A szervezett biztosítási csalásra már nálunk is akadt példa, ha nem is ilyen nagyszabású volt. Emlékezetem szerint a miskolci csendőrkerület területén működött 1937. évben egy gyujtogató szövetkezet, amelyet az illetékes örs a nyomozó alosztály támogatásával tett ártalmatlanná. A szövetkezet tagjai valamennyien egyszerű falusi emberek voltak, akik üzletszerűen foglalkoztak a biztosítási csalással. Egyikük ügynökkösködött a környék falvaiban és a „Vöröskakast“ éppen úgy kínálhatta, mint más ügynökök a varrógépet, a kerékpárt, vagy a rádiót.

Megfelelő haszonrészesedés ellenében a szövetkezet az üzletfeleinek a biztosítási üzlet megkötésétől, a háznak felgyújtásán át, a biztosítási összeg megszerzéséig mindent elintézett. Az ügyfélnek nem volt más dolga, mint az előre megbeszélte időben nem észrevenni, hogy a házát felgyujtják, vigyázni, hogy maga is bent ne égjen, végül a biztosítási összeget felvenni és abból a szövetkezetre eső haszonrészesedést kifizetni.

*

1933. évben Olaszországban egy gépkocsiszínen elégett egy gépkocsi. A gépkocsi üszkös romjai között megszenesedett, felismerhetetlen holttestet találtak. Azt hitték, hogy a holttest Vittorio Longo kereskedőé, a gépkocsi és a gépkocsiszín tulajdonosáé, akit el is temettek.

Longo nemrégén 400.000 lírás életbiztosítást kötött az egyik biztosító társaságnál. Halála után a hátramaradtak a biztosítási összeg kifizetését követelték. Ekkor azután furcsa dolog derült ki. Longo épen és egészségesen Genovában rejtőzött a mostohafiánál és osztozkodni akart az életbiztosítási összegben a „hátramaradt“ hozzátartozókkal. Nem tudtak meggyezni a részesedés arányában, ezért az egyik érdekelt rokon bosszúból feljelentette. Mikor ez Longo tudomására jutott, önként jelentkezett a rendőrségen. Elmondta, hogy gépkocsijával véletlenül halálra gázolt az országúton egy öreg koldust. A büntetéstől való félelmében a holttestet a gépkocsijára rakva, a gépkocsiszinjébe vitte és ott a gépkocsival együtt élégette.

Ekkor látta, hogy a helyzet — megfelelően kihasználva — nagyszerű alkalmat nyújt a biztosítási összeg megszerzésére. Úgy okoskodott, hogy mindenki azt fogja hinni, hogy a gépkocsiban talált, elégett holttest az övé és így ő, ha jól elrejtőzik, a rokonai segítségével, hozzá-

jut a biztosítási összeg nagy részéhez is. A rokon árulásával nem számolt.

*

A biztosítási csalás modern bűncselekmény, ha sikerül, jól jövedelmez, ezért mindgyakrabban találkoznak vele. Igen sokszor jóhírnevű, „gyanún felül álló“ emberek vetemednek arra, hogy különböző csalafintaságokkal (betörés színlelése, gyújtogatás stb.) a biztosítási összegekhez jussanak. A csendőrnek résen kell lennie. Minden helyszínre gyanakodva lépjen és arra gondoljon, hogy hátha mindaz, amit ott lát, csupán félrevezetés, beállítás? Ha erről nem feledkezik meg és a dolgokat ilyen szemüvegen keresztül vizsgálja, akkor nem lehet őt falhoz állítani.

*

Az 1930-as évek elején Berlinben és környékén sorozatos árulopások történtek az egyik nagy élelmiszer-cég fióküzleteiben. A nyomozás hosszú időn keresztül nem tudott fényt deríteni a lopásokra. A végén a veszedelmes tolvajbanda feje olyan ember személyében került kézre, akinek a tettességére addig még gondolni sem mert senki. A főtolvajt ugyanis a cég kipróbált ellenőrző tisztviselője személyében leplezték le, akinek hivatali feladata a fióküzletek rovancsolása volt. A lopásokat a rovancsolások alkalmával követte el, két kívülálló cinkostársa segítségével. Az ellopott holmit a cinkosok lakására csempészték és azután értékesítették. Az évek folyamán már állandó vevőkörre tettek szert.

II. FEJEZET.

SZERVEZETT BŰNÖZŐK

BŰNÖZŐK ISKOLÁJA.

A modern hivatásos bűnöző társadalomellenes munkáját rendes foglalkozásnak, mesterségnek tekinti s igyekszik magát szakmájában tökéletesíteni.

A bukaresti rendőrség már hosszabb idő óta vadászott három veszedelmes betörőre. Bizalmasan tudomására jutott, hogy a három „nehéz fiú“ a belváros egyik ósdi házában tartózkodik. A rendőrség éjjel észrevétlenül körülzárta az épületet és várt, mert attól tartott, hogy a sötétségben a jómadarak egérutat nyerhetnek. A házba való behatolást éppen ezért a hajnali órákra halasztották el, addig csupán figyelésre szorítkoztak. Éjfél tájban egész csomó fiatalkorú suhanc érkezett, akiket a ház lakói bebocsátottak.

A suhancok jóideig nem tértek vissza, ezért a rendőrség behatolt a házba, ahol szabályszerű bűnöző iskolára bukkant. A három keréset betörő éppen előadást tartott a reményteljes ifjúságnak. Lopás, betörés, rabló-támadás voltak a tananyag kimagasló tárgyai. A növendékek tehetségük, képességeik, szorgalmuk szerint osztályokba voltak csoportosítva. A haladók megbízásokat kaptak, hogy az elméletet nappal a városban gyakorlatba ültessék át. Ez a rendszer szolgáltatta a gyakorlati kiképzést. A zsákmányt tandíj és ellátás fejében a tanári testületnek kellett beszolgáltatniok. Különösen ügyes

ténykedés esetén a zsákmány egy részét a növendékek javára írták és takarékbba tették. Ezek a megtakarítások biztosították a tanulmányait befejező és az önálló gyakorlatot megkezdő növendéknek a szükséges kezdő tőkét.

*

A betörő-szakmának egyik szakembere, a homlokzatmegmászó tolvaj. A múltban Frankfurtban elszaporodtak az olyan lopások, melyek elkövetési módjából a rendőrség homlokzatmegmászókra következtetett. A tökéletes munka egy jólismert szakemberre utalt, ki azonban lakat alatt ült és így tettesként nem jöhetett figyelembe. A hivatásos bűnözők nyilvántartásának átnézése útján azonban megállapították, hogy a mester egyik tanítványa és társa szabadlábban van. Előkerítették és személyében ki is került a tettes. Társai is kézrekerültek. A banda által elkövetett lopások között volt néhány, melynél a homlokzatmegmászó egyenesen remekelt. A legcsekélyebb nyom hátrahagyása nélkül, majdnem teljesen síma homlokzatú épületek falain kúszott fel és hatolt be a nyitva levő emeleti ablakokon, vagy erkélyajtókon. A teljesítmény minden cirkuszi akrobatának becsületére vált volna. Ha emeleti helyiségekben olyan lopások történnek, melyeknél a behatolás legcsekélyebb nyomai sem fedezhetők fel, gondolni kell arra a lehetőségre is, hogy a lopásnál ilyen homlokzatmegmászó működhetett közre.

VÁROSOK BŰNÖZŐ NEGYEDEI.

Nagyvárosokban a hivatásos bűnözőkből álló úgynevezett alvilág állandóan veszélyezteti a jogbiztonságot és rengeteg munkát ad a közbiztonsági szerveknek. Berlin és Hamburg példáját követve, London intézett érzé-

keny csapást az alvilágra. A londoni grófsági tanács ugyanis határozatot hozott a londoni alvilág fészkének, az úgynevezett „slum“-öknek lerombolására. Slum-öknek nevezik Londonban a város keleti felén, a Whitechapel kerületben, a Themse folyó dokkjai környékén elterülő, girbe-görbe utcákat alkotó, lebujszók, pincékből, düledező régi házakból, barakokból, viskókból álló városrészt, melyben a hatalmas világváros söpredéke tengeti életét és amely a londoni hivatásos bűnözők melegágya. A lerombolt városnegyed helyére modern, egészséges épületek kerülnek.

CSALÓSZÖVETSÉG.

A csalók, szélhámosok kifogyhatatlanok az újabb és újabb ravasz fogásokban. Ennek, ha sikereket akarnak elérni, így is kell lennie, mert a régi fogások megkopnak, köztudomásúkká válnak s így a megtévesztésre már nem alkalmasak. 1934-ben Lengyelországban egy csalószövetség garázdálkodott, amely különféle fogások kiagyálása terén egészen rendkívüli leleményességet tanúsított.

A csalószövetség egyik áldozata egy Kovalik nevű gazdag, Amerikából hazatért ember volt. Kovalik azelőtt 80 évvel, mint a császári orosz hadsereg katonája, résztvett az orosz-japán háborúban. Fogságba esett és Japánba került. A háború után egy darabig Japánban maradt, majd áthajózott Kanadába, ahol letelepedett és az idők folyamán tekintélyes vagyonra tett szert. 1934-ben elővette a honvágy és visszatért Lengyelországba.

Lengyelországban egy darabig mint pénzes ember élvezte az életet, szórakozott, mulatott. Ebbe az életmódba azonban, mint jó amerikai üzletember, hamar-

san beleunt és az üzleti tevékenykedés után vágyódott. Nagyobb összeget utaltatott át magának és hozzálátott, hogy pénzét valami jól jövedelmező üzletbe fektesse. Az említett csalószövetségnek igen jól működő hírszolgálat volt, amelynek révén a szövetség mindenről tudomást szerzett. El is határozták, hogy a gazdag amerikai honfitársat hozzásegítik valami jó üzlethez, természetesen olyanhoz, amelynek a nyereségét ők vágthatják zsebre. Egy szép napon megjelent Kovaliknál egy ingatlanügynök, aki azt ajánlotta, hogy Otwok városában vegyen meg egy régi kastélyszerű épületet, amely a város tulajdona. Otwoknak virágzó idegenforgalma van, a kastélyt szállodának lehetne átalakítani, amely így kétségtelenül igen jó üzleti lehetőségeket nyújtana. Kovalik az ügynökkel és egy ugyancsak a szövetség által rendelkezésre bocsátott „közjegyző“-vel leutazott Otwokba, ott tárgyalást folytatott a polgármesterrel. Az üzletet meg is kötötték. A megállapodás szerint Kovaliknak a vételár felét, 150.000 zlotyt, készpénzben kellett lefizetnie. Ezt meg is tette. Elveszett pénz volt. Kiderült ugyanis, hogy a polgármester csupán álpolgármester volt, a szövetség egyik tagja, a pénz is természetesen az ő kezeikhez jutott. A város az egész üzletről mit sem tudott és az épületet esze ágában sem volt értékesíteni.

VARÁZSLÓK, KURUZSLÓK.

A multban olvastuk az egyik örs jelentésében, hogy vidéken egy cigányasszony jóslással, jövendöléssel, szellemidézéssel egy tanítónőtől több mint 800 pengőt csalt ki. Ha ilyesmi megtörténhetik, akkor nincs mit csodálkozni azon, hogy a cigány-jósnők, javasasszonyok, jövendőmondók a falu egyszerű népét — a babonára haj-

landóságukat kihasználva — állandóan szipolyozzák. A babonás hajlam kihasználásával azonban gyakran még súlyosabb bűncselekményeket is követnek el.

1900-ban kiránduló diákok a Berlin mellett fekvő Grunewald erdőben, az úgynevezett „Ördög-tó“ közelében ismeretlen nő holttestére bukkantak. Minden jel amellet szólt, hogy megfagyott. A halott ruházatának segítségével a rendőrség megállapította, hogy B. Lujza 34 éves szabónővel azonos. A boncolás meglepetést hozott. A szabónő halálát nem fagyás, hanem méreg okozta.

A szabónő lakásának átkutatása során a rendőrség levelekre bukkant, amelyeket egy J. nevű fazekasmester írt a szabónőnek. A levelekből kitűnt, hogy J. fazekasmester varázslattal foglalkozott és a szabónővel is ilyen révén állott összeköttetésben. Találtak továbbá leveleket, amelyek egy szolga kezétől származtak. A levelekből kitűnt, hogy a szolga is összeköttetésben állott a varázsló fazekasmesterrel. A fazekas nem sikerült megtalálni, mert feleségével és fiával együtt nyomtalanul eltűnt a lakásáról. A szolgát a rendőrség megtalálta. Elmondotta, hogy azért fordult a fazekashoz, hogy mint varázsló, valami rendkívüli szerelmi kalandhoz segítse, viszont arról is van tudomása, hogy a szabónő a fazekas titkos tudománya segítségével nagy vagyonhoz akart jutni. A fazekas mindkettőjüket éjjélre az „Ördög-tó“ mellé rendelte, de ő, mivel váratlan akadályok bukkantak fel, nem ment el a találkozóra. A rendőrség feltevése az volt, hogy a szabónőt a fazekas ölte meg az éjjéli találkozón.

A fazekas kézrekerítésére megindított nyomozás nemsokára eredményre vezetett. Hosszas tagadás után a gyilkosság elkövetését a következőképen ismerte be:

A szabónőt és a szolgát éjjélre az „Ördög-tó“-hoz rendelte azzal az igérettel, hogy ott megfelelő varázslat

alkalmazásával mindkettőjük vágya teljesülni fog. Terve az volt, hogy varázslatként bájitalt fog velük itatni. A bájital strichnin volt. A gyilkossággal áldozatai pénzének és értéktárgyainak birtokába akart jutni. Arra számított, hogy a rendőrség kettős öngyilkosságnak fogja tartani az esetet és a gyilkosság lehetőségére nem is gondol. Az éjjeli találgára 10 éves fiát is magával vitte, hogy ezáltal a gyanúnak még a látszatát is elkerülje.

A szolgálta nem jelent meg a találgán, ezért beérte a varrónővel, akivel a strichnines folyadékot mindenféle hatásos hókusz-pókuszok között megittatta és utána áldozatát kirabolta.

A KÉMEKRŐL .

A kémkedés egyik modern ágazata az ipari és gazdasági kémkedés, mely a termelés eszközeinek, viszonyainak, teljesítőképességének felderítését célozza. Az ipari kém igyekszik szabadalmakat, tervrajzokat stb. megszerezni, fontos szakmabeli megbeszéléseket kihallgatni, üzemi berendezéseket, eszközöket, készleteket lefényképezni, hogy megbízói a felderítendő üzembről maguknak minden tekintetben megbízható képet alkothassanak.

A legmegszokottabb eszköze a kémkedésnek a megvesztegetés. Lepénzelik az illető üzem valamelyik alkalmazottját. A megvesztegetett alkalmazott azután kicsempészi az üzemből a kívánt rajzot, mintadarabot, fényképet, iratot, másolatot.

Másik válfaja az, amikor a kém, illetve megbízottja az ártatlan érdeklődő, látogató képében közeledik, aki az üzemet megtekinti. Az ilyen vagy élesszemű szakember, aki többet lát, mint amennyit mutatni akarnak neki, vagy pedig ügyes fényképész, aki különleges

miniatűr fényképezőgéppel az őt érdeklő részleteket meg is örökíti. Vannak olyan fényképezőgépek, amelyeket derékra erősítenek fel, természetesen a ruházat alatt. A gép szeme, a lencse, az egyik mellénygombot helyettesíti. A gépet a gazdája nadrágzsebében tartott kézzel hozhatja működésbe. Ezek ellen a veszélyek ellen mindenirányú szigorú ellenőrzés, a titokban tartandó adatok céltudatos rejtése, az alkalmazottak gondos megválasztása és állandó szemmel tartása, a látogatók átlapos megválogatása, megfigyelése, valamint az ismertetőik óvatossága védelmet nyújthat. Feltétlenül érvényesíteni kell azt az elvet, hogy mindenki csak olyasmiről tudjon, amit munkaközben elengedhetetlenül tudnia kell. Jobb, ha a titkot kevesen őrzik.

A harmadik válfaja a kémkedésnek az, amikor a kém mint alkalmazottat bejuttatják — beépítik — az üzembe. Az ilyen sok bajt okozhat. Németországban az egyik ilyen kém, aki a kérdéses üzemben mint szerelő volt beépítve, az üzem tanácsstermébe mikrofont csempésztett, a fontos kérdést érintő tanácskozást a szomszédos, üresen álló helyiségből hallgatta s gyorsírásban rögzítette. A másik kém egy szomszédos helyiségből egy perioszkópszerű készülék segítségével a szellőztetőnyíláson keresztül fontos dolgokat lefényképezett. A kémek néha igen ravasz eszközökkel dolgoznak és nagy leleményességet tanúsítanak. Az egyik üzemben feltűnt, hogy egy munkásnak művészi hajlamai vannak. Állandóan művészi tervrajzokat hordott magánál. Gyanú alapján megvizsgálták a tollrajzokat. Lemosták vegyi úton a festékanyagot. A művészi rajzok alól megfelelő vegyi előhívó eljárás segítségével úgynevezett szimpatétikus (láthatatlan) vegyszerekkel rajzolt üzemi tervrajzok kerültek elő. Egy másik kém egy régi sűrűfogú fésűt használt részben notesznek, részben a levelezés céljaira.

A fésű minden fogának, illetve minden hézagának meg volt a maga betű- vagy számértéke. A fésű fogain keresztül cérnaszálat vezetett olyképpen, hogy az a kívánt fogakat (betűk, számok) áthurkolta. Egy kémnél a botjába rejtve értelmetlen jelekkel teleírt papírdarabot találtak. A rejtjelzett írást csak akkor lehetett elolvasni, ha a papirost egy bizonyos vastagságú botra tekerték fel.

*

A kémek legnehezebb feladata feljegyzéseik, fényképfelvételeik, rajzaik gondos és megbízható elrejtése és a határon vagy egyéb ellenőrzési vonalakon való átcsempészése. E téren a kémek hihetetlen fantáziáról, leleményességéről és ügyességéről tesznek tanúságot. Néhány ügyes kémfogás: egy kém jelentéseit morsejelekkel továbbította nyílt levelezőlapokon. A morsejeleket a bélyeg fogazata szolgáltatta. A kém ugyanis egyes fogazatok hegyét alig észrevehető mértékben éles ollóval lecsipte. Ezek képezték a vonásokat, a sértetlenek a pontokat. Egy félszemű kém jelentéseit üvegszeme mögött, a szemüregében hordta. Harisnyakötőbe, nadrágtartóba, lyukas kulcs üregébe, cigarettába, könyv kötésébe, cipőtálpak közé, óra belsejébe, ruhabélés közé stb. rejtett kémjelentések a hétköznapi esetekhez tartoznak. Egy kém hártypapírra írt feljegyzéseit a cipőfűző végén levő fémmerevítő belsejében találták meg. Egy másik kémnél hangjegyet találtak, amelyről kiderült, hogy kémjelentés. A hangjegyek és egyéb zenei jelek a betűket helyettesítették. Kémjelentést találtak már fogpasztás tubusba rejtve is. Egy alkalommal egy gyanús ember birtokában pillangógyűjtemény volt. A behatóbb vizsgálatnál kiderült, hogy a pillangók szárnyain a természetadta színpompán kívül mesterséges színjelzések is vannak, melyek megfajtásuk után feljegyzéseknek mu-

tatkoztak. A tanulság ebből az, hogy a csendőr nem tudhat eléggé gondosan eljárni, hogy valami felfedezetlenül ne maradjon. Mindent — még a legártatlanabbnak tetsző holmit is — szakértői vizsgálat alá kell bocsátani, mert csak így van remény a kémek agyafúrt mesterkedéseinek leleplezésére.

*

1928 május 10-én, hajnali 4 órakor, a franciaországi Le Touquet tengeri fürdőhely közelében, erdei ösvény mentén, holtan találták a fürdővendégek egyikét, egy szép, fiatal angol asszonyt. Bizonyos Mistress Wilson-nak hívták.

Előző nap este az elhalt férje, Wilson angol gyárigazgató megjelent a rendőrségen és előadta, hogy felesége délután 17 óra óta nem ad magáról életjelt. Ebben az időpontban a le Touquet közelében lévő golfpályáról felesége egy erdei ösvényen gyalog indult Le Touquet-ba, míg ő és társasága az utat a műúton gépkocsin tették meg. A rendőrség néhány járőrt küldött ki, amelyek végigjárták a kérdéses erdei ösvényt, de az eltűnt asszonyt nem találták. Wilson szorgalmazására a rendőrség most már rendőr-kutyával küldött ki egy detektívet, aki az erdei ösvény mellett, a bozótban meg is találta az asszony holttestét. A hulla arca el volt kékülve, combját 18 késszúrás találta. Kéjgyilkosságnak látszott. A férj a holttest felismerésénél nem tanusított különösebb megindultságot. Csupán annak az óhajának adott kifejezést, hogy minél előbb túleshessen a hivatalos alakiságokon és a holttestet Angliába szállíthassa. Ez meg is történt. Wilson Angliában a felesége holttestét a rajta levő ruházattal, cipővel, fehérneművel együtt a krematóriumban (halotthamvasztóban) elégettette. Pedig Wilson, hitbuzgó katolikus volt.

A gyilkosság nagy feltűnést keltett Franciaországban és Angliában egyaránt. A napilapok hasábos cikkekben foglalkoztak vele heteken keresztül. A párizsi brit követség az első napokban két óránként érdeklődött a nyomozás mibenállása felől.

A nyomozás sok szempontból hibás volt. Az illetékes rendőrhatóság elsősorban is elmulasztotta az illetékes bűnügyi csoportot értesíteni és támogatását kérni. A helyi rendőrség, úgy látszik, saját maga akart babérokra szert tenni. A rendőrség továbbá beírta azzal, hogy a holttestet csupán a helyi községi orvossal vizsgálhatta meg, holott Lille-ben szakképzett törvényszéki orvos állt rendelkezésre. A községi orvos a hulla vizsgálatából azt állapította meg, hogy az asszonyt megfojtották. Feltűnt neki is, hogy a szorító kéz ujjainak és körmeinek a nyomai a hulla finombőrű nyakán nem láthatók. „A tettes valószínűleg gumikesztyűt viselt“, írta be a leletébe és ezzel el is volt intézve.

A nyomozás során akadt tanú, aki a kérdéses időben az erdei ösvényen kerékpáros fiatalembert látott. A rendőrség erre hajszát indított az összes környékbeli kerékpáros fiatalemberek után. Ennek során akadt is vagy 10 gyanúsított, akik egyike, 16 éves fiatal fiú, a kikérdezés során gyanúsan viselkedett, majd a rendőrség unszolására beismerte, hogy az asszonnal találkozott az erdei ösvényen, szóváltásba keveredett vele, majd megfojtotta. A rendőrségben volt annyi lelkiismeretesség, hogy a beimerést nem fogadta el, hanem helytállóságát igyekezett ellenőrizni. Ennek során kiderült, hogy a fiatalember a cselekmény pontos elkövetési helyét sem tudta megmutatni, az elkövetési módra is tájékozatlanságot árult el, sőt később azt is megállapították, hogy a cselekmény elkövetési idejében máshol volt és így a gyilkosságot nem követhette el. A rendőrség ezt

a gyanút elejtette, de csökönnyösen nyomozott tovább a kerékpáros fiatalemberek után, holott időközben egy újabb, más feltevésre jogosító adat birtokába is jutott. A gyilkosság helyszíne körül a kérdéses időben ugyanis láttak egy szőke, angolos kinézésű, fehér esőköpenyes, pipázó idegen fiatalembert sétálni. A rendőrség evvel a nyommal nem foglalkozott behatóbban.

Egyes ellenzéki francia lapok nem tudtak, vagy nem akartak belenyugodni a nyomozás reménytelenségébe és ezért saját szakállukra tovább nyomoztak. Elsősorban is a Wilson házaspár viszonyait, multját igyekeztek felderíteni. Meg kell adni, hogy ez arra vall, hogy helyesebb kriminalisztikai érzékük volt, mint a nyomozást folytató rendőrségnek, amelynek ez eszébe sem jutott. A lapok fürge riporterei, nemkülönben a lapok költségén munkába állított magándetektívek érdekes dolgot hoztak felszínre.

Wilson eredetileg vagyontalan katonatiszt volt, majd rangjáról leköszönt és mint igazgató, egy angol ipari vállalatnál helyezkedett el. Szép fizetése volt, de ez számára csupán polgári jólétet biztosíthatott. Feleségének magánvagyonra nem volt. Ennek ellenére az asszony olyan életmódot folytatott, mintha valamelyik amerikai dollármilliomos család tagja lenne. Európa legdivatosabb fürdőhelyein bukkant fel, mindenhol a legelőkelőbb szállodák drága lakosztályaiban lakott. Ez az életmód a vagyontalanságukkal és férjének mérsékelt jövedelmével kiáltó ellentétben állott. Honnan pénzelt az asszony? Megállapításaik szerint az asszony ellen erkölcsi szempontból nem merültek fel kifogások. A gazdag szeretőre vonatkozó feltevés tehát esett.

Tovább szaglászta. Nem hiába. Megállapították, hogy a gyilkosságot megelőző napokban repülőgépen több

kiránduló angol ujságíró érkezett Le Touquet-be. A repülőgép utasai között volt egy fehér esőköpenyes, szőke fiatalember is, aki szintén ujságírónak mondta magát, de a többi angol ujságíró nem ismerte. Ez a titokzatos ujságíró napokon keresztül rejtjelezett táviratokat küldött Londonba. Az ujságírók kezdeményezésére egy ügyes francia magán-detektív átkutatta a fehér esőköpenyes, állítólagos ujságíró poggyászát a szállodában és abban egy James Gills névre szóló „ISWO“ betűjelzéssel ellátott igazolványra bukkant (Intelligence Service of the War Office = Az angol hadügyminisztérium kém-szolgálat). Ezzel párhuzamosan a tovább szaglászó riporterek azt is kinyomozták, hogy az elhalt asszony több levelet kapott „Miss Mayflower“ álnév alatt és ezalatt az álnév alatt rejtjelezett táviratokat is adott fel. Az elhalt asszony szállodai szobájában az egyik fiókban ezen felül egy fényképet találtak, amely az elhalt asszonyt egy fiatal, angol kinézésű ember társaságában tevéhaton ábrázolta. A képre a „Mayflower“ (gyöngyvirág) név volt írva.

Az ujságírók feltevése ezeknek az adatoknak az alapján már készen is volt. Szerintük az elhalt asszony szintén tagja volt az egész világot behálózó angol kém-szolgálatnak, az „Intelligence Service“-nek. Valószínűleg többet tudott a kelleténél, vagy esetleg kétkulacsoskodott és ezért az angol kémszervezet, mely céljai elérésében semilyen eszköztől sem riad vissza, a maga jól bevált módszereivel, megszabadult tőle. Az ítéletvégrehajtó valószínűleg a repülőgépen érkezett álujságíró, egyszemélyben az erdei ösvényen látott, fehér esőköpenyt viselő, angol típusú fiatalember volt. Az eset kiderítetlen maradt és a francia napilapok is hirtelen elhallgattak, miután fent ismertetett gyanújuknak és feltevéseiknek burkoltan kifejezést adtak.

A Le Touquet-i rendőrség melegségére jegyezzük meg, hogy az eredménytelenséget nem annyira a tudatlanságának, mint annak a politikai befolyásnak a számlájára írjuk, amelynek hatása alatt a rendőrség a francia központi hatóságok részéről állhatott. Erre joggal következtethetünk a most folyó háborúból, amely megmutatta, hogy az elmúlt húsz esztendő folyamán a francia kormányok csupán eszközök voltak a brit világuralom megtartási törekvések szolgálatának. Az Intelligence Service érdekei azonosak a brit világbirodalom érdekeivel, ezért valószínűnek látszik, hogy a francia hatóságok a brit hatóságok kívánságainak az igazság rovására is eleget tettek.

A Le Touquet-i rendőrség megmutatta nekünk, hogy miként kell hibát hibára halmozni, szóval, miként nem szabad nyomozni. Az mindegy, hogy ennek hozzá-nemértés vagy az említett befolyás volt-e az oka.

A gyilkosságok egyik nem is ritka indítóoka politikai területen található fel. Nem ritka eset, hogy politikai szervezetek árulóik, kétkulacsosaik felett saját iratlan törvényeik szerint ítélik meg, de sokszor attól sem riadnak vissza, hogy olyan tagjaikat hidegvérűen láb alól tegyenek el, akik — esetleg csak véletlen folytán is — többet tudnak, mint amennyit a szervezet érdekei kívánnak.

BANDÁK.

A chikágói és általában az amerikai bandita- vagy „gangster“-világról annakidején sokat olvashattunk a lapokban. Ezeknek a banditáknak — a mi fogalmaink szerint egyszerűen elképzelhetetlen — garázdálkodása azóta jóval alábbhagyott, mert az amerikai kormánynak sikerült ezt a nemzeti veszélyt a rendőrség szervezeté-

ben és szolgálatában végrehajtott célszerű újításokkal, nemkülönben a törvényes megtorlóintézkedések jelentős megszigorításával nagyjából leküzdenie.

Ugyanabban az időben a világ másik végén, Kínában is virágzott a banditizmus. Szervezett rablóbandák veszélyeztették a hatalmas ország közbiztonságát úgyannyira, hogy Kínában közbiztonságról alig lehetett beszélni. A rablóbandák eredményes garázdálkodását a kínai rendőrség szervezetlenségén és korszerűtlenségén felül elősegítették a hatalmas ország zilált belpolitikai viszonyai, a folytonos polgárháborúk, annál is inkább, mert a különböző, egymással állandóan harcban álló pártok vezeterei nem állották egyik vagy másik jól szervezett rablóbandát a saját szolgálatukba állítani és saját céljaikra kihasználni.

A kínai hatóságok a rablóbandák garázdálkodásával szemben tehetetlenek voltak. A bandák utasokat, egész vonatokat, tengeri és folyami hajókat fosztottak ki. Utóbbiaknak nem csupán a rakományára tették rá a kezüket, hanem nagy jövedelmeket biztosítottak maguknak azáltal is, hogy a rablótámadások alkalmával foglyul ejtett vagyonos embereket titkos bűvőhelyeikre magukkal hurcolták és őket csak tekintélyes összegű váltságdíjak fejében bocsátották szabadon. A váltságdíjat a hozzátartozók mindig megfizették, mert látták, hogy a kínai hatóságoktól nem várhatnak segítséget és viszont azt is tudták, hogy a banditák nem tréfálnak és hozzátartozójukat nemfizetés esetén könyörtelenül lemészárolják. Ezeknek a kínai banditáknak megvolt az a kedves szokásuk is, hogy késedelmeskedés esetén, figyelmeztetőül, hogy nem tréfálnak, a váltságdíj fizetését halogató hozzátartozónak elküldték a fogoly levágott fülét, ujját vagy orrát. Erre azután a hozzátartozók rendszerint ész nélkül kifizették a váltságdíjat.

1933. évben Kínában a Kiang Sou és Tse Kiang tartományokban egy ilyen rablóbanda garázdálkodása tetőfokra hágott. Sok emberélet terhelte már a banda lelkiismeretét. A jól szervezett rablóbanda megsemmisítésére kiküldött kínai gyaloghadosztállyal is sikeresen szállt szembe. Azt rebesgették, hogy ennek a bandának a feje európai műveltségű, fiatal kínai nő. Erről azonban senki sem tudott bizonyosat. A banda legutolsó jó fogása a következő volt: nyolc gazdag kínai kereskedő hajót bérelt és értékes árukkal megrakodva, valamelyik hatalmas kínai folyamon az ország belseje felé hajózott. A rablóbanda 9 tagját, ősi kínai szokás szerint, a hajó személyzete közé csempészte. Ezek az előre megbeszélthelyen hatalmukba kerítették és egy csöndes öbölbe vezették a hajót, ahol a banda 400 tagja már várta. A 240.000 kínai dollár értékű rakomány a rablóbanda kezére került és a nyolc elfogott kereskedő szabadonbocsátásáért ezenfelül a rablók még 270.000 kínai dollár váltságpénzhez is jutottak.

Hosszú, meddő munka és igyekezet után a sanghái kínai titkos rendőrségnek sikerült a rablóbanda egyik tagját B. egyénként beszerveznie. Ez az ember egyszer azt jelentette a sanghái rendőrségen, hogy a rablóbanda női feje Sanghájban tartózkodik és autóján üzletről-üzletre járva, bevásárlásokat tesz. A titkos rendőrség azonnal mozgósította az összes rendelkezésre álló embereit és a női banditát éppen akkor sikerült elfogni, midőn frissen fésülten és illatosan egy női fodrászszalont készült elhagyni. 20.000 kínai dollár volt a fejére kitűzve. Ezt a vérdíjat a B. egyén sohasem vette fel, mert egy óra múlva már halott volt. A banda valamelyik tagja elintézte az árulót.

Ezek az állapotok Kínában, a japánok térhódítása következtében, most már szünőfélben vannak. Azokon

a területeken, amelyeket a japánok már szilárdan kézben tartanak, már újból rend és nyugalom van.

A leírt esetből tanulságként csupán azt jegyezhetjük meg, hogy ha azt akarjuk megtudni, hogy a lakosság bizonyos rétegében, bizonyos zárt körében (egyesület, üzem, egy meghatározott helyiség vagy épület stb.) mi történik, akkor abból a rétegből, zárt körből, vagy abban az épületben lakók közül stb. kell a B. egyént beszervezni. Kívülállóval csak nagyon ritkán érhetünk el eredményt.

A BŰNÖZŐ GYERMEKEK.

A bűnügyi krónikában külön fejezetet érdemel a gyermekbűnözés. A gyermekek bűnözésének nyomozása a gyakorlatban sok nehézséggel jár. A nehézségek onnan származnak, hogy a gyermekbűnözésnél a bűnös eredmény — a felnőtt gondolkodásával mérve — igen sokszor egyáltalán nem áll arányban a cselekmény rúgójaként szereplő indító okkal, máskor viszont az elkövetési módnál, az eszközök megválasztásánál mutatkoznak olyan bűnözési szakszerűségek, hogy a nyomozásnál a legtávolabbról se gondol senki gyermek tettességére. Ez az utóbbi eset különösen akkor következik be, ha a gyermek a bűnügyi filmek, vagy a ponyvairadalom hatása alatt lépett bűnös útra.

Néhány példa a gyermekbűnözésre.

Gelsenkirchen németországi község határában 13 éves gyermek hullája került elő egy homokgödörből. A halált félreismerhetetlenül második személy szándékos cselekménye idézte elő. Ezt a sérülésekből meg lehetett állapítani. A nyomozás számos feltevésből indult ki, e feltevések között azonban nem szerepelt az, amelyik a valóságnak megfelelt. A nyomozás ezért hosszú ideig

eredménytelen volt, míg végre a tettest sikerült H. C. nevű 14 éves iskolás gyermek személyében kideríteni, aki a sértettnek iskolatársa volt. A 14 éves gyermek a nyomozás által összehordott bizonyítékok terhe alatt a megbánás minden jele nélkül hidegvérűen beismerte a gyilkosság elkövetését. Az áldozatát megölte és azután a holttestet a homokbányában elásta, hogy cselekményére fény ne derüljön. Arra a kérdésre, hogy miért ölte meg kis iskolapajtását, vállvonogatva csupán annyit jegyzett meg, hogy „éppen eleget bosszantott“.

1934 júniusában a németországi Schönbach község vasúti állomásának közelében a nyílt vasúti pályán a pályaaőr azt észlelte, hogy a pályatesten több szikladarab hever. Apályaaőr megállította a közeledő vonatot, eltávolították a pályatestről a köveket és ezáltal elejét vették a vonat kisiklásának. A nyomozás itt is helytelen irányokban tapogatódzott. Kommunista, anarkista szervezetek tettességére gondoltak, majd elbocsájtott vasúti alkalmazott bosszú művének tartották, stb. Mindezek a feltevések azonban nem bizonyultak helytállóknak. Végül a schönbachi csendőrség a tettest egy 15 éves helybeli parasztleány személyében derítette ki. Arra a kérdésre, hogy mi készítette a cselekmény elkövetésére, a kislány csupán annyit válaszolt, hogy szeretett volna egyszer vasúti szerencsétlenséget látni.

Ki gondolt volna a nyomozás kezdetén a két leírt esetben gyermek tettességére? A két eset arra int, hogy az erre vonatkozó feltevést sem szabad soha figyelmen kívül hagyni.

Természetes, hogy azok a gyermekek, akik ilyen cselekményekre vetemednek, vagy születésüknél fogva terheltek, vagy pedig olyan körülmények között nőttek fel, hogy a jót a rossztól megkülönböztetni tudó helyes erkölcsi érzék nem fejlődhetett ki bennük (leíencek,

iszákos bűnöző emberek gyermekei, de ide tartoznak az agyonkényeztetett gyermekek is, akik megszokták, hogy otthon nekik minden szabad és minden kívánságuk teljesül). A cigányoknál a gyermek a bűnözésnél teljes értékű segítő társa a felnőtteknek. Ha a helyszínen vegyesen felnőtt és gyermek lábnyomokat találunk, majdnem bizonyosra vehető, hogy cigány bűnözéssel állunk szemben. A cigány a gyermeket mint előreküldött kémeket (kolduló cigánygyermek), mint őrtállót stb. egyaránt felhasználja, de a cigánygyermek bújik be betöréseknél az olyan szűk nyílásokon is, amelyen a felnőtt nem fér keresztül.

Az is előfordul, hogy a gyermeket megfélemlítés viszi a bűnözésre. Egy németországi csavargó, aki 27 éves korában már 17 előző büntetéssel dicsekedhetett, az országúton összetalálkozott egy 16 éves fiúval, aki kalandvágytól hajtva, megszökött hazulról. A csavargó a gyermeket hatalmába kerítette és „kiképezte“. A gyermek nem akart kötélnek állani, mire a csavargó egy riasztópisztollyal kényszerítette engedelmességre. A gyermek a riasztópisztolyról azt hitte, hogy valóságos, élesre töltött lőfegyver. A gyermek a fenyegetések hatása alatt több ízben segített gazdájának a szakmában. A csavargó ugyanis notórius kerékpártolvaj volt. A gyermekben volt jobbjézés. Sokszor lázadott ura és parancsolója ellen, de ez mindig értette a módját, hogy őt fenyegetéssel, bántalmazással engedelmességre és titoktartásra kényszerítse. A gyermek annyira félt mesztérétől, hogy egy alkalommal, midőn újból lázadott valami gázság elkövetésére, vonatkozó parancs ellen és ezért a csavargó a teljesen ártalmatlan riasztópisztolyt rásütötte, a gyermek ájultan esett össze. Gonosz befolyásolójától csak akkor szabadult, midőn a csendőrök sorozatos kerékpárlopásokért gazdájával együtt elfogták.

A ponyvairodalom, vagy a bűnügyi film, esetleg mindkettő hatására vezethető vissza a következő eset.

Romániában 1933. évben Falticeni község (Moldva-1 kerület) határában egy gyermekekből alakult rablóbanda támadást intézett egy dúsgazdag ottani polgár ellen. A gazdag polgár egy erdőn keresztül gépkocsin hazafelé tartott.

Motorhiba miatt meg kellett állnia. Alig szállt ki a kocsijából, midőn az erdőből több fiatal suhanc rárohant, földreterpette és megkötözte. Ezután kirabolták, majd az erdő sűrűjébe cipelve, több késszúrással megölték. A holttestet az erdőben bokrok közé rejtették el. A gazdag polgár eltűnését hozzátartozói bejelentették a hatóságnak. Felkutatására a csendőrség járőröket küldött ki. Az egyik járőr megtalálta az erdőn keresztül vezető úton veszteglő gazdátlan gépkocsit. Innen az erdőbe vezető nyomokat követve, rábukkant az elrejtett holttestre. A csendőrség körülvette és átkutatta az erdőt. Az átkutatás során a gyermekekből alakult rablóbanda, mely még mindig az erdőben rejtőzködött, szintén kézrekerült. Személyazonosságuk megállapításánál kiderült, hogy valamennyien gimnáziumi tanulók.

III. FEJEZET.

TANULSÁGOS ÉRDEKESSEGEK

A NŐK MINT NYOMOZÓK.

A londoni híres rendőrségi bűnügyi nyomozó osztály, a „C. I. D.“ (Criminal Investigation Department) hosszú ideig alkalmazta az ügyességükről nevezetes női detektívjeit. Legújabban e téren fordulat állott be. A női detektíveket elbocsátották, mert bár ügyesek, ravaszok, buzgók, leleményesek, kitartók, de mégis csak nők s ezért, — kiszámíthatatlanok. Túlságosan az érzelmeik hatása alatt állanak.

A közelmúltban több olyan eset fordult elő, amely-nél a legügyesebb női detektívek csütörtököt mondtak, ezáltal a szolgálatnak kárt okoztak és a rendőrségre szégyent hoztak.

Ime néhány azokból az előfordult esetekből, melyek a Scotland-Yard vezetőségét a női detektívek intézményének végleges feladására indították.

London legismertebb ékszerésze nagyobb ékszerküldeményt várt. A küldemény meg is érkezett, a doboz azonban drágakövek helyett cukorkákat tartalmazott.

A gyanú egy bizonyos, rossz hírű egyénre irányult, akire azonban semmit sem lehetett rábizonyítani.

A rendőrség egyik ügyes női megbízottja erre azt a feladatot kapta, hogy az illetővel barátkozzék meg és igyekezzon tőle a lopott ékszerekből néhányat ajándékképpen kicsikarni.

Egyelőre minden programszerűen ment. A gyanúsított elhalmozta barátnőjét ékszerekkel, ezek azonban a rendőrség megállapítása szerint nem a lopott ékszerek közül származtak, hanem az ajándékozó valamennyihez jogos vásárlás útján jutott. A detektív nő heteken keresztül húzta az ügyet anélkül, hogy valami lényeges adatot szolgáltatott volna. Az eredménytelenség végül is feltűnt és most már egy férfi detektívet bíztak meg mindkettőjük megfigyelésével.

A detektív rövid megfigyelés után megállapította, hogy a detektív nő halálosan beleszeretett a gyanúsítottba és esze ágában sincs ellene adatokat szolgáltatni, ellenben mézesheteket él vele, a Scotland-Yard költéségén.

Egy másik esetben nagyobb szabású csempészetet kellett felderíteni, melynek szálai a londoni alvilágba vezettek. A Scotland-Yard egyik ügyes női Scherlock Holmesének az volt a feladata, hogy a csempészbanda fejének a szeretőjével barátkozzék meg és igyekezzen belőle minél többet kivenni a banda üzelmeire vonatkozólag.

A megbarátkozás rövid idő alatt sikerült, de ugyan csak rövid idő alatt annyira el is mélyült, hogy a detektív nő saját érvényesülésének feláldozásával segédkezet nyújtott a bandavezetőnek és a szeretőjének a megszökéséhez. Letartóztatását nyugodtan fogafta és boldognak vallotta magát, hogy egy fiatal páron, akiket őszinte szerelem fűz egymáshoz, segíthetett.

Spanyolország fürdőhelyein ismert angol szélhámós és csekkcsaló nő bukkant fel, a jóhangzású „Lady Marcia” név alatt.

A megfigyeléssel megbízott detektív nő szobaleánynak szegődött be a szélhámós nőhöz. A szélhámós nő jószágával, kedves, megnyerő modorával annyira meghatotta

a fiatal angol leányt, hogy megbiztatását elárulta. A szélhámós nő erre nem mutatott ajtót, hanem a leányt fényes anyagi előnyök ígérétevel, mint társalkodónőt véglegesen magához láncolta. A detektív nő kötelességéről megfeledkezve, a szélhámós nőt körülvevő gazdaságtól és pompától megszédítve, egyszerűen átváltott az ellenséges táborba.

A „NEHÉZ” TANU.

A „nehéz” tanu mindnyájunk előtt jólismert jelenség. Arra a típusra gondolok, melyhez tartozók a mindennapi életben józaneszű, értelmes emberek ugyan, de a hatóság vagy bíróság előtt talán elfogódottságból eszük megáll, mintha valaki agycsavarulataikra göböt kötött volna. Az ilyen tanu nehezen érti a kérdéseket és csökönyösen hajtogatja a magát. A kikérdezés a félreértések sorozatává válik. Még nehezebb a helyzet olyankor, ha a tanu egyébként sem tartozik azok közé, akik a tudást nagykanállal ették. Hogy az egyébként meglehetősen komor medrek között folyó elbeszélések keretében a humornak is szorítsunk egy kis helyet, egy idevágó mozzanatot írunk le, melyet H. Sturmtól, a „Völkischer Beobachter” című nagy német napilap törvényszéki tudósítójától olvastunk. A következő párbeszéd egy bírósági tárgyaláson hangzott el, a tanu, a védő és az elnök között.

Elnök (a tanuhoz): Beszélje el, miként történt az egész dolog!

Tanu: Kérdeztem tőle, hogy hívják, mire azt mondta, hogy Biermüllernek hívják.

Védő (a tanuhoz): Így nem mondhatta. Idézza szó szerint azt, amit mondott. Nem mondhatta, hogy „Bier-

müllernek hívják“, hanem, hogy „engem Biermüllernek hívnak!“

Tanú (a védőhöz): Azt alig hiszem, hogy önt is Biermüllernek hívják.

Védő (a tanuhoz, kétségbeesve): De kérem, az az ember biztosan elsőszemélyben beszélt.

Tanu (határozottan): Szó sincs róla! Én voltam az első személy, akivel beszélt.

Védő (a tanuhoz): Értsen meg, kérem: mi azt szeretnénk megtudni, hogy Biermüller mit mondott. Még pedig egészen pontosan. Biermüller talán csak még sem mondhatta önnek, hogy kettőspont, macskaköröm: „Biermüllernek hívják“, hanem azt kellett mondania, hogy: és most következik, amit mondott. Bizonyára közvetlen beszéddel és nem harmadik személyben beszélt!

Tanu (akinek nehéz izzadságcseppek gördülnek alá a homlokáról): Harmadik személy egyáltalán nem volt jelen, a macskakörmökéről pedig Biermüller egy szót sem szólt.

Elnök: Kedves tanu úr, hallgasson csak én rám. A vádlott nem azt mondhatta, hogy „öt így hívják“, hanem azt kellett hogy mondja, hogy: „Engem Biermüllernek hívnak“. Nemde?

Tanu: Mélyen tisztelt elnök úr, önről egyáltalán nem esett szó.

Lehet, hogy a párbeszéd a valóságban nem is egészen így folyt le. Lehet, hogy az elbeszélő kissé túlozott. Mindenesetre jellemző és azt igazolja, hogy a kikérdező nélkülözhetetlen erényei közül a türelem, sokszor a „birkatürelem“ sem hiányozhat.

HOGYAN FIGYELIK MEG AZ ESEMÉNYEKET A TANUK.

A lélektani kutatások a tanuvallomások megbízhatóságát alaposan megtépték. A kutatások állandóan folynak és mind újabb és újabb értékes támpontokat vetnek felszínre. A kutatás egyik módja lélektani kísérletek lefolytatása.

Egy főiskolai tanár kezdeményezésére egy berlini kriminalista előadást tartott a tanuvallomás lélektanáról. Az előadást kínos jelenet zavarta meg. Egy ismeretlen férfi berontott a terembe, hangosan kiabálva, kitépte az előadó kezéből a kéziratot, összetépte és elrohant. Amidőn a hallgatóság az izgalmas jelenet után megnyugodott, az előadó felkérte a jelenlevőket, hogy megfigyelésüket egy-egy ív papírra írják le, tehát tegyenek tanuvallomást a jelenetre vonatkozólag, amelynek szem- és fültanui voltak. Ime néhány a sok közül:

1. *vallomás* (egy rendőrtisztviselő): Pénteken, 17-én körülbelül 4 óra 15 perckor délután abba a terembe, ahol X úr előadást tartott, egy ismeretlen egyén ronrott be. Az ismeretlen — akinék ruházatát nem figyeltem meg — kitépte a kéziratot az előadó kezéből, hangosan és durván szitkozódott, majd kísérletet tett arra, hogy a termen keresztülhaladva, a hátsó kijáraton elmeneküljön. Ez a kísérlet nem sikerült, mert a hallgatóság közül többen útját állták. Az ismeretlen erre megfordult, majd ugyanazon az ajtón át távozott, amelyen keresztül a terembe lépett. Nem tudtam megállapítani, hogy fegyver volt-e nála, de ezt feltételeztem, mert egyik kezét köpenye zsebében tartotta. X úr előadását csak 4 óra 45 perckor tudta befejezni.

2. *vallomás* (egy kereskedő): Óram pontosan 3 óra 50 percet mutatott, amidőn X úr előadására egy férfi

berontott, nyilvánvalóan azzal a szándékkal, hogy kirabolja. Az ismeretlen X urat torakonragadta, de az lerázta magáról támadóját úgy, hogy annak csupán a kézirat maradt a kezében. Amidőn az ismeretlen látta, hogy a hallgatóság rá akarja vetni magát, a jobb hátsó ajtón elmenekült, míg a terembe a bal hátsó ajtón át lépett. Fegyvert nem láttam nála. A jelenet a hallgatóság körében nagy izgalmat és fejetlenséget váltott ki. Lövések nem történtek.

3 *vallomás* (egy hölgy): Amidőn X úr ma, körülbelül 4 óra tájban előadást tartott nekünk, a terem hátsó ajtajában hirtelen megjelent egy ismeretlen férfi, aki valami fegyverrel fenyegetően hadonászva, mély (nyilvánvalóan elváltoztatott) hangon azt kiáltotta, hogy „kezeket fel!” Midőn a hallgatóság nem engedelmeskedett egyöntetűen a felszólításnak, az ismeretlen az előadóra támadt és torakonragadva, a földre igyekezett teperni. Az így támadt birkózás közben elszakadt X úr kézírata és a cvikkerje is eltört. A merénylő ezután a bal hátsó ajtón keresztül elmenekült. Az üldözésnek az előadó elejét vette azáltal, hogy a hallgatóságra rákiáltott: „Csend, leülni!” Az idegen barna zsakettöltönyt és sötét, mélyen a szemébe húzott kalapot viselt.

4. *vallomás* (egy orvos): 17-én 4 óra 30 perc táján X úr rendkívüli módon érdekes előadása alatt, váratlan esemény történt. Egy világos öltönyt viselő férfi belépett a terembe és „vigyázat, felkészülni” szavakat ordítva, rárohant az előadóra, minden látszat szerint azért, hogy valamiért bosszút álljon rajta. A támadásra nagy zűrzavar támadt a teremben, így nem tudtam megfigyelni, hogy a támadó lövést is tett-e, de ezt feltételezem, mert később a teremben erős löporszag volt érezhető. A hallgatók végül kiugráltak a padokból és leteperték a támadót. Az előadó azt kiáltotta, hogy „elve-

zetni”, mire az ismeretlen kitépte magát az öt körülvevők karjaiból és elmenekült. Arra már nem emlékszem pontosan, hogy az ablakon, vagy a bal hátsó ajtón távozott-e. A hallgatóság fel volt háborodva, de az előadó néhány megnyugtató szóval elejét vette az üldözésnek.

5. *vallomás* (egy író): Ma délután 5 óra tájban egy, a tanuvallomásokról szóló előadás alkalmával, izgalmas küzdelemre került a sor, amely az előadó X úr és egy gonosztevő között zajlott le. Az előadás alatt egy gonosztevő a terembe rontott, az előadóra támadt, azt a földre teperte és elvette tőle a pénztárcáját. Csupán a hallgatóság azonnali közbelépésének volt köszönhető, hogy nagyobb baj nem történt. A tettes elmenekült, annak ellenére, hogy azonnal üldözőbe vették. Lövéseket a gonosztevő nem tett, de a kezében valamilyen lőfegyverrel megfenyegette a hallgatóságot, azt kiáltva, hogy „mindenki maradjon ülve, különben lövök!” A gonosztevő köpenyt és sportsapkát viselt.

Ahogy az esemény a valóságban lejátszódott, vagyis ahogy azt az előadó és segítőtársa — mert hisz az egész természetesen csupán kísérlet céljait szolgáló beállítás volt — előre megbeszélték: a „tettes” pontosan 4 óra 30 perckor lépett a hátsó bal ajtón a terembe, odaszaladt az előadóhoz, kiragadta kezéből a kéziratot és darabokra tépte. Közben azt kiáltotta, hogy „ne izgassátok fel magatokat, hanem inkább figyeljétek, hogy mit csinállok”. Az előadó ezután „támadója” torkához kapott, de a „támadó” erre kerekét oldott és ugyanazon az ajtón, amelyen jött — anélkül, hogy bárki is akadályozta volna — eltávozott. Öltözéke sötétkék öltönyből, világosbarna cipőből és világos sportsapkából állott. Az előadó cvikkerje, mint programon kívüli szám, tényleg összetört. Ezt csupán egyetlen tanu vette észre. Belépésekor a „tá-

madó“ egyik kezét a zsebében tartotta, de fegyver nem volt nála.

A kísérlet eredményéhez felesleges bővebb megjegyzéseket fűzni. A tanuk azonos körülmények és feltételek mellett tették megfigyelésüket, amelyre egy előnyös és egy hátrányos tényező hatott. Előnyösen az érdeklődés, hisz tagadhatatlan, hogy egy ilyen nem várt rendkívüli jelenetet mindenki feszült érdeklődése kísért, hátrányosan viszont az izgalom hatott, amelyet az esemény a hallgatóság minden egyes tagjából kiváltott. Az eredmény: egyetlen tanu megfigyelése sem volt helyes, de az egyformán ható tényezők ellenére a tévedések sem voltak egyöntetűek, hanem kinek-kinek egyénisége szerint változóak.

HUMOROS ESETEK.

A bűnügyi krónikák humoros eseteket is tartalmaznak. A múlt század közepe táján a berlini rendőrségnek népszerű tagja volt Dunker rendőrtanácsos. Ő volt az, aki az alábbi különös esetet nyomozta és arra fényt is derített, ami népszerűségét nagymértékben növelte.

Berlin egyik külvárosában lakott egy szegény sapkakészítő-mester. Nem jól ment neki a mestersége, éppen csak hogy tengődött. Egy szép napon jól öltözött idegen lépett a műhelyébe, aki a hóna alatt terjedelmes csomagot cipelt. A csomagból finom posztó került elő és az idegen megbízta a mestert, hogy abból harminc darab teljesen egyforma sapkát készítsen. A mesternek nagy volt az öröme annál is inkább, mert a rendelő igen tekintélyes munkadíjat helyezett kilátásba arra az esetre, ha a sapkák jól sikerülnek. Nagy kedvvel kezdett a munkához és mivel ügyes mesterember volt, a posztóból készített még egy harmincegyedik sapkát is a maga szá-

mára. — A vevője a megállapított időpontban eljött a sapkákért, kifizette az ígért munkadíját, de visszakövetelte a posztó esetleges maradványait is. A mester csodálkozott, de azután átadta a megmaradt hulladékokat, a harmincegyedik sapkáról azonban bölcsen hallgatott.

A következő nap vasárnap volt. A mester pénzt érezvén a zsebében, délután feleségével elment szórakozni a Tivoliba (olyan „Angol Park“-féle). Nagyszerűen szórakoztak és késő este tértek haza. Amikor a mester zsebébe nyult, hogy elővegye a lakáskulcsot, a zsebében valami kemény tárgyat érzett. Elővette. Szeme-szája elállt a csodálkozástól, mert a kemény tárgy nehéz, diszes ezüst dohányszelence volt. Fogalma sem volt róla, hogyan került hozzá. Ösztönszerűen a másik zsebébe nyult, onnan két aranyóra, egy dohányszelence és egy arany fogpiszkáló került elő. Nem tudott hová lenni a megkeleteseztől. Egész éjjel tanácskoztak. Másnap reggel a feleségével megállapodtak abban, hogy valami csoda történt és az értékes tárgyakat — nem szólva senkinek — gondosan elzárták a szekrénybe. Ismét eltelt egy hét, vasárnap a házaspár újból elment szórakozni. Az eredmény ugyanaz volt. A sapkakészítő este különböző zsebekben megint különböző ékszereket, sőt egy bankjegyekkel jól megtömött tárcát is talált. A különös esetre képtelenek voltak magyarázatot találni. Elhatározták, hogy a jövő vasárnap még egy próbát tesznek. A csoda mégismétlődött, a zsebek ismét tele voltak drágaságokkal. A sapkakészítőék most már kezdték nem jól érezni magukat. Másnap a mester korán reggel magához vette az összes tárgyakat és meg sem állott a rendőrségig, ahol Dunker tanácsosnak elmondta a csodálatos jelenséget és átadta neki az értékű tárgyakat. A tanácsos nyugodtan végighallgatta az izgatott ember előadását, majd kérdezni kezdett. Sorra vette a mester magánviszonyait,

életkörülményeit, ismeretségi körét, majd a vevőit. A mester elmondta, hogy vevői csupa szegény munkásemberek, akik nem ajándékozhattak neki ilyen dolgokat. Volt ugyan egy úri vevője is, de az is olyan zsugori volt, hogy még a hulladékokat is visszakövetelte, tehát az sem jöhet számításba.

Dunker tanácsost érdekelte ez a vevő és rá vonatkozólag kérdéseket tett fel. A mester mindent elmondott, sőt a harmincegyedik sapkát sem hallgatta el. A tanácsos figyelmesen hallgatta, majd mélyen elgondolkozott. Ezután a mesterrel ott hagyatta a kérdéses sapkát, megnyugtatta és hazaküldte.

Dunker tanácsos már tisztán látott. Fejére tette a sapkát és több detektív kíséretében kiment a Tivoliba. Alig sétált ott néhány percig, egy ártatlan külsejű fiatalember a zsebébe dugott egy aranyórát. Lefülették. A fiatalember fején a mester egyik sapkája díszlett. Dunker különböző helyeken folytatta ezt az eljárást, míg végül egy veszedelmes zsebtolvajbanda majdnem minden tagja kézrekerült. A banda tagjai a közös sapkáról ismerték fel egymást. Voltak közöttük egyes tisztos polgár kinézésű emberek, akik a mozgógyűjtő-állomás szerepét látták el. A zsebtolvajlás elkövetése után a zsebtolvaj ezek zsebébe süllyesztette a lopott holmit, hogy gyanú esetén nála ne találják meg. Ilyennek nézték a harmincegyedik sapka miatt a jó sapkakészítő mestert is, aki egyébként megtalálta a számítását, mert bár az értéktárgyakat vissza kellett adnia, a tolvajszövetkezet fejére kitűzött tekintélyes jutalomdíjat ő kapta meg.

*

Lisandro Debes szerelmes spanyol-amerikai fiatalember volt, akiben a legényvirtus semmivel sem ágaskodott kisebb mértékben, mint az alföldi magyar falvak

virágszálaiban, Debes olyan különleges lopást követett el, mellyel a nevét a bűnügyek történetébe soha el nem halványuló tintával írta be. Lisandro Debes ugyanis egyszerűen egy egész gyorsvonatot lopott el.

A nevezetes eset a következőképpen történt:

Lisandro Debes, kinek egy fillér sem volt a zsebében, a ternucói vasútállomáson sétálgatva, vágyakozva gondolt fekete fürtű arájára, aki az 50 kilométer távolságban fekvő Vera Cruz városában lakott. Eközben befutott a Vera Cruz felé haladó gyorsvonat. Nagy sürgésforgás az állomáson. A mozdonyvezető és a fűtők néhány pillanatra leszállnak a mozdonyról, hogy a forró naptól és a kazán hőségétől eltikkadt testüket kissé kipihentesék. Ebben a pillanatban Debes mesternek nagyszerű ötlete támadt. Itt a vonat, csak fel kell rá ugrani. A távolból hívogatólag int a szép Inez képe. Debes nem sokáig habozott. A pénztelensége felett érzett mérhetetlen keserősége, a hívogató kép és a vérbeli amerikai feltűnési vágy alakjában jelentkező legényvirtus leküzdött minden gátlást.

Egy ugrással a mozdonyon termett, gőzt adott és a vonat máris vígan robogott Vera Cruz felé. Debes diadalmasan és boldogan száguldott vágyai célja felé, tele-tüdővel szívta a szembeáramló hús levegőt.

Az állomáson a vonat időelőtti kirobogása óriási riadalmat keltett. Vad futkosás és ordítózás támadt. Mindezekkel azonban nem lehetett megállásra vagy visszatérésre bírni a büszkén tovaszáguldó Lisandro Debest. Ezt hamarosan be is látták a derék vasútosok és összeültek tanácskozni. Sok idejük nem volt, hiszen Vera Cruz, a következő állomás mindössze 50 kilométer távolságban fekszik.

A tanácskozás eredményeképpen géppuskával felszerelt express-mozdonyt indítottak a megszőkött gyors-

vonat után, a Vera Cruz-i állomást pedig felszólították, hogy a gyorsvonat útját üres teherkocsikból álló szerelvényvel állja el.

Az express-mozdony csakhamar beérte a gyorsvonatot. A vagonok fölé leadott riasztólövésekre azonban Debes rá se hederített.

De a Vera Cruz-i üres szerelvényt megpillantva, megszűnt a tudománya. Nem volt már mit tennie, elzárta a gőzt és csikorgó fogakkal meghúzta a féket. A vonat 2 kilométerrel Vera Cruz előtt megállt. A vonatkísérő személyzet rátette a kezét Debesre, akinek ilyenképpen mégsem sikerült menyasszonyát meglátogatnia, mert a bíróság huzamosabb időre alkalmat nyújtott neki az afölötti töprengésre, hogy érdemes-e manapság annyira szerelmesnek lenni, hogy gyorsvonatot lopjon érette az ember.

II.

A londoni rendőrségi irattár őrzi az alábbi humoros esetek megtörténtét igazoló okmányokat. Ezek az esetek azt bizonyítják, hogy előfordulhatnak olyan helyzetek is, amidőn a rend őre öntudatlanul segédkezet nyújt a bűnözéshez.

Egy szép napon egy londoni rendőr külvárosi lakóházának ajtaja előtt egy idegent látott. „Már 10 perc óta csengetek, de senki sem jelentkezik“, mondta az idegen a rendőr kérdő pillantására. Arra a kérdésre, hogy kit keres, az idegen valami Smith nevű embert emlegetett. A rendőr erre felvilágosította, hogy Smith úr itt ismeretlen, a házban csupán ő lakik családjával, de a családja most néhány hétig vidéken van. Az idegen szépen megköszönte a felvilágosítást és bocsánatkérések között eltávozott. Másnap reggel, mikor a rendőr éjjeli szolgálatból hazatért, lakását teljesen kifosztva találta.

A betörőknek könnyű dolguk volt, hiszen előző nap maga a rendőr adta nekik a szükséges felvilágosításokat.

Más alkalommal egy szolgálatban álló rendőr tettenért egy jól öltözött urat, aki egy villa földszinti ablakpárkányára akart felugrani. A rendőr el akarta az illetőt fogni, de az kijelentette, hogy ő a villa tulajdonosa, a kapukulcsot elveszítette. Rögtön meg is kérte a rendőrt, hogy nem lenne-e olyan kedves őt az ablakpárkányra felsegíteni? A derék rendőr tudta, hogy mi az udváriasságáról híres londoni rendőr kötelessége s ezért besegítette az idegent a nyitott ablakon, aki udvariassan megköszönte a szívességet. Ezután meggyújtotta a lámpát, rágyújtott egy cigarettára és könyvvel a kezében kiült az ablakhoz olvasni. A rendőr erre már igazán gyanutlanul továbbhaladt és a házzal nem törődött többé. Másnap tudta meg, hogy a házat az éjszaka folyamán betörők kifosztották. Most már tisztában volt vele, kit segített be az ablakon.

London egyik külső negyedében, Dél-Croydonban nagyon elszaporodtak a betöréses lopások. Egy Jobbins nevű rendőr fejébe vette, hogy a betörőbandát leleplezi. Szolgálati alkalmával fáradhatatlanul portyázott az elhagyatott házak körül, lesett, figyelt, szóval minden tőle telhetőt elkövetett.

Egy alkalommal az egyik ház pincelyukához támasztott létrát vett észre, amely fél órával előbb még nem volt ott. Hopp, itt vannak a betörők, gondolta magában. A sikerét nem akarta másokkal megosztani, ezért nem sípolt társaiért, hanem sapkáját és nehéz szolgálati köpenyét letéve, óvatosan bemászott a pincelyukon. A pincében nem talált semmi gyanúsat, ezért vissza akart mászni a föld színére, de akkor megdöbbenve látta, hogy a létra időközben eltűnt.

Kikukucskálva a pincéből, fent a járdán saját köpenyébe és sapkájába öltözve egy embert látott, aki a ház előtt őrködött.

Az árendőr őrtállása mellett a banda tagjai kifosztották a házban levő lakást, azután a zsákmánnyal megakadva, őrtálló cimborájukkal együtt háborítatlanul eltávoztak. Az árendőr távozása előtt letette a köpenyt és a sisakot s a pincében gubbasztó rendőrnek hálás köszönetet mondott a kölcsönruháért. Nesze neked.

BŰNÖZŐ RENDŐRÖK.

Szerencsére ritkaság, de azért előfordul, hogy maga a törvény öre vetemedik bűnözésre. Ez rendszerint igen veszélyes, mert aki a bűn üldözéséhez ért, annak értenie kell a bűnözéshez is, továbbá, mert az ilyen bűnözőt hivatali tekintélye palástolja. Tettességüket senki sem meri számításba venni s így üzelmeiket rendszerint hazamos időn keresztül, zavartalanul folytathatják.

1934. évben Dániában a Jütland félszigeten hónapokon keresztül több merényletet követtek el ismeretlen tettesek az országutakon közlekedő gépkocsik és motorkerékpárok ellen. Az ismeretlen tettesek éjjel az úton keresztül szeges drótot húztak, aminek következtében számos gépkocsi és motorkerékpár szerencsétlenül járt. Az eset rejtélyes volt. A szerencsétlenül jártakat ugyanis egyetlen esetben sem rabolták ki s így a sorozatos merényletek indítóoka teljesen megmagyarázhatatlan volt. A rendőrség a felderítés érdekében széleskörű intézkedéseket tett.

A rendőrök egyike különösen kitüntette magát a munkában. Egyszerűen fáradhatatlan volt. Éjjelt nap-

pallá téve dolgozott. Egy szép napon azután ő is áldozatul esett a merénylőknek. Motorkerékpáron teljesített szolgálatot az országúton. Nekiment a kifeszített szegesdrótnak és lebukott a motorkerékpárjáról. Eszméletlenül szedték össze az országúton és kórházba szállították. A kórházban magához térve, úgylátszott, hogy az elszenvédett agyrázkódás következtében elveszítette emlékezőtehetségét. A kezelőorvosok alaposan megvizsgálták és azután arról a furcsa megállapításukról értesítették a rendőr elöljáróit, hogy a beteg minden kétséget kizáróan szimulál. Ez mindenestre gyanús volt. Amidőn az orvosok hosszabb megfigyelés után is határozottan fenntartották ezt a véleményüket, a rendőrség puhatolni kezdte a sérült rendőr ügyét. Furcsa dolgok sülték ki. Így például több olyan adat merült fel, hogy a rendőr balesete is csupán színlelt volt. Indítóokai részben beteges hiúsági vágyában és mérhetetlen becsvágyában rejtőztek. Ki akarta tüntetni magát elöljárói előtt. Mivel erre a nyugodt felügyeleti körlete nem igen adott alkalmat, maga gondoskodott változatosságot hozó alkalmakról. Másrészt egyenesen gyakorlati indító rúgó hajtotta a cselekmény elkövetésére. Szolgálati állomáshelyén három háza volt. Minden érdeke ide fűzte. De áthelyezése küszöbén állott. Azt szerette volna elérni, hogy továbbra is helyben maradjon. Nélkülözhetetlennek akarta magát mutatni és úgy okoskodott, hogyha kitünteti magát, sőt a kötelességtudó szolgálatszenvedő áldozataként is szerepelhet, akkor elöljárói el fognak állani áthelyezési szándékuktól. Elszámította magát, mert ha nem is át, — de elhelyezték. Ugyanis az örültek házába. Odavaló volt.

Nagy port vert fel néhány évvel ezelőtt Franciaországban a Mariani-ügy. Mariani a lyoni biztonsági rendőrség felügyelője volt, aki kétlaki életet élt. Egyik énye az ügyes, lelkiismeretes, kötelességtudó rendőrtiszt-

viselő volt. Ezt mutatta kifelé. Ez az „én“ azonban egy másik, egészen sötét „én“-t takart. A rendőrség már régen gyanította, hogy Lyonban jólszervezett bódító-méreg-csempészbandának kell működni, továbbá, halmozódtak a folyton megismétlődő zsarolások is, amelyek szintén megszervezett banda tevékenységére utaltak. Hosszas megfigyelő munka után több ember gyanússá vált, köztük Mariani egyes rokonai és jóismerősei is. Ez Marianira terelte a figyelmet. Őt is szoros figyelés alá vették. Rájöttek, hogy jövedelméhez viszonyítva, aránytalanul sokat költ, költséges, nagyúri életmódot folytat. A további megfigyelések azután valószínűsítették azt a szomorú tényt, hogy a kokaincsempész és zsaroló banda egy egységes szervezet, melynek Mariani a feje, szellemi irányítója, szervezője, de egyben — mint rendőrtisztviselő — a leplezője is. Mariani valamennyi rokonát elhelyezte a szervezetben és ott búsás jövedelmet biztosított nekik és magának is. A banda másik kimagasló tagja, előkelő, dúsgazdag nagyiparos fia volt. Mariani egy alkalommal a banda öt tagjával „üzleti ügyben“ Párisba utazott. Az utazásról és az utazás céljáról a rendőrség tudott és így Párisban éppen akkor fogták el őket a rendőrök, midőn a vonatról szálltak. A banda egyik tagja az utolsó pillanatban egy csomagot dobott el magától. A rendőrök meglátták és őrizetbevették a csomagot. 25.000 fr. értékű adóbélyeg volt benne, melyeket a banda, belső cinkosok segítségével, egy nagy áruházban akart elhelyezni. Ez azt bizonyította, hogy a szervezet a bódító-csempészetten és zsaroláson kívül más, hasznosító bűncselekmények elkövetésétől sem idegenkedett.

ÁRTATLAN GYANÚS EGYÉNEK.

Bűnügyekben a véletlen igen gyakori szereplő. Mindig számolni kell vele. Néha a véletlen művéből súlyos gyanúokok halmozódnak valaki ellen. Ilyenkor az illető ijedtében zavartan, ügyetlenül védekezik, gyanúsan viselkedik, gyakran valótlanságokon is tetten kaphatjuk, dacára annak, hogy ártatlan. Azzal is óvatosnak kell lenni tehát, hogy valakit pusztán azért tartsunk tettesnek, mert valótlán állításon kaptuk tetten. Az igaztalanul gyonosított ártatlansága tudatában szörnyű lelkiállapotban van. Izgalmában kapkod, védekezése logikátlan, ami alkalmas arra, hogy az ellene irányuló gyanút még jobban megerősítse. Nem szabad tehát vakon belelovalni magunkat abba a meggyőződésbe, hogy az, akit gyanúsítunk, feltétlenül a tettes. Az a gondolat, hogy „hátha még sem ő az?“ sohase maradjon el. Ez a józan fékező szükséges.

Lord Russel of Killowen, aki Angliában magas bírói tisztet töltött be, beszélt el magáról a következő esetet. „Fiatalkoromban egy estét a színházban töltöttem. Sovány bugyellárisom miatt természetesen a kakasülön foglaltam helyet. Az előadás végeztével a kijárat felé tolongó nézőközönséggel én is a ruhatár felé tartottam. Egyszerre egy közvetlenül mellettem törtető úr elküldte magát, hogy „tolvaj! megloptak, fogják meg!“ Megijedtem. Sokszor hallottam már, hogy a megszorult zsebtolvaj más zsebébe csúsztatja zsákmányát, hogy az áruló bűnjeltől szabaduljon és később, ha a vesztély már elmúlt, onnan ismét visszalopja. Hátha pont az én zsebembe dugja? — futott át villámként az agyamon. Erre a gondolatra végigfutott a hideg a hátamon. Ha tényleg az én zsebembe dugta és a rendőrség megtalálja nálam, senki sem veszi le rólam a gyanút. Szépen induló

karrieremnek is egyszer és mindenkorra vége. Először mozdulni sem mertem, nehogy az időközben odasiető rendőrök átható pillantásait magamra vonjam.

Igen gyanusan viselkedtem. Lopakodó lépésekkel, lassan a lépcső felé osontam. Odaérve, hatalmas ugrásokkal siettem le. Én, az ártatlan ember formálisan menekültem. Ezután amennyire csak lehetséges volt, feltűnés nélkül a kijáráshoz lopódtam. Minden tagom remegett. Curgott rólam a hideg verejték, mikor az utcára értem. Erőt kellett magamon venni, hogy azonnal futásnak ne eredjek. Már jó darabra jutottam a színháztól, midőn a zsebembe mertem nyúlni, hogy utánanézzek: a tolvaj nem oda csempészte-e bele a zsákmányát? Zsebeimben saját tárgyaimon kívül természetesen semmi sem volt. Csak akkor lélegzettem megkönnyebbülten fel. A tolvaj nem állhatott ki többet ez alatt az öt perc alatt, mint én. Erről az esetről hosszú bírói működésem alatt sohasem feledkeztem meg.

Az tényleg régi zsebtolvajfogás, hogy a bajba jutott tolvaj a zsákmányt más, közömbös ember zsebébe csúsztatja. Egy alkalommal magasrangú főpap valami jótékonyági ünnepélyről hazafelé tartott. Útközben a zsebébe nyúlt valamiért. Legnagyobb meglepetésére a zsebében bankóktól duzzadó idegen pénztárcát talált. Azonnal a rendőrségre sietett, hogy a különös leletről jelentést tegyen. Idejében ért oda, mert már ott találta a sértettet, aki éppen a panaszát adta elő.

Egy fiatal angol henteslegény, aki éppen akkor szabadult fel, vígan fütyürészve, gyalogszerrel bandukolt Porthsmouthból az országúton London felé. Már egy napi járásra lehetett Londontól, midőn egy lovas embert ért utól, aki három tehenet hajtott. Beszélgetésbe elegyedtek. Midőn a lovas ember megtudta, hogy ő is Londonba utazik, ajánlatot tett neki, hogy 10 shilling díjazás fejé-

ben hajtsa a teheneket Londonba. A henteslegény, akinek a zsebében csupán néhány fillér húzódott meg szerényen, örömmel vállalkozott a munkára. A lovas ember azzal búcsúzott, hogy ő előre lovagol Londonba, a teheneket hajtsa az egyik külvárosi kocsmához, ott várni fogja. Ezzel barátságosan köszönve, elügetett. A henteslegény másnap estefelé elérte Wandsworthot, London egyik külvárosát. Mindjárt a célnál lesz és zsebre vághatja a könnyű munkával szerzett pénzt. Egyszerre azonban csak rendőrök fogták körül és minden szabadkozása, tiltakozása ellenére, bekisérték a legközelebbi rendőrségi állomásra. Ott már várt a tehenek gazdája, akinek a tettlegességétől a rendőrök alig tudták megvédeni.

A tehenek gazdája azonban nem a lovas ember volt. A rendőrök közötték a szerencsétlen henteslegénnyel, hogy a tehenek ellopásával gyanúsítják, ne is tagadjon, úgy sem ér vele semmit, hisz a teheneket, amelyeket két nappal ezelőtt X tanyáról loptak el, nála találták. A henteslegény égre-földre esküdözött, ártatlanságát hangoztatta és elmondta, hogy miként jutott a tehenekhez. A rendőrök vállat vontak és legyintettek. Az ilyen mesét ők már ismerik, mondták. Ők ravasz, öreg rókák, akik az ilyesmihez hozzá vannak szokva. Nem ugranak be. Mesélje mindezt a nagynénikéjének, stb.

A kétségbeesett henteslegény ekkor szorultságában elkövette azt a hibát, hogy hamis nevet mondott be. Attól félt ugyanis, hogy nevét az ujságok meghurcolják és így becsületes családjá jó hírnevén csorba esik. Ezzel még jobban elmerült a hinárba. A rendőrség hamar rábizonyította a hamis név használatát. Ez a gyanut még inkább megerősítette s midőn az alibi bizonyítása sem sikerült, mert nem voltak tanuk, sorsa beteljesedett. Néhány hónap szabadságvesztés büntetésre ítélte a bíró-

ság. Arra szerencséjére már nem került a sor, hogy a büntetését le is töltsse. A lovas ember ugyanis időközben hurokra került éppen akkor, midőn a lovat értékesíteni akarta. A lovat ugyanis szintén lopta. Mikor elfogták, felülkerekedett benne a jobbérzés és beismerte a tehénlopást is.

*

Igen kellemetlen helyzetbe sodort a véletlen néhány évvel ezelőtt Londonban egy fiatal német kereskedőt. Tolongásban valaki ellopta a pénztárcáját és azzal együtt összes igazoló okmányait is. Másnap az ujságok feltűnést keltő gyilkosságról számoltak be hasábos cikkekben. A kereskedő élénk érdeklődéssel olvasta a tudósításokat. Olvasás közben egyszerre elhült benne a vér. A lap arról számolt be többek között, hogy a helyszíni szemle alkalmával a rendőrség a halott mellett az ő személyazonossági iratait találta meg. A szerencsétlen ember fantáziája élénk színekben kirajzolta előtte, ami rá vár. A gyanúsítástól való rettegésében fejét vesztette és állását otthagya, elbujdosott. A rendőrség a papírok alapján időközben eljutott alkalmazási helyére, ahol megtudta, hogy a kereskedő a gyilkosságot követő napon nyomtalanul eltűnt. Ez a körülmény a gyanút most már végkép ráirányította. Nyomozólevelet bocsátottak ki ellene. Rövidesen felkutatták és elfogták. A vizsgálati fogságban visszanyerte józan eszét és nyugalalmát. Előadta védekezését és kifogástalan alibit is igazolt, úgy-hogy szabadon bocsátották.

Rosszabbul járt egy fiatalember, aki zsebtolvajlásal vádolva állott a bíróság előtt és el is ítélték. Egy nő feljelentésére indult meg a bűnvádi eljárás, aki a vásárcsarnokban bevásárlásait végezte. Az egyik árus áruját nézegette, amikor azt érezte, hogy valaki meglöki. Az

illető — egy jól öltözött fiatalember — bocsánatkérés-sel tovább haladt. Midőn a nő a kívánt holmit kiválasztotta, fizetni akart. Pénztárcáját sehol sem találta. Zsebtolvajra gyanakodott és azonnal eszébe jutott az a fiatalember, aki meglökte. Lärmát csapott, a rendőrök oda-futottak és a nőtől kapott szeméyleírás alapján a fiatal-embert még a vásárcsarnokban elfogták. A sértett pontosan leírta a pénztárcáját és elmondta, hogy néhány shilling aprópénzen kívül a tárca egyik titkos rekeszében egy tízfontos bankjegy volt. A tárcát néhány shilling aprópénzzel tényleg megtalálták a gyanúsítottnál, a tízfontos bankjegy azonban nem volt benne. Máris kész volt a feltevés: időközben átadta a cinkosnak. A fiatalember hiába hangoztatta ártatlanságát, hiába próbálta bizonyítani, hogy a tárcát hol vette (ott nem emlékeztek rá), elítélték.

Néhány nap múlva kaszások a város alatti réten pénztárcát találtak, benne néhány shilling aprópénzt és a tárca rejtett fiókjában egy 10 fontos bankjegyet. A sértett nő a pénztárcát sajátjának ismerte fel. Most már emlékezett, hogy a kérdéses napon ezen az úton ment a vásárcsarnokba és a réten áthaladása közben re-tiküljét is kinyitotta, mert kivette a zsebkendőjét. Lehet, hogy akkor vesztette el a pénztárcát. Az ártatlanul gyanúsított fiatalember természetesen kiszabadult, de az ártatlanul elszenvedett meghurcoltatást, lelki fájdalmakat már nem lehetett jóvátenni. Itt a rendőrség is mulasztott. A pénztárcák, mint minden más ipari cikk, rendszerint sorozat-készítmények. Sok egyforma tárca van. A gyanúsítottnál talált tárcára nézve nem volt bizonyíték arra, hogy „azt a tárcát“, hanem csak arra, hogy „olyan“ tárcát találtak. Másodszor: ha a zsebtolvaj a zsákmányt továbbadja, akkor azt vagy teljes egészében teszi, vagy pedig nem: akkor a bankjegyet tartja

meg, amelynek nincsen szaga és az áruló bűnjelet — a pénztárcát adja tovább.

1908-ban Varszavában ismeretlen tettes meggyilkolta és kirabolta Jan Wdonvinski dúsgazdag földbirtokost. A tettes értékes ékszereket és mintegy 150.000 rubel készpénzt vitt magával. Egyelőre minden támpont hiányzott. A nyomozás emberei az elrabolt ékszerek felbukkanásától várták az eredményt. A figyellel megbízott tisztviselők egyike nem sokkal a gyilkosság elkövetése után észrevette, hogy az elrabolt ékszerek egyes darabjait Miller Anna, az akkori Varszava ünnepeelt táncosnője viseli. Gyanú alapján házkutatást tartottak az ünnepeelt táncosnő lakásán, amelynek során megtalálták az elrabolt ékszerek zömét. Erre letartóztatták és vád alá helyezték.

Miller Anna ártatlanságát hangoztatta és azzal védekezett, hogy az ékszereket egy idegen férfitől kapta ajándékba, akivel egyetlen egy éjszakát töltött. Se azelőtt, se azóta nem látta. A titokzatos ismeretlenről szóló „mesét“ nem akarták elhinni. Varszava legjobb ügyvédjének fényes védelme ellenére a bíróság bűnösnek találta és 12 esztendei kényszermunkára ítélte. Miller Anna Szibériába került. Varszava nem felejtette el régi kedvencét. Befolyásos barátai, akik nem tudtak hinni a bűnösségében, addig kilincseltek, amíg II. Miklós cár a táncosnőnek 3 évi kényszermunka után megkegyelmezett. A keserves 3 esztendő teljesen megtörte, soha sem lett már többé a régi. 25 év elmúltával a valódi gyilkos önként jelentkezett a rendőrségen. Ott elmondta, hogy a szörnyű titkot nem tudja tovább magában tartani. Ő volt az ismeretlen idegen, az elrabolt ékszerekkel tényleg ő ajándékozta meg a szerencsétlen táncosnőt. Az elrabolt pénzt magának tartotta meg és kivándorolt Amerikába, ahol 25 évig élt. Lelkiismerete azóta állandóan

mardosta. Most már nem bírja tovább, tettéért vezetni akar. Miller Annát azonban elrontott életéért, szenvedéseiert már nem tudta kárpótolni.

A-KÉPZELT ÖNVÁD.

Csodálatos valami az ember lelkiismerete. Kevés olyan ember van, akinek valamely gonosztette ne ütne mély sebet a lelkén, akinek lelkiismerete ne kérné azt folyton számon tőle. A lelkiismeret hatalmas hajtóerő, mardosó hajtása sokszor készíti az embert olyan lépésre, amely a hidegen mérlegelő agysugallta tanáccsal homlokegyenest ellentétben áll. A lelkiismeret — egészen eldurvult lelkektől eltekintve — érzékeny valami. Működésbe lép sokszor olyankor is, ha az ember biztos a dolgában, de úgy véli, azt gondolja, hogy valami rosszat, helytelen, igazságtalant tett. Jellemző példája ennek a következő rövid története.

1922-ben Frideric Grandstone és Jules Hulot szerelők együtt dolgoztak a franciaországi Rouen közelében egy gépkocsijavító műhelyben. Egy napon kiküldték őket az országútra, hogy ott egy elakadt gépkocsit rendezhessenek. Munkájuk végeztével hazafelé indultak. Hűvös, ködös este volt. Betértek egy útszéli korcsmába, hogy kissé felmelegedjenek. Pohár poharat követett. Jól felöntöttek a garatra és azután hazafelé indultak. Az alkohol hatása egyéni. Hulot mindent megbocsátó, rózsás hangulatba ringatta. Grandstonenak azonban elvette az eszét és kötekedővé tette. Útközben állandóan kötekedett, a Szajna-hídon azután csúnyán össze is verekedtek. Másnap Grandstone mámoros fővel ébredt. Azt se tudta, hol van. Igyekezett összeszedni a gondolatait. Egyszerre csak végigfutott a hideg a hátán és homlokát

kiverte a hidegveríték. Eszébe jutott a Szajna-hídi verekedés. Láttá lelki szemeivel, amint jó barátját, a szerencsétlen Hulot a csavarkulccsal fejbévágta. Hulot összeesett. Ekkor hangokat hallott a háta mögött. Megrémült. Gyors elhatározással felnyalábolta barátja élettelen testét és áthajította a korláton. Mérhetetlen kétségbeesés vett erőt a szerencsétlen Grandstoneon, aki eddig becsületes ember volt és soha még a légynek sem ártott. Gyilkossá vált. Kétségbeesve elrohant Hulot lakására. Ott azt a felvilágosítást kapta, hogy Hulot előző este óta még nem tért haza. Elrohant. Ujságokat vásárolt. A Szajnából — olvasta — friss férjholttestet fogtak ki. A hulla fején ütéstől származó zúzott sebet találtak. Semmi kétség többé, megölte jóbarátját. Elbujdosott, majd beállt a francia idegenlégióba, ahol senkit sem kérdeznek, hogy kicsoda, honnan, és miért jött. Afrikában leszolgálta az öt esztendő, amire kötelezte magát, de lelkiismerete még mindig nem jutott nyugvópontra és újabb ölesztendei szolgálati kötelezettséget vállalt. A harcokban kereste a halált, de az nem akarta őt, ellenben bátorságáért kitüntették és őrmesterré léptették elő. A második ölesztendő is letelt, de Grandstone továbbra is a légióban maradt. A tizenkettedik esztendőben már nem bírta tovább. Képtelen volt a szörnyű titkot továbbra is magába zárni. Kihallgatásra jelentkezett és mindent őszintén elmondott századparancsnokának. A százados kötelességszerűen jelentést tett a dologról. Megindult a nyomozás. A nyilvántartásokban átvizsgálták a régi, kiderítetlenül maradt gyilkosságokat, eltűnéseket, talált ismeretlen holttesteket, de egyetlen olyan esetre sem bukkantak, amelyet a légionárius őrmester históriájával vonatkozásba lehetett volna hozni. Végre találtak ugyan egy Jules Hulot nevű embert, de ez életben volt és friss egészségnek örvendett. Kikérdezték. Most már kiderült

minden. Hulot elmondta, hogy a hídon tényleg összeverekedtek. Grandstone meg is ütötte őt, mire ő kerekét oldott és otthagya Grandstonet. Azóta se hallott róla, mert Grandstone másnap nyomtalanul eltűnt.

Grandstone nem tudott hová lenni a csodálkozástól — és a boldogságtól — midőn a tényeket közölték vele. Más magyarázat nem található, minthogy a valóban történeken kívüli képzeleteket Grandstone alkoholtól ködös agyának képzelete szülte, akit a téves képzet nyomán fellépő lelkiismeretfurdalás készítetett a sokesztendő, halálverítékes bujdosásra. Ime, a lelkiismeret.

AKIKBŐL MÉG A BÜNTUDAT IS KIVESZETT.

Nincs két valóban egyforma tojás, de nincs két egyforma külsejű, még kevésbé egyforma lelkiületű ember. A súlyos bűncselekmények, főleg az ember élete elleni bűncselekmények elkövetőin rendszerint erőt vesz a szorongás, a felfedezéstől való rettegés, lelkiismeretfurdalás. A bűn e lelki következményeit rendszerint a büntudat gyűjtőfogalma alá vonják. Vannak azonban olyan emberek is, akikből minden jobb érzés hiányzik. Ilyeneknél a büntudat legcsekélyebb áruló jeleit sem fedezhetjük fel. Az alábbi eset még ezek sorában is egyedülálló.

Weihe Otto Németországban altiszt volt az egyik múzeumban, de állását erkölcstelen életmódja miatt elvesztette. Családjával, melynek tagjai felesége, 3 éves kisleánya és 16 éves mostoha leánya voltak, nagy nyomorban és állandó civakodásban élt. A házastársak kölcsönösen megcsalták egymást, Weihe mostoha leányával is viszonyt kezdett. Egy heves családi perpatvar alkalmával az asszony kijelentette, hogy 3 éves kisleányának nem Weihe, hanem annak egyik kartársa az apja. Weihe

erre, 1934 március 4-én hajnalban feleségét, leányát és mostoha leányát kalapáccsal agyonverte. A rémtett után, midőn világosodni kezdett, kinyitotta az ablaktáblákat, nehogy a szomszédok figyelmét felkeltse, ezután hidegvérűen megborotválkozott, megmosdott, felöltözött. Ezután öngyilkos akart lenni, de meggondolta magát. Megpillantott egy virágcsokrot, melyet mostoha leánya kapott előző nap egyik barátnőjétől. A csokrot magához véve, a lakást bezárta és felkereste egyik volt hivatali kartársát, akinek a feleségéhez gyengéd szálak fűzték. A csokrot az asszonynak ajándékozta. A családnál valami ünnepély volt, melyen Weihe a legjobb kedélyhangulatban résztvett. Kártyázott, táncolt, jó étvággal evett-ivott. Midőn a családjáról érdeklődtek, udvariasan megköszönte a figyelmet és azt mondta, hogy mindenki egészséges és jól érzi magát. A társaságban volt egy kis leánygyermek. Weihe szeretetteljesen megsimogatta a haját és azt mondta, hogy a gyermek ugyanolyan, mint az ő kedves, 3 éves kisleánya. Másnap a korcsmákat járta, elitta utolsó pénzét, de az, aki hozzátartozóit állati kegyetlenséggel lemészárolta, nem volt elég bátor ahhoz, hogy öngyilkos legyen. Jelentkezett a rendőrségnél és nyugodtan, mosolyogva elmondta, hogy kivégzése előtt utolsó kívánságaképpen milyen ételt fog kérni. Weihe nem volt elmebeteg. Beszámíthatónak találták és halálra ítélték.

Arra, hogy a bűnözők lelkében milyen homlokegyenest ellentétes vonások húzódnak meg békésen egymás mellett, jellemző sok bűnözőnek az állatokhoz való ragaszkodása, gyengédsége.

Egy rablógyilkos az országúton megölt és kirabolt két nőt, akik egy kocsin hazafelé tartottak. Kegyetlenségében és aljasságában még ennél is tovább menve, az egyik nő hulláját meg is becstelenítette. Ezután felszállt

a kocsira és a két hullával tovább hajtott. Egyidő múlva megállította a lovakat, leszállt és otthagya a kocsit. Mielőtt azonban eltávozott volna, a lovakat takarókkal gondosan letakarta, nehogy a hideg novemberi éjszakában megfázzanak.

Egy kéjgyilkos cselekménye elkövetése után feltörte a házinyúl-ólat és kiengedte a nyulakat, nehogy éhezzenek. Számptalan menekülő bűnözőnek vált már árulójává, hogy kedvelt kutyájától nem tudott megválni és azt mindenhová magával cipelte.

KÜZÉPKOR A XX. SZÁZADBAN.

A középkorban gyakran keresték az igazságot az úgynevezett istenítéletek segítségével. Forró víznek, tűznek, tüzes vasnak kellett eldöntenie, hogy a perlekedők közül kié az igazság. A ma embere elborzadva gondol vissza erre a sötéten buta világra és arra még álmában sem merne gondolni, hogy ilyesmi napjainkban is előfordulhat. Pedig megtörténik. Lodz közelében, néhány év előtt két földműves között vitás jogi kérdés támadt. Egyikük kijelentette, hogy igazsága mellett tanuságot teendő, hajlandó egy izzó vaslemezen mezítláb végighaladni. Az istenítélet a perellenfél és tanuk jelenlétében zajlott le. A szerencsétlen földműves két lépés után összeesett, ruhája tüzet fogott és mire a körülállók az izzó vaslemezről leráncigálták, már halott volt. A perellenfél és a többi részesek ellen bűnvádi eljárás indult.

GYILKOSSÁG VAGY ÖNGYILKOSSÁG.

Ha holttestet találunk és világosan látható, hogy nem természetes halálról van szó, felmerül az a fogas kérdés, hogy a halált az elhalt vagy más cselekvése idézte-e elő. Tehát öngyilkosság vagy gyilkosság? A kér-

dést rendszerint a nyomozás és az orvos vagy egyéb szakértők együttes munkája tudja csak megoldani. A megoldást sokszor nem szembetűnő és első pillantásra jelentéktelennek látszó adatok teszik lehetővé

Németországban egy község határában, patakon átvezető híd korlátjára akasztva, fiatal leány holttestére bukkantak. A hulla kívülről függött a korláton és lábai lelógtak a patakba. A kötél a híd korlátjára volt erősítve. A kötél hurka halálos szorítással a leány nyakára fonódott. Az eset tipikus öngyilkosságnak látszott. A nyomozó közegek értették a dolgukat. A holttest leemelése előtt a helyzetet fényképben és rajzban pontosan rögzítették, azután a kötelet, a híd karfáján lévő csomózás és a holttest nyakán levő hurok gondos épségben tartásával (a korlátdarabot, melyen a csomózás volt, a csomózást sértetlenül hagyva: kifűrészelték), vették őrizetbe. A holttestet, a kötelet és a korlát darabot az orvosszakértő vizsgálta meg. A szakértő a következő véleményt adta: a leány halálát a nyakára hurkolt kötél szorítása következtében beállott fulladás okozta. A kötél és korlátdarab vizsgálata azonban kétségtelenül azt bizonyítja, hogy a korlátra a kötelet csak felülről, a hídról erősíthették rá és már csak akkor, amikor a kötél, a rajta lógó teherrel (a test) már megvolt terhelve. Tekintettel arra, hogy a nyakra szoruló kötél azonnali eszméletlenséget idéz elő (nyakütöerek elzárása következtében az agynak vérrel való ellátása megszűnik), az eszméletlen leány már nem nyúlhatott fel, hogy a kötelet a hídra erősítse. Ez viszont világosan bizonyította, hogy második személynek kellett közreműködnie. A nyomozás hamarosan meg is találta ezt az embert, a leány féltékeny szeretője személyében, aki a cselekmény elkövetését beismerte. Előadása szerint a leány mit sem sejtve állt a hídon, a patak felé fordulva, a híd kor-

látjára támaszkodva. A féltékeny szerető bosszúból, hátulról kötélhurkot vetett a leány nyakába, a leányt átdobta a korláton, majd a kötél végét ráerősítette a híd korlátjára. Azt hitte, jó munkát végzett. Bosszúját elégitette, mégpedig büntetlenül, mert elgondolása szerint, mindenki öngyilkosságnak fogja tartani az esetet. Elszámította magát. Nem tudta és így nem is számolt vele, hogy egy komoly orvosszakértő tudása meddig terjed.

Másik esetben az orvosszakértő egy erdőben talált holttestet vizsgált és azt bizonyította, hogy a halált két lövés idézte elő. A holttest vállán ugyanis, a holttest első megtekintésekor, két szúrt sebnek látszó sérülést fedeztek fel. A holttest mellett feküdt az elhalt vasvillája. A nyomozó közegek már-már hajlottak afelé a feltevés felé, hogy a halált az elhalt vasvillájától eredő szúrás idézte elő, mert a sérülések a vasvilla ágak méreteinek megfeleltek. Véletlen balesetre gondoltak annál is inkább, mert a talált holttest és a vasvilla egymáshoz való helyzetbeli viszonya is ezt valószínűsítette. Az orvosszakértő a sérülések alapos vizsgálata alkalmával elenyésző csekélységű lőporszemcsékre bukkant. Véleményében meghatározta azt a körülbelüli távolságot és irányt is, amelyből a lövés történt, továbbá a használt fegyver körülbelüli köbméterét is. A további nyomozás ezt mindenben igazolta. Az újabb helyszínelésnél előkelült egy töltényfüvel és egy lövedék, és később megkerült a lőfegyver és a tettes is.

Ismét másik esetben az áldozatot közvetlen közéről tüdőlövés érte. A gyanúokok alapján őrizetbe vett gyanúsított ruházatán a nyomozóközegek vérvomokat találtak. A gyanúsított nem számolva azzal, hogy a szakértő a vér eredetét is meg tudja határozni, azt állította, hogy az orra vérzett. A szakértő kimutatta, hogy

a) a ruhadarabon levő vérvnyomok vércsoportja más, mint a gyanúsítotté, de azonos a sértettével, továbbá, hogy:

b) a vérvnyomok tüdőből eredő vérzésből és nem orrvérzésből származnak, mert a vérben olyan szétpukkant légbuborékokat fedezett fel, amelyek csak a tüdőben fordulnak elő.

Nem egyszer történt már meg az, hogy az orvosszakértő véleménye valakit akasztófára juttatott, de az is előfordult már gyakran, hogy véleményével ártatlan embert mentett meg az akasztófától.

Egyik német városban 1929 október 5-én egy vagyonos kereskedőt lakásán gyanús körülmények között holtan találtak. A kereskedő külön agglegény volt. Bérház 3-ik emeletén, 2 szobás legénylakásban lakott. Egy takarítónő gondoskodott róla, aki már évek óta állott a szolgálatában. Vagyonosnak tartották. Ez halála után be is igazolódott. Jelentős bankbetét és igen értékes elefántcsont festmény- és éremgyűjtemény maradt utána. A takarítónő ebédet is főzött a kereskedőnek. Reggeliről és vacsoráról ő maga gondoskodott. Az elhalt kereskedő pontos ember volt. Megkövetelte, hogy az ebédje minden nap pontosan 13 óra 30 perckor az asztalán legyen. A takarítónő 14 órakor szokta a lakást elhagyni. 1929 október 5-én a kereskedő kedvenc eledelét, kirántott tengeri halat rendelt magának ebédre. A takarítónő az ebédet 13 óra 30 perckor pontosan tálalta. A kereskedő az ebédet azonnal elfogyasztotta. A takarítónő ebéd után leszedte az asztalt és rendes szokása szerint, 14 órakor eltávozott a lakásból. Távozása előtt a kereskedő megkérte, hogy 18 óra tájban jöjjön vissza, mert még üzletzárás előtt valamit vásároltatni akar. A takarítónő néhány perccel 18 óra előtt megjelent a lakásban, amelyhez külön kulcsa volt. Gazdáját az íróasztal előtt egy

régimódú karosszékben holtan találta. Lőtt seb volt a bal halántékán. Mellette a padlón gyöngyház és arany berakásos forgópisztoly hevert. A takarítónő azonnal értesítette a rendőrséget. A helyszínen megjelent bűnügyi tisztviselők megtartották a helyszíni szemlét. A revolverből egy lövés hiányzott. A lövés, a friss lőporcsapadékból ítélve, rövid idővel azelőtt történhetett. A lakásban minden a legnagyobb rendben volt. Dulakodásnak, kutatásnak nyoma sem látszott. Semmi se hiányzott a lakásból, kivéve az éremgyűjtemény 2 darabját, 2 történelmi becsű aranypénzt. A két pénzdarab hiányzott, de mibenlétüket és értéküket a helyük alatt visszamaradt címkékből meg lehetett állapítani. Értékük mintegy 200 márka volt. A takarítónő a revolvert nem ismerte, soha sem látta, de előadta, hogy ezt a fegyvert a gazdája a szobájában levő sokfiókos régi szekrényében is tarthatta. Erről ő nem tudhatott, mert neki oda nem volt bejárása. A két hiányzó aranyéremre sem tudott használható felvilágosítást adni. Az éremgyűjteményt utoljára a hűsvéti nagytakarításnál porolta le gazdája jelenlétében. Akkor a két érem még helyén volt.

A rendőrség széleskörű nyomozást indított. Különös súlyt vetett az elhalt magánviszonyainak, múltjának, összeköttetéseinek felderítésére. A nyomozás eredménye a következő volt: a kereskedő igen jó vagyoni viszonyok között, zárkóztottan élt. Ellenségei, irigyei nem voltak. Arra sem volt támpont, hogy valaki valamiért zsarolhatta volna. Nem volt senki, akinek a kereskedő halála előnyt jelenthetett volna. Az utóbbi időben a kereskedőnek gyakran voltak lehangolt, búskomor lelkiállapottai. Ez a körülmény esetleges öngyilkosságra mutatott. Az öngyilkosság ellen szólt azonban a lövés a bal halántékon és a két értékes aranyérem eltűnése. A rend-

őrség faggatni kezdte a takarítónőt, hogy az utóbbi időben kik keresték fel a gazdáját. A takarítónő előadta, hogy kb. hat héttel azelőtt egy munkanélküli aranyozó, volt műkereskedő, akit személyesen ismert és még is nevezett, meglátogatta a gazdáját. Ugyanazzal az emberrel a gazdája halála napján negyed 18 órakor össetalálkozott a 12-ik számú postahivatalban. Az aranyozó ekkor érdeklődött tőle, hogy a gazdája otthon van-e. A bérház kapusnője viszont előadta, hogy az aranyozó néhány perccel negyed 18 óra után a házba lépett és azt csak kb. 10 percnyi ott-tartózkodás után hagyta el. A örvést a házban nem hallotta senki. Csupán az elhalt lakása alatt lévő lakás lakója, egy magános öregasszony állította, hogy a felette lévő lakásból úgy 14 óra tájban olyanféle zajt hallott, mintha valami nehezebb tárgyat ejtettek volna a padlóra. „Ez azonban egészen biztosan nem lövés zaja volt” — fűzte hozzá a tanu. Ennek az asszonynak az előadása különben is határozatlan volt, s így egyelőre nem is tulajdonítottak neki fontosságot.

A rendőrség természetesen az aranyozóra vetette magát. Letartóztatták. Lakásán megtalálták a két aranyérmét és még pedig egészen nyílt helyen. Az aranyozó tagadta a gyilkosság elkövetését, de beismerte, hogy 6 héttel azelőtt tényleg járt az elhálnál. Két elefántcsontra festett régi miniatűr képet vitt akkor az elhaltnak, akivel már régebbi idő óta üzleti összeköttetésben állott. Azt is beismerte, hogy még egy alkalommal járt az elhálnál. Erről a látogatásról a takarítónő nem is tudott. Ekkor vitte az elhaltnak a régi, arany és gyöngyház berakásos forgópisztolyt. A forgópisztolynak műbecse volt. Cserébe a két aranyérmét kapta. Azt is beismerte, hogy a kereskedő halála napján beszélni akart vele és fel is kereste a lakásán negyed 18 és 18 óra között, de nem tudott bejutni, mert kb. 10 percnyi kopo-

gás és csengetés után se nyitottak ajtót. Ekkor azt gondolva, hogy a kereskedő nincs otthon, eltávozott. A gyanúsított aranyozó október 5-én 13 órától egészen háromnegyed 17 óráig kifogástalan, megdönthetetlen alibit tudott igazolni. Ha a kereskedő halála ezalatt az idő alatt következett be, akkor a gyanúsított nem lehetett bűnös; tehát minden a halál idejének pontos megállapításán múlott. A holttestet felboncolták. Az orvosszakértők megállapították, hogy a lövés azonnali halált okozott. A nyomozás megállapította, hogy a kereskedő a kirántott halból álló ebédjét 13 óra 30 perckor fogyasztotta el. Az orvosszakértők a gyomor tartalmának vizsgálatakor megállapították, hogy az elfogyasztott hal még teljesen emésztetlen állapotban van. Az elhalt egészséges gyomrú ember volt, gyomra ezt a könnyű ételt egészen rövid idő alatt megemésztette volna. Ezekből az adatokból az orvosszakértők határozottsággal következtetni tudtak arra, hogy a halálnak legkésőbb 14 óra 30 perckor kellett bekövetkeznie. Az aranyozó ilyenképpen nem lehetett a tettes és a gyanú alól mentesült.

A felsorolt esetek arra intik a nyomozó csendőrt, hogy ismerje a szakértők teljesítő képességét, vagyis azt, hogy miben, mivel lehetnek adott esetben az igazság kiderítésénél segítségére és ezért a nyomozás során vegyen mindent gondosan figyelembe és ha szükséges, őrizetbe, ami szakértői vizsgálat és véleményadás tárgyául szolgálhat.

A TETTES VISSZATÉR A HELYSZÍNRE!

Tudjuk, hogy a tettes különböző okokból visszatér a helyszínére és éppen ezért szabály az, hogy a helyszínt figyelni kell. Gyilkosságoknál ellenállhatatlan lelki kényszer vonzza a gyilkost áldozatához, máskor a tettest

a nyugtalanság viszi vissza a helyszínre. Az ő bőrére megy a vásár, szeretné tudni, hogy miként áll a nyomozás. Néha eszébe jut, hogy valamit ott felejtett, valamit rosszul csinált, tehát visszamegy azzal a gondolattal, hogy hátha rendbe lehetne még a dolgot hozni.

Az alábbi példa azt mutatja, hogy a kapzsiságban is megtalálhatjuk azt a rugót, amely a tettest a helyszínére visszavezérli. Meggyilkolt zsugori özvegyasszony otthonában a helyszíni szemle alkalmával, jól elrejtve, aranypénzzel telt ládikót találtak. Az volt a feltevés, hogy a tettes ezért az értékért visszatér, amint a levegő kissé kitisztul. Ebből a feltevésből kiindulva, egy német csendőr 18 éjszakán keresztül tartott lesállást a meggyilkolt lakásában, amíg tettenérte az elhalt nevelt fiát, aki a pénz után kutatott. A csendőr a fiút elfogta, aki rövidesen beismerte, hogy nevelőanyját azért ölte meg, hogy a pénzhez jusson, de azt a gyilkosság elkövetése utáni izgalmában nem tudta megtalálni.

Ebből még valamit tanulhatunk. Nem jó a nyomozás eredményeit a nagyharangra akasztani. Ha köztudomású lett volna, hogy a pénzt a helyszíni szemle alkalmával megtalálták, a tettes talán sohasem került volna horogra.

GYUJTOGATÁS.

A gyujtogatók közkedvelt módszere az időzített gyujtás, mert ezzel a módszerrel a tűz kitörésének időpontjára megdönthetetlen alibit lehet igazolni. Az egyszerű gyertyától, melyet a gyujtogató felhalmozott, könnyenégő anyagok közé helyez, az elmés gyujtószerkezetig egész sora ismeretes a különböző időzített gyujtási módoknak. A közelmúltban egy német szolga ilyen szerkezet segítségével gyujtotta fel távollevő gazdájának

lakását. A szolga a falon függő ingaóra fenyődobozszerű nehezekére zsineget kötött, a zsineg végére pedig olyan vegyszerrel töltött papírzacskót erősített, amely kénsavval érintkezésbe jutva, lángra lobbant.

A padlóra, pontosan az óranehezék alá, kénsavval telt tányért helyezett, amelyet könnyenégő anyagokkal halmozott körül. Az óranehezék az óra lejáráásával fokozatosan mélyebbre ereszkedett, míg a ráerősített zsinegen függő vegyszercsomag a kénsavhoz ért. A felcsapó láng ebben a pillanatban meggyújtotta a felhalmozott égőanyagot. A tűz továbbharapódzott és a ház leégett. Egy lezuhanó gerenda a különös véletlen folytán maga alá temette az órát és az óranehezéket, amelyen a helyszíni szemle alkalmával megtalálták a ráerősített zsinegdarab el nem égett részét. A tűzfészek anyagának vizsgálata azután kimutatta a gyujtogatásnál használt vegyszerek jelenlétét.

Az ilyenféle mesterkedésekkel különösen akkor kell számolni, midőn valaki biztosított vagyonának felgyujtásával igyekszik a biztosítási díjat megszerezni.

FIZETÉSI ESZKÖZÖKKEL VALÓ VISSZAÉLÉS.

Az országok zömének a kötött deviza- és valuta-gazdálkodására való áttérése azonnal megszülte az újfajta bűncselekményt — a fizetési eszközökkel való visszaéléssel elkövetett bűncselekményeket. Se szeri, se száma azoknak az elemeknek, akik fizetési eszközök, nemesfémek külföldre való csempészésével foglalkoznak. Ezek a csempészek a legagyafúrta fogásokkal dolgoznak. Íme egy közülük, amely Németországban igen jól bevált egészen addig, amíg a határszéli ellenőrző közegek a turpisságra rá nem jöttek.

Két valutacsempész szállt fel a nemzetközi vonatra. Az egyiknél — nevezzük az 1. számúnak — jól elrejtve elenyésző csekély értékű valuta, a másikinál — a 2. számúnál — vannak a tulajdonképpeni kicsempészni szándékolt nagy értékek. A határállomáson a 2. számú valutacsempész az ellenőrző közegnek bizalmasan megsúgja, hogy ebben és ebben a fülkében utazó utas (titokban meg is mutatja az ellenőrző közegnek az 1. számút) valutát rejteget magánál. Az 1. számút besúgás alapján el is csípi. Nagy baja nem történik, mert csak csekély értékek vannak nála. A 2. számú, a tulajdonképpeni csempész, azonban háborítatlanul lépi át a határt a jól tömött bőröndjeivel, mert az ellenőrző közegnek eszébe sem jut, hogy azt az embert, aki neki néhány pillanattal ezelőtt olyan jó szolgálatot tett, alapos ellenőrzés alá vonja. A 2. számú csempész lélektani okoskodással dolgozott. A besúgással „gyanún felül álló“ embert csinált magából.

AZ A BIZONYOS NADRÁGGOMB.

Egy történet arról a bizonyos nyomravezető nadrágombról. Németország egyik nagyvárosától mintegy 4 kilométer távolságban hatalmas vegyészeti gyártelep terül el.

Egy januári napon Metzler Péter gyári előmunkás a gyárból elindult hazafelé a lakására. Másnap holtan találták a gyár és lakása között elterülő erdő egyik elhagyott ösvényén.

A hullaszemle megállapítása szerint Metzler kétségtelenül bűnténynek esett áldozatul. Fején tompa tárgytól eredő zúzott seb, nyakán halálos késszúrás nyoma volt látható. Kiforgatott üres zsebei amellettt tanuskodtak, hogy a gyilkos áldozatát kirabolta. A helyszíni szemle

alkalmával, melyet a csendőrség a bűnügyi rendőrséggel karöltve folytatott le, vérnyomokon kívül csupán két darab patent nadrággombot, illetve egyik alkatrészét találtak.

Ilyen gombok nagy népszerűségnek örvendtek a háborúban, mert felerősítésükhöz nem kell tű és cérna. Minden gomb két részből áll: az egyik részből túske áll ki, melyet a szöveten át kell szűrni. A másik részben — a tulajdonképpeni gombban rúgó van, mely a tuskét a két rész egybekattanása után fogvatartja.

A helyszínen talált gombok ilyenek voltak, a tuskés részek a helyszínen nem voltak megtalálhatók, így feltehető volt, hogy azok a tulajdonos nadrágján maradtak. Megindult a nyomozás, amely elsősorban az elhalt viszonyait igyekezett tisztázni, hogy abból a tettes kiletére támpontot nyerjen. Megállapították, hogy Metzler halála napján kivételesen kivette a bérét. Csütörtök volt, a bért egyébként csak szombaton fizetik ki. Az is megállapítást nyert, hogy Metzler, ki magabazárkózott ember, a gyárba és onnan haza mindig egyedül járt, továbbá, hogy útját mindig azon az elhagyott erdőrészen keresztül rövidítette, ahol holttestét megtalálták. A nyomozás ezen adatok birtokában a következő terv szerint zajlott le: megállapítani, hogy kik ismerték Metzler megszokott útját? Ezek közül kik tudtak arról, hogy Metzler heti bérét kivételesen csütörtökön vette fel? Végül az így gyanuba vehető személyek közül kik viselnek a helyszínen találtakhoz hasonló patentgombokat és azok közül kinek hiányzik két nadrággomb része.

A nyomozás, természetesen, elsősorban a gyár munkásai körében kezdődött. A megrostálás, fenti szemponatok szerint, nyolc személyt eredményezett. Ezek közül három munkás megdönthetetlen alibit igazolt. A meg-

maradt öt tagadott, nyugodtan viselkedett. Csupán egyikük — egy 18 éves fiatalember — tűnt ki szemtelen, fennhéjázó magaviseletével. A házkutatást nála kezdi, amely teljes eredménnyel jár. Szekrényéből előkerül a vérrel szennyezett nadrág, amelyről két patentgomb fele hiányzik. Felmutatják neki a helyszínen talált gombokat. Ezzel a bizonyítékok zárt kört képeznek a gyanúsított körül, aki látja, hogy nincs kibúvó és a cselekmény elkövetését beismeri. Kettős indítóokból cselekedett. Metzler egyízben arculütötte. Ezért bosszút akart állni, de egyben a pénzt is még akarta szerezni. Halálra ítélték, majd a büntetést kégyelmi úton életfogytiglani fegyházra változtatták át.

A fiatal bűnözőből a ponyvaregények és ponyvafilmekek csináltak gyilkost. A házkutatásnál talált detektívregények és filmműsorok egész garmadája legalább is emellett látszik tanuskodni.

Az alapos helyszíni szemle rendszerint eredményes. A mögött a szokásos megállapítás mögött, hogy a „helyszín semilyen támpontot nem nyújtott“, rendszerint felületesség, kényelem és hozzá nem értés húzódik meg. Aki akar és tud is keresni, az talál.

Másik példa erre: 1934 október havában Alsónémedi községhez tartozó Gyálpusztá határában ismeretlen férfihullát találtak. A nyomozó járőr a közvetlen helyszín körül mind szélesebb és szélesebb köröket vonva, átkutatta az egész környéket. A hullától mintegy 700 méter távolságra szétépett papírszeleteket talált. Összeillesztette őket. Cselédkönyv egyik lapja volt, amelyből az elhalt kilétét kétségtelenül meg lehetett állapítani.

Később a hulláról készített fényképről a hozzátartozók az elhaltat határozottan felismerték és így a járőr eredményét igazolták.

PÉNZHAMISÍTÁS.

A pénzhamisítás társas bűncselekmény. Ritkán fordul elő, hogy egyedül álló ember vállalkozzon pénzhamisításra, bár a bűnügyi krónika már ilyent is elkönyvelt. P. kölni kereskedő pl. egész pénzhamisító műhelyét egy bőröndbe építette be. A bőrönddel azután városról-városra utazgatott. A szállodaszobákban kicsomagolt és éjjel, zárt ajtók mögött, gyártotta a hamis pénzt. Másnap a hamisítványokat forgalomba hozta, azután a bőröndjével odébbállt és működése színhelyét mindig, lehetőleg jó távoleső városba helyezte át. Cinkosai egyáltalán nem voltak. A németországi közbiztonsági szerveknek hosszú és fáradságos munkába került, amíg ártalmatlanná tudták tenni.

Rendes körülmények között azonban a pénzhamisítás olyan bűnöző vállalkozás, amelynek elkövetésére többen is szövetkeznek. A banda tagjai között aztán felosztják a szerepeket. Mások végzik a hamisítást, mások hozzák forgalomba a hamisítványokat, sőt, igen sokszor a hamisító és forgalombahozó közé még közvetítőket is iktatnak úgy, hogy a forgalombahozóknak fogalmuk sincs arról, hogy a hamis pénzt ki, hol, milyen módon, milyen eszközökkel állítja elő. Ez a szervezetség a pénzhamisító bandák leleplezésénél nehézségeket okoz. A nyomozásnál óvakodni kell az elhamarkodástól. Ha pl. sikerült egy forgalombahozót elcsípni, nagy kérdés, hogy az ő révén el lehet-e jutni a hamisítókhoz és a tárgyi bizonyítékokhoz (pénzhamisító műhely, pénzhamisító anyagok és eszközök, hamispénzkészlet). Ha ez nem sikerül, a pénzhamisítók a „lebukott“ forgalomba hozó helyébe másikat alkalmaznak és üzelveiket tovább folytathatják, tehát a nyomozás célja nem valósult meg.

A pénzhamisítás elleni védekezésnek már a megelőző szolgálatban kell gyökereznie. Régi igazság pl. az, hogy a börtönből szabaduló bűnöző a bűnözést ugyanott folytatja, ahol azt börtönbe kerülése előtt abbahagyta.

A kutyaéből nem lesz szalonna, mondja a közmondás. A börtönből szabaduló kasszaíró újból visszatér a hidegvágójához, vagy a villanyírójához, a csaló újabb fogást agyal ki és igyekszik a hiszekeny embereket továbbra is megkárosítani és a pénzhamisító is csak alkalomra vár, hogy újabb bandát szervezzen és újból elárassza az országot hamisítványaiival. A tanulság ebből az, hogy a szabadságvesztés büntetése után hazatérő bűnözőt az állandó lakhelye vagy tartózkodási helye szerint illetékes közbiztonsági szervnek szigorú megfigyelés alatt kell tartania. Alaposan a körmére kell nézni. Nem elég tehát, ha a portyázó járőrök gyakran felkeresik, körülnéznek a házatájékán, alkalmilag lesállásokat tartanak, stb. A bűnözőt a B. egyének egész hálózatával kell körülvenni, amely minden lépéséről értesíti az őröt. Ha a B. hálózat valami gyanús jelenségről hoz hírt, a megfigyelést — feltűnés nélkül — még szorosabbá kell tenni. Itt rendszerint már szükség lesz polgári ruhás nyomozó közreműködésére is.

Jó példa erre a következő eset: a berlini rendőrség érte el ezt az eredményt az 1930-as évek elején. Egy évvel az esemény előtt két pénzhamisításért elítélt berlini kereskedő került szabadlábra. A berlini rendőrség mindakettőt szoros figyelés alá vette. Egy szép napon a rendőrség B. egyéneitől arról értesült, hogy a bejelentett lakásáról mindkét jómadár nyomtalanul eltűnt. A rendőrigazgatóság a felkutatásukra széleskörű intézkedéseket tett. A várost nagyszámú bűnügyi tisztviselő járta keresztül-kasul és mozgósították a rendőrség egész B. apparátusát is. Ezeknek az intézkedéseknek eredmé-

nyeképpen sikerült a két kereskedő nyomára bukkanni. A város egyik sötét külvárosába tették át a székhelyüket. A megfigyelő apparátus most már fokozottan a sarkukba ért. Minden lépésüket nyilvántartották. Megfigyelték, hogy a külvárosban a két kereskedő több gyanús emberrel érintkezik. A további megfigyelések során azt is megfigyelték, hogy a két kereskedő és társaik gyakran találkoznak egy ottani házban. A rendőrség a jelekből arra következtetett, hogy a két kereskedő újabb pénzhamisításra készül.

A további megfigyelések és az állandó nyomunkísérések egy kis szállodához vezettek. Azt is megtudta a rendőrség egyik B. egyéne útján, aki a banda egyik tagjának bizalmába férkőzött, hogy bizonyos nap, bizonyos órájában a banda a szállodában összeövetelt tart „öt órai tea“ ürügye alatt és ezen az összeövetelen beszél meg a forgalomba hozatal módozatait. A megjelölt időben a berlini rendőrség lezárta a szállodát körülvevő egész háztömböt, majd behatolt oda és a banda valamennyi tagjára rátette a kezét. A szállodában és a letartóztatotaknál a rendőrség bűnjelet nem talált. A banda tagjai már azt hitték, hogy bűnjelek hiányában baj nélkül ússzák meg a dolgot, mert nem volt tudomásuk arról, hogy a rendőrség egyidejűleg a külvárosi házban is alapos kutatást tartott, melynek során kezébe került a banda egész pénzhamisító felszerelése és igen jól sikerült 50 márkás hamis bankjegykészlete. A házkutatásnál a rendőrség talált igen jól sikerült bankjegyszalag-hamisítványokat is (nyomtatott szalag), amivel a bankok 100 darab bankjegyet szoktak összekötni. Ez a banda a német birodalmi bank szabványos kötegszalagjait hamisította. A hosszú, türelmes figyelőmunkának meg volt tehát a teljes eredménye. Kézrekerült a banda vala-

mennyi tagja és az összes tárgyi bizonyíték is, még pedig azelőtt, mielőtt kárt okozhattak volna.

A pénzhamisítók néha nagy ravaszyságról tesznek tanuságot a bűnjelek elrejtése körül is. Így pl. Berlinben egy dr. Salaban nevű ügyvéd 2 márkás váltópénzeket hamisított. A rendőrség ennek hosszú figyelés után nyomára jött és házkutatást tartott az ügyvéd villájában. Nagy csomó hamis 2 márkást találtak, de nem találták meg az elkövetéshez használt anyagokat és eszközöket. Az ügyvéd ismeretlenekre hivatkozott, akik a pénzt nála hagyták. A pénzhamisítás elkövetését azonban tagadta. Az ügyvédre ilyenformán tagadásával szemben nem sikerült a pénzhamisítás elkövetését rábizonyítani. A rendőrség több ízben megismételte a házkutatást, de eredményt nem értek el. Végül újból átkutatták a házat, most már négyzet cm-ről négyzet cm-re. Az egyik helyiség padlózata alól előkerültek a hamis 2 márkások előállításához szolgáló verőfejek. Ezeket a fontos bűnjeleket a rendőrség eddig azért nem találta meg, mert ebben a helyiségben eddig nem is kutatott, és pedig azért, mert a helyiség padlóját vastag, több évesnek látszó porréteg borította és így teljesen használaton kívül állónak tűnt fel. Ennek következtében nem is gondoltak arra, hogy ez a helyiség szolgálhat a bűnjelek rejtékhelyéül. Most azonban kiderült, hogy a padlót borító porréteg mesterséges volt. A port az ügyvéd hintette széjjel, hogy ezáltal az érintetlenség, használaton kívülállóság látszatát keltse.

Néhány évvel ezelőtt a hamburgi vámhivatalnál két kínai jelent meg, hogy két Kínából érkezett láda zsírkőszobrot elvámoljanak és átvegyenek. Az áru átnézése közben a vámtisztviselő észrevette, hogy az egyik szobor talapzatából kínai újságpapír lóg ki. Kiszedte a papírost. Ekkor láthatóvá vált, hogy a szobor belsejében üreg van,

amelyben egy tekerics hamis 5 márkás húzódott meg. Az eredmény a többi szobroknál is ugyanaz volt. A szobrok alja be volt tapasztva. A tapasztás az egyik szobornál a szállítás alatt meglazult, így vált láthatóvá a kilógó újságpapír, ami azután a vámtisztviselőt nyomra vezette. A hamisítványok Kínában készültek, még pedig színezüstből, mivel akkoriban Kínában az ezüst igen olcsó volt. Kínában a folytonos forradalmak következtében a pénz árfolyama állandóan ingadozott, ezért vetemedtek a kínai hamisítók állandóbb értékű európai pénznem hamisítására.

1934-ben a német rendőrség egy másik pénzhamisító bandára tette rá a kezét. Ezek 20 márkás bankjegyeket hamisítottak, még pedig igen jól. A banda feje egy hannoveri jó hírnévnek örvendő kereskedő volt. A hamispénzműhelyt az ő pincéjében fedezték fel. A hamispénzraktár Stuttgartban volt, egy félszerben, amelyet a kereskedő bérelt. Itt tartotta felesleges bútorait. A rendőrség megfigyelte, hogy a kereskedő gyakran jár ebbe a raktárba „utánanézni, hogy minden rendben van-e“. A hamisítványok az egyes bútordarabokba sok agyafurtsággal beépített ravaszabbnál-ravaszabb mesterséges rejtékhelyekről kerültek elő. Ugyancsak Stuttgartban lakott a kereskedő két cinkosa, akiknek a forgalombahozatal volt a feladatuk. Másik két forgalombahozó Hannoverben lakott. A banda a hamis pénzt a két székhelyen, tehát Hannoverben és Stuttgartban sohasem hozta forgalomba. Gépkocsin távolabbi városokat keresett fel és az „árut“ ott helyezték el. A stuttgarti cinkos társait a rendőrség épp akkor fogta el, mikor ilyen kirándulásra gépkocsin indulóban voltak. Egyikük kabátujjaiba bevarrva, a személymotoszás alkalmával 7000 márkányi 20 márkás hamis bankjegyet találtak.

A pénzhamisításnál rendszerint vagyoni haszonszerzési célzat vezeti a hamisítókat. Érdekes eltérés ettől a következő eset. Egy Cernik nevű cseh grafikus, az egyik leghíresebb prágai grafikusmester növendéke, bosszúból, sértett hiúságból vált pénzhamisítóvá. A cseh-szlovák nemzeti bank ugyanis pályázatot hirdetett új 100 koronás bankjegyekre. A pályázaton Cernik is résztvett, de pályámunkáját nem fogadták el. Cernik erre nagyon megharagudott és meg akarta mutatni, hogy ő mit tud. Ötdolláros bankjegyeket hamisított és a hamisítványokat üreges sétabotokban ki akarta csempészni Németországba. Besúgás alapján leleplezték. A bankszakértők azt mondták, hogy ilyen tökéletes hamisítványokat még soha életükben nem láttak.

ANGLIA — AMERIKA.

Amerikában furcsa világ van. Mások a viszonyok, másképpen gondolkoznak az emberek, mint nálunk. John Dillinger, a híres amerikai bandita, aki hosszas működése alatt súlyos milliós károkat okozott, akinek kezéhez egy egész csomó ember vére tapadt, még mindnyájunk élénk emlékezetében él. Világszenzáció volt. Az Egyesült Államok elnöke az ország „1. számú ellenségének” deklarálta. Rendőrök, katonák, nemzetőrség, detektívek, kormányzók, ügyészek, bírák évekig hiába vadásztak rá. Az országutakon gépfegyveres páncélautók száguldoztak, útkereszteződéseket géppuskás őrszemek őrizték, stb. Mindez egyetlen ember miatt.

Talán még mindig vadásznának rá, ha Dillingert besúgás nem adja kézre és Chikágóban egy moziból kijövet, szitává nem lövik. A külföldön senki sem tudta megérteni, hogy egyetlen ember miként képes egy nagy,

gazdag ország teljes hatalmi apparátusával, kiapadhatatlan erőforrásaival szembeállni. Aki ismerős az amerikai viszonyokkal, az kevésbé csodálkozott. Az Unió egyes államokra való tagoltsága volt egyike a legnagyobb nehézségeknek. Ha a menekülő Dillinger át jutott egyikből a másikba, akkor egy darabig nyugta volt, mert a szoros üldözés az államhatáron megszűnt. A másik állam teljesen más apparátussal, más módszerekkel folytatta. Hiányzott az egységes irányítás és az egyöntetű eljárás.

Ezeken a kerékkötő nehézségeken kívül azonban volt még egy másik, speciálisan amerikai ízű tényező, ami Dillinger ártalmatlanná tételét megnehezítette és késleltette. Dillinger ugyanis — bármennyire furcsán hangzik is ez — bizonyos mértékig népszerű volt. Ez a körülmény nem egy ízben volt segítségére. Ő volt a fenegyerek. Detektívregények, detektívfilmek szellemi légkörében felcserepedett éretlen ifjak, hisztériás nők szemében pedig egyenesen hős volt, akinek a homlokát beteges képzeletük romantikája övezte. Jellemző erre a következő eset:

John Dillinger egy alkalommal néhány emberével gépkocsiján menekült. A rendőrség már erősen a sarkában volt. Útja egy dúsgazdag amerikai milliomos birtokán keresztül vezetett, ahol meg kellett állnia, mert az üzemanyaga fogytán volt. A milliomosné őnagysága, Dillinger tisztelői női táborának egyik oszlopos tagja, kitűnő szívélyességgel fogadta. Figyelmeztette Dillingert, hogy a rendőrség a nyomában van, hogy a rendőrség a kocsiját is ismeri, stb. Egyben felajánlotta Dillingernek saját kocsiját, hogy azon meneküljön tovább. Ellenszolgáltatásként csupán annyit kért, hogy Dillinger fényképeztesse le magát vele. A bandita egy pillanatig gondolkodott, azután készséggel ráál-

lott az alkura, de kikötötte, hogy az ő kocsiját viszont a milliomosné egyik alkalmazottjának kell néhány száz kilométerrel odébb vezetni, ahol (természetesen egy másik állam területén) ő majd újból átveszi. A fényképfelvétel és a kocsicsere megtörtént és Dillinger ismét kicsúszott az üldöző rendőrség kezéből. Mindez csupán azért, hogy az elkényeztetett, hisztériás asszony otthon, a Fifth Avenue-n, délutáni teákon, hiúságtól dagadó kebelével elhencegessen a képpel barátnői előtt.

Egy német újságíró, aki akkoriban Amerikában járt, beszámol arról, hogy az amerikai reklám is kihasználta a Dillinger nevéhez fűződő beteges varázst. Így pl. az országutak mentén hatalmas reklámtáblákat látott, amelyek öles betűkkel írt szövege felszólította John Dillingert, hogy Lee Hoffmann erőtápszerét fogyassza, mert ez most direkt az ő számára való (célzás a folytonos menekülés fáradalmaira, viszontagságaira). Ez az izléstelen reklám maga helyett beszél és hűen visszatükrözi az amerikai gondolkozás egyes kinövéseit.

*

Egy alkalommal két detektív két, nehéz bőröndöt cipelő, gyanús egyént látott egy áruházból kijönni. Betörésre gondolva, elővették pisztolyukat és felszólították az idegeneket, hogy kövessék őket feltűnés nélkül az őrszobára. Engedelmeskedtek és a detektívek között nyugodtan elindultak. Alig értek egy forgalmasabb utcára, a két jómadár gumibotot rántott elő és a detektíveket ütlegelni kezdte. Pillanatok alatt hatalmas embergyűrű támadt körülöttük. A két idegen kiabálni kezdett, hogy segítsenek nekik a „banditákat“ megfékezni. A vállalkozó kedvű amerikaiaknak sem kellett több. Rávetették magukat a két szerencsétlen detektívre és pillanatok alatt oly alaposan összeverték őket, hogy a két detektívnek

felcsapott jómadár már eszméletlen emberekre rakta fel a bilincseket. Ezután a közönség segítségével taxiba rakták őket és elrobogtak. Arcátlanságukban addig mentek, hogy a két kábult detektívet annak a háznak a kapujában rakták le, amelyben a legközelebbi rendőrőrszoba volt.

Az amerikai hivatásos bűnözők szervezettségére jellemző a következő rövid hír, amelyik valamelyik napilapban jelent meg. A newyorki rendőrség egy banditafészek kifüstölése alkalmával hatalmas albumot talált, amely mintegy 6000 amerikai detektív és bűnügyi tisztviselő igen jól sikerült fényképét tartalmazta. A fényképgyűjteményt az egyes detektívek módszerét ismertető értékes feljegyzések egészítették ki. A banda tagjai a közös ügy érdekében az albumot csekély betekintési díj ellenében minden hasonszórúnak készséggel bocsátották rendelkezésére. Az albumot hetenként átlag 600 ügyfél vette igénybe.

*

A Scotland Yard — így hívják a londoni rendőrség központi épületét — tagadhatalanul a világ leghíresebb és legnépszerűbb rendőrségének szolgál otthonául. Távol áll tőlünk az, hogy a derék londoni rendőrség működése felett bírálatot mondjunk, azonban annyit le kell szögezni, hogy minden kitűnő működése mellett is hírnevét és népszerűségét bizonyos százalék erejéig azoknak a detektívregényeknek köszönheti, amelyek ennek a rendőri intézménynek világszerte hatalmas reklámot csináltak.

Azt, aki a Scotland Yardot csak a detektívregényekből ismeri, súlyos csalódás éri, amikor a küszöböt átlépi. Nincs ott semmi különösebb látnivaló. Irodák szürke sora, hatalmas nyilvántartás, sok mótorkerékpár és gép-

kocsi, reñdörségi múzeum, amely sem anyagának gazdasága, sem kiválasztása terén nem veheti fel a versenyt, pl. a wieni reñdöri igazgatóság múzeumával. Laboratóriumai egyáltalán nincsenek. A nyomozások elsősorban a személyi ismeretekre, a hatalmas arányú és mintaszerű nyilvántartásra, megfigyelésekre és nem utolsó helyen: a besúgásokra támaszkodnak. Az úgynevezett tudományos nyomozásnak — amiben a franciák és németek nagyok — nem feltétlen hívei. Ez volt az, amit a Scotland Yardon néhány év előtt tett látogatásunk alkalmával láttunk, hallottunk és következettünk.

Az a tény, hogy 1933-ban a londoni reñdörséget gyökeresen átszervezték, rövid látogatásunk alkalmával nyert benyomásunk helyessége mellett látszik tanuskodni. Az átszervezés lényegében az intézmény korszerűbbé tételét jelentette. Azelőtt a londoni reñdörség volt a világ legdemokratikusabb reñdöri intézménye. Az utcán posztoló „Bobyk“ (ez a londoni reñdör becézö neve) valamennyien borjújukban horadták a marsallbotot, vagyis a reñdörség összes magasabb tisztviselői kizárólag az egyszerű reñdörök soraiból kerültek ki. Az átszervezés e téren gyökeres változást hozott. A korlátlan előléptési lehetőségnek befellegzett. Magasabb szolgálati állásba ezután csak az juthat, aki a magas színvonalú kétéves reñdörtisztviselői iskolát elvégezte. Erre szükség volt, mert az eddigi, bár kiváló tulajdonságokkal felruházott, tapasztalt, de alapjában véve nem mindig kellő tudással és műveltséggel rendelkező tisztviselők magasabb állásokban nem tudták kellően megállni helyüket a világváros fejlett bűnözésével szemben.

Percy Savage 30 éven keresztül szolgált a Scotland Yard bűnügyi osztályát. Egyike volt a legkiválóbb tisztviselőknek, aki fényes eredmények egész sorozatára tekinthetett vissza. Savage híres volt arról, hogy a legko-

nokabban tagadó bűnözőket is beismerésre tudta bírni. Módszerét — nyugalomba vonulása után — a következőképpen írta le:

„Felkerestem Mahont, a kofferes gyilkost cellájában. Leültem vele szemben egy székre: Nem szóltam egy árva szót sem. Ő sem beszélt. Így ültünk órák hosszát. Mahon kezére hajtotta a fejét és valószínűleg különböző hazugságokat igyekezett logikai egésszé összekovácsolni, hogy azután azt, mint védelmét, előadhassa. Erre azonban nem adtam alkalmat neki. Tovább hallgattam. Nyugtalan lett. Fészkelődött. Arca visszatükrözöte töprengését. A hallgatás elviselhetetlenné vált számára. Izzadtságcseppek gördültek végig az arcán. Egyszerre csak beszélni kezdett. Dadogva, akadozva találta ki hazugságait. Erre csak azt válaszoltam, hogy hazudik. Azonnal beismert mindent. Hatórai hallgatás, bizonytalanság teljesen megtörte.“ Savage egyébként a napisajtó és rádió által mozgósított nagyközönséget tartotta a nyomozás legértékesebb segitőtársának.

Egy éjszaka Londonban betörtek egy egyedülálló úrinő lakásába és ellopták egész ezüstkészletét. A reñdörség e feljelentésre megjelent a lakásban és helyszíni szemlét tartott. Fényképfelvételeket készítettek, kikérdezték a háznépet, pontosan rögzítették az ellopott tárgyak leírását, azután távoztak. A nyomozást vezető felügyelő kikérdezte ezután az illetékes reñdörörszoba legénységét. Az egyik reñdör csupán annyit tapasztalt, hogy a kérdéses utcán egy fekete Bentley gépkocsi szárguldott keresztül feltűnő sebességgel. A rögzített ujjnyomokról kiderült, hogy azok mind a háziaktól származnak. A betörők kesztyűben dolgoztak, ez hivatásos bűnözőkre utalt. A detektívfelügyelő feltevésként a fekete Bentley-autót hozta összeköttetésbe a betöréssel. Segédeit megbízta annak megállapításával, hogy a közel-

multban ilyen kocsit nem loptak-e el. Időközben a loptott tárgyak leírását táviratilag továbbították az összes rendőrhatalóságokhoz, de megkapták az ékszerészek, zálogházak és régiségkereskedők is. A segédek jelentik, hogy előző este tényleg elloptak egy fekete Bentley-kocsit. A nyilvántartásban 18 hivatásos gépkocsi-tolvaj szerepel. Megvizsgálták valamennyiök alibijét. Tizenhatan kifogástalan alibit igazolnak. A két fennmaradó közül az egyik hivatásos gépkocsivezető. Megfigyelés alá veszik. A gépkocsivezető naponta megfordult egy borbélyüzletben, dacára annak, hogy saját magát szokta borotváltni. A megfigyelést most már kiterjesztik a borbélyra is. A borbély jó módú embernek látszik, villája van a külvárosban dacára annak, hogy borbélyüzlete kicsiny és nem is túlságosan látogatott. A borbély állandó megfigyelés alatt áll. Egy napon sétára indul. A detektív követi. A borbély hosszabb séta után benyit egy régiségkereskedésbe. A detektív vár rá egy jó darabig az utcán, majd megúnva a dolgot, ő is belép az üzletbe. Legnagyobb meglepetésére a borbélyt, mint üzlettulajdonost, a kiszolgáló asztal mögött találja. A detektív feltalálja magát és mint vevő lép fel. Elmondja, hogy születésnap ajándékkul valami régi ezüst tárgyat szeretne vásárolni. A kereskedő udvariasan egész csomót rakott elébe, amelyek között több olyan tárgy volt, amelyek a lopásból származtak. A nyomozás ezzel tulajdonképpen be is volt fejezve, a gépkocsivezető személyében a betörő és autótolvaj, a borbély személyében pedig az orgazda került hurokra.

*

Az amerikai életet a dollárért való kíméletlen túlekedés jellemzi. Az amerikai bűnöző az agyfúrta kieszelt csalásokkal, szélhámosságokkal szemben mindig

előnyben részesítette az erőszakot. Ez a két tényező teremtette ki az amerikai banditizmust, amely a szesztilalmi törvény-teremtette kitűnő alkalmat kiaknázva, hihetetlen arányokat öltött. A banditizmus (gangsterek) szövetségesre talált részben a züllött amerikai közéletben, részben az Egyesült Államok sajtósági alkotmányjogi viszonyaiban és demokratikus, de egyben maradi törvényeiben. Olyan államban, ahol bárki szabadon vásárolhat magának akár ágyút is, ahol nincs bejelentési kötelezettség, ahol a rendőri elhárítószervezet szolgálata az Unió szövetségi államokra tagoltsága következtében léptenyomon nehézségekbe, sőt gyakran elhárítatlan akadályokba ütközik, nem csoda, ha a banditizmus komoly nemzeti veszedelemmé fajulhatott.

Bár Amerika messze van tőlünk és a mi viszonyaink is mások, nem érdektelen egy pillantást vetni működésükre annál is inkább, mert a ragály áttérjedőfélben van Európára is.

Nálunk az eddig lezajlott budapesti bankrablásokban e kórnak csupán gyenge előhírnökei jelentkeztek, de a nyugati nagyvárosokban, így elsősorban Londonban, az amerikai stílusú bűnözés már felütötte fejét és komoly feladat elé állította az ottani közbiztonsági szerveket. Az alábbiakban néhány tipikus amerikai banditátörténetet ismertetünk.

— Az emberrablás divatos bűncselekmény Amerikában. Évente sok vagyonos család tagját rabolják el a banditák, akiket azután csak hatalmas váltságdíj fejében bocsátanak szabadon. Ha a család vonakodik a váltságdíjat megfizetni, vagy pedig a rendőrséghez fordul, akkor a banditák attól sem riadnak vissza, hogy a hatalmukban lévő személyt láb alól eltegyék.

Thouin Pál érdeme egy új zsarolási módszer, ame-

lyet feltalálója az emberrablás mintájára alkotott. Thouin mester nem rabolt embereket, beérte értékes festményekkel is. Számos amerikai milliomos művészi alkotásoknak szenvedélyes gyűjtésében találja örömét. Némelyiküknek nagy vagyont érő kép, egyéb műtárgy, vagy régiség van birtokában. Thouin Pál ezekkel létesített üzleti összeköttetést a maga módja szerint.

Egy szép napon az egyik dollár-milliomos képtárából vagyont érő festmény tűnt el. Csupán az üres keret árváskodott a falon. Néhány nap múlva a kétségbeesett műgyűjtő névtelen levelet kapott, amelyben értesítették, hogy a kép kitűnő helyen van, ennyi és ennyi dollár bizonyos helyen való letétbehelyezése, vagy átadása esetén visszakaphatja. A levél azt a figyelmeztetést is tartalmazta, hogy a rendőrséggel való érintkezésbelépés teljesen céltalan. A legtöbb károsult — ismerve a rendőrség tehetetlenségét a gangsterekkel szemben — nem tett feljelentést, hanem fizetett és boldog volt, hogy képét visszakaphatta. Akadt azonban karakán ember is közöttük, aki azonnal a rendőrségre sietett és a zsarolót válasza sem méltatta. Thouin mesternek erre az esetre is volt orvossága raktáron. Az illető károsultnak levélben megismételte az ajánlatát és a nagyobb nyomaték kedvéért mellékelte az ajánlott festmény egy kimetszett részecskéjét. Ilyenkor a műgyűjtő azután rendszerint megtört, otthagya a rendőrséget és fizetett. Ez a fogás egyébként nem Thouin mester találmánya. Az eszmét a kínai emberrablóktól vette, akik áldozatuk egy-egy ujját, vagy orrából, füléből egy-egy darabkát szoktak a hozzátartozóknak elküldeni, hogy ezáltal a váltságdíj kifizetés iránti óhajtásuknak nagyobb nyomatékot adjanak.

Thouin ilyen módon hosszú időn keresztül garázdálkodott, végzetét azonban nem kerülhette el. Egy szép napon a montreali állami képtárba tört be és onnan 16 ér-

tékes képet lopott el. Ennél az üzletnél rajtavesztett és elfogták.

A New-York mellett fekvő Coney-Island szigeten áll a Half-Moon-szálloda. Egy napon röviddel éjjél előtt, öt jólöltözött úr állított be a szállodába. Kettő közülük szobát bérelt. Ezután mind az öten felmentek a szállodai szobába egy kis italra. A szobapincér ellátta őket itallal és jéggel. Négy óra tájban újból csengettek a szobából a szobapincérnek. Midőn a pincér benyitott, két géppisztollyal és három pisztollyal találta magát szemben. A banditák a megrémült pincért maguk előtt tolva, golyófogóként felhasználva, benyomultak a szálloda irodájába. Az ottlévő hivatalnok a helyzetet felismerve, pisztolyt ragadott ugyan, de azt a pincér miatt nem használhatta, sőt kénytelen volt a pénztár kulcsait is kiszolgáltatni. A banditák 30.000 dollár készpénzt és a pénztárban elhelyezett ékszereket magukhoz véve eltávoztak, és azóta nyomuk veszett.

Egészen különleges amerikai dolog az úgynevezett „Rackeeterek“ működése. A rackeeterek szervezett zsarolóbandák, melyek az üzleti életet valóságos rabigában tartják. Minden bandának van specialitása. Az egyiké pl. a temetkezés. A temetkezési vállalatoktól ez formális adót hajt be. Ha a vállalat nem fizet, akkor a következő temetésnél ott vannak a banda tagjai, akik botrányt rendeznek, de attól sem riadnak vissza, hogy a halottas kocsit felborítsák.

A másik bandának kirakatüveg-raktára van. Jaj, annak a kereskedőnek, aki nem tőlük szerzi be szükségleteit — természetesen három-négyszeres áron. Az ilyen kereskedő üvegtáblái másnap pozdorjává zúzva hevernek az utca kövezetén.

A gazdasági élet majdnem minden ágának nyakán ott ül valamelyik rackeeter-banda, a zöldségkereskedőtől

a temetkezési vállalatig. Chicagóban pl. egyikük az automata-tulajdonosokat, a másik viszont a tisztító- és mosoda szakmához tartozókat zsarolja és adóztatja meg. Aki nem áll kötélnek, az maga vállalja kárát. Másnap reggelre automatái széjjelzúzva hevernek, a mosodás szállítmányait savval öntözik le stb., de attól sem riadnak vissza, hogy valakit egy jól célzott lövéssel leterítsenek.

A rackeeterek azonban nem mindig önálló vállalkozók. Jó pénzért teljes hatalmukkal rendelkezésükre állanak olyan „tisztességes“ kereskedőknek is, akik üzleti versenytársaiktól erőszakos úton akarnak megszabadulni.

A rackeeterek elsősorban Chicagóban és New-Yorkban garázdálkodnak, de nem kímélik meg a többi városokat sem. San Franciscóban 1933-ban egy 15 éves leányt raboltak el, aki egy gyermek tánccsoport főszereplője és a közönség kedvence volt. A rackeeterek így akarták kényszeríteni a tánccsoport vállalkozóját arra, hogy a rá kivetett „adót“ megfizesse. A vállalkozó a rendőrséghez fordult, de ez a lépés sem járt eredménnyel. A szerencsétlen leányra később véletlenül bukkantak rá Chicagóban. A rablók testileg és lelkileg egész életére tönkretették.

A leírt esetek élénken rávilágítanak az amerikai közbiztonsági viszonyokra, amelyek még a korlátlan lehetőségek hazájában is valószínűtlenné tetszenek. Az amerikai kormány végül is hadat üzent a banditáknak. Erélyes intézkedések egész sorozata hivatott azt a célt szolgálni, hogy az amerikai élet rákfenéjét mielőbb kiirtsák.

HALÁLOS ÍTÉLETEK VÉGREHAJTÁSA.

A régi világban az volt a cél, hogy a halálraítélt az ítélet végrehajtásánál minél többet szenvedjen, vagyis, ezáltal tettéért minél jobban bűnhődjék. A keresztrefeszítés, máglyán való elégetés, karóbahúzás, vízbefojtás, kerékbetörés, mind ezt a célt szolgálták. Korunkat a humanizmus jellemzi. A halálos ítéletek végrehajtását ezért igyekeznek a lehető legemberségesebbé tenni. Így jutott Amerika egyik állama: Nevada a legmodernebb kivégzési eszközhöz, a gázhoz. Az ítélet végrehajtásánál az elítéltet légmentesen zárható kamrába helyezett székre kötik. A szék előtt álló asztalra ciankálit tartalmazó csészét tesznek és azután a csészébe kénsavat öntenek. A gázálarccal ellátott hóhér ezután elhagyja a kamrát. A gázfejlődés megindul és pillanatok alatt végez az elítélttel. Az ítélet végrehajtását az illetékes hivatalos személyek kívülről, egy ablakon keresztül nézik végig. Az első ilyen kivégzésnél jelen volt orvosok véleménye szerint a gázzal való kivégzés a leghumánusabb az összes kivégzési módok között.

A kivégzéssel kapcsolatosan megemlítem, hogy a régi világban a hóhérok élete nem volt fenékig tejfel. A régi Berlinben pl. hüvelykvastagságú frissen vágott tölgyfabottal 32 ütést kapott az a hóhér, aki a kivégzésnél „műhibát“ követett el.

Nálunk és számos más országban az akasztást tartják ebből a szempontból a legtokéletesebb kivégzési módnak, a németek a bárd, pallos és guillotine (zuhanóbárd) mellett foglalnak állást. Franciaországban a nagy forradalom óta szintén a guillotine áll használatban. Az Észak-amerikai Egyesült Államok legtöbb államában a villamoszék járja.

Legújabbán Észtország lépett egy napjainkban szokatlan, de nem új kivégzési eszközzel az érdeklődés középpontjába, amennyiben lehetőséget nyújtott arra, hogy a halálraítélt méregpoharat ürítve, önmaga vessen véget életének. A méregpohár már az ókori népeknél, így pl. a régi görögöknél is használatban volt. A történelemből tudjuk, hogy Sokrates, a híres görög bölcs is így vált meg életétől.

Az észt kormány különleges rendelettel szabályozta a halálos ítéletek végrehajtását; a méregpoharat, mint az elítélt szabad választására bízott kivégzési eszközt rendszeresítette.

Az elítéltnak szabad választása van a méregpohár és az akasztófa, — illetve a rögtönítélő bíróság által hozott ítélet esetén — az agyonlövés között.

A siralomházban tanúk kíséretében megjelenik az államügyész és megkérdezi az elítéltet, hogy hajlandó-e önkézevel véget vetni életének. Az elítéltnak hallható „igen“-nel kell válaszolnia, amit jegyzőkönyvbe vesznek.

Ha az elítélt igennel felel, a hóhér parancsot kap a méreg átnyújtására. A használatban lévő szer gyorsan és fájdalommentesen ölü méreg, melyet a hóhér a használatra vonatkozó útmutatások kíséretében ad át az elítéltnak. Ezután az elítéltet 5 percre magára hagyják. Ha ez alatt az idő alatt a mérget nem vette be, vagy pedig a méregpoharat már eleve visszautasította, a halálos ítéletet kötél által, illetve agyonlövással haladéktalanul végrehajtják.

Ez a kétségtelenül humánus kivégzési mód, melyet a magasműveltségű ókori népek is alkalmaztak, később, a középkor folyamán feledésbe ment és helyt adott olyan megoldásoknak, melyek a legridegebb megtorlás és elrettentetés gondolatát képviselték. Ettől kezdve a közelmúlt századokig a halálos ítéletek végrehajtását az állati

kegyetlenségig fokozódó embertelenség jellemezte. Példaképpen egy ilyen kivégzés lefolyását részletesen ismer-tetjük.

IV. Henrik francia királyt 1610-ben, Párisban Ravailac Ferenc vallási rajongásból két késszúrással megölte. A gyilkost a bíróság a legembertelenebb kínvallatásnak vetette alá, hogy cinkostársait elárulja, majd a kínvallatás után halálra ítélte. A halálos ítélet, a végrehajtást illetően részletes útmutatásokat adott, melyeket az ítéletvégrehajtó gondosan be is tartott.

Az elítéltet az ítélet rendelkezése szeriñt meztele-nül, csupán durva vezeklő ingbe öltöztetve, égő, 2 font súlyú gyertyával kezében, kivégzési kordén (taligán) a párisi Notre Dame székesegyház elé vitték. Itt Ravailac-nek bűnbocsánatot és kegyelmet kellett könyörögnie Istentől, királytól és az igazságszolgáltatástól, amiért al-jas, elvetemült és megvetésre méltó cselekedetével a leg-jobb és legdicséretre méltóbb emlékü IV. Henrik király életét kioltotta. Innen a régi szokások szerint kötélre hur-kolva lovagnak kellett volna az elítéltet a kivégzés szín-helyére vonszolni, ezt azonban a főváros lakosságának elkeseredettsége és izgalma miatt nem merték megkoc-káztatni, így Ravailacot erős fedezet mellett a kivégzési taligán szállították a Gréve-téren felállított vérpadhoz.

Odaérve, a hóhér és pribékjei megragadták, hátára fektetve testét két deszka közé szorították, kezeit és lá-bait pedig már most négy ló istrángjához erősítették.

Ezután a hóhérok tüzes harapófogókkal lecsípték az elítélt mellbimbóit és beleszíptek mindazon testrészeibe, melyek az ítéletben meg voltak jelölve, majd pedig a gyilkosságnál használt kést jobbkezebe szorítva, jobb-kezet tűz fölé tartották és azt csuklóiig elégették. Ennek befejeztével a tüzes harapófogóval tépett sebekbe forró

ólmot, olajat, szurkot és összeolvasztott viaszt és ként öntötték.

Ezekután megkorbácsolták a lovakat, melyek vad iramban nekirugaszkodtak. A test azonban nem engedett. A végtagok, a szemtanuk szerint, elképzelhetetlen hosszúra kinyúltak, de nem váltak el a testtől. Így tartott ez körülbelül egy óráig. Ravailac egész idő alatt eszméletlen volt. A lovak kimerültek, az egyik a legkegyetlenebb korbácsolás dacára sem tudott tovább húzni. Erre az egyik, lóháton jelen volt nemesember kifogta a kimerült lovat és helyébe saját lovát fogta a hámba. A felnégyelés így sem sikerült. Végül nem volt más hátra, mint hogy a hóhérek éles késekkel átvágták a karok és combok inait, mire a lovak széjjeltépték a testet és elvágattak az egyes véres cafatokkal. A tömeg erre rávetette magát a véres húscafatokra és szétmarcangolta azokat. Az ítélet rendelkezései szerint azonban a maradványokat el kellett égetni és a hamut a világ négy tája felé szét kellett szórni, ezért a széthurcolt maradványokat hosszas nyomozással összegyűjtötték és azután az ítélet eme rendelkezésének is eleget tettek.

Érdekes az ítéletnek az a része is, amely a mai fogalmak szerint a mellékbüntetések tekintetében intézkedik. Ezek szerint: Ravailac minden vagyona a királyra száll. Azt a házat, melyben Ravailac született, földig le kell rombolni. A háztulajdonost kártalanítani kell azzal a kikötéssel, hogy a telken soha többé nem szabad házat építeni. Az ítélet kihirdetése után 14 nappal Ravailac szülővárosából Ravailac szüleinek kürtszó és kiáltás kíséretében ki kellett vándorolniuk és Franciaországot halálbüntetés terhe alatt el kellett hagyniuk.

Ravailac testvéreit, nagybátyjait, unokatestvéreit és egyéb rokonait az ítélet arra kötelezte, hogy családnevüket megváltoztassák.

Százhuszonhét év múlva a francia bíróság Damiens ellen, ki XV. Lajos francia királyt egy tollkéssel megkarcolta, az ismertetettel teljesen azonos ítéletet hozott.

BŰNCSELEKMÉNYEK KÁRÜSSZEGEI.

A hivatásos bűnözővilág leküzdése időszerű feladatot jelent ma az egész világon, midőn a nehéz gazdasági viszonyok folytán a társadalom eme ellenségeinek tábora állandóan gyarapszik. A bűncselekmények folytán évenként hatalmas értékek vesznek el, mennek tönkre, vagy cserélnek jogtalanul gazdát. 1932. évben csupán Berlinben 19½ millió márka értékű ingóságoktól fosztották meg jogos tulajdonosaikat a betörők és tolvajok. Ez lényegében a hivatásos bűnözők számlájára írható. A hivatásos bűnözők számát Németországban 10.000-re becsülték; de rájöttek, hogy ez a szám túl magas. Meghatározták a hivatásos bűnöző fogalmát, mely szerint hivatásos bűnözőnek az tekintendő, aki elvből cselekszik és kizárólag elkövetett bűncselekményeinek hozamából él. A társadalom e tudatos ellenségeinek száma csak 3000-re tehető, kiket a bűnügyi nyilvántartások révén a hatóságok jól ismernek. Liebermann von Sonnenberg, a berlini bűnügyi rendőrség helyettes főnöke azzal a javaslattal állott elő, hogy az ilyen hivatásos bűnözőket megelőzési céllal teljesen ártalmatlanná kellene tenni, miáltal a bűnözést 50%-kal csökkenteni lehetne. Liebermann szerint eddig az elkövetett bűncselekményeket büntették, a büntetést megelőzte a rendszert jónak már nem tehető károkozás. Az új módszer szerint a hivatásos bűnözők kár és jogsérelem okozását meg kell akadályozni, ezért a hivatásos bűnözőknek védőőrizetbe vételét és központi táborokba való elhelyezését

javasolja. Liebermann szerint ez igen könnyen keresztülvihető, csak az kell hozzá, hogy az új német állam ugyanolyan eréllyel lépjen fel a társadalom ellenségeivel szemben, mint azt az állam politikai ellenfeivel szemben tette.

A STATISZTIKA.

A német igazságügyminiszter és a birodalmi statisztikai hivatal időközönként bűnügyi statisztikát állítanak össze és tesznek közzé. 1934. évben jelent meg ennek a munkának az 50-ik évfolyama. Az alábbiakat ebből a kötetből vettük.

A kötet külön fejezetben statisztikailag részletesen, valódi német alapossággal feldolgozva, az 1928—1930. években jogerős ítélettel befejeződött gyilkossági bűnügyeket is tartalmazza. Ez alatt az idő alatt Németországban 124 gyilkosságot követtek el. Az áldozatok száma 135.

A gyilkosok 90 százalékban férfi és csupán tíz százalékban nők.

A gyilkosok személyi viszonyainak vizsgálata a következő adatokat eredményezte: életkorra nézve a férfigyilkosok zöme 21—25 éves, a nőigyilkosok ennél jóval idősebbek voltak. A legfiatalabb gyilkos 18 éves, a legidősebb 69 éves volt. Az idős gyilkos keletporoszországi parasztember volt, aki 66 éves feleségét megúnta, fiatalabb nőre vetett szemet és ezért feleségét a padláson agyonverte, majd a holttestet, öngyilkosság látszatát akarván kelteni, felakasztotta.

Vallás szerint a katolikusok és protestánsok egyenlő arányban oszlanak meg. Rajtuk kívül csupán egy zsidó és két felekezeten kívüli szerepel a gyilkosok között. A zsidók száma valószínűleg azért ilyen kicsi, mert a gyil-

kossághoz elvetemültségen és kegyetlenségen felül bátorságra is van szükség.

Műveltség, képzettség, társadalmi osztály szempontjából a gyilkosok legnagyobb része az egyszerűbb, tanulatlan munkásosztályból került ki, mégpedig túlnyomórésztben a mező- és erdőgazdasági munkások köréből. A gyilkosok 95 százalékának elemi iskolai végzettsége volt. Főiskolás csupán egy akadt a gyilkosok között. Egy orvos, aki a szeretőjét, egy ápolónőt, megmérgezte.

A férfigyilkosok több mint fele, büntetlen előéletű volt. Hivatásos, szokásos bűnöző csupán elvétve akadt közöttük, 13 gyilkos mint lelenc nevelkedett fel. 12 gyilkosnő közül 9 férjes aszony volt, javarészt családanyák, akik közül egyeseknek 4—5 gyermeke is volt.

A gyilkosoknak több mint fele a szabadban követte el a bűncselekményt. A szabadban elkövetett gyilkosságok javarésznél az erdő volt a színhelye.

Az ölési mód tekintetében első helyen az agyonütés, második helyen az agyonlövés és harmadik helyen a megfojtás áll. Méreggyilkosság összesen 12 esetben fordult elő. Itt a tettesek túlnyomó része nő volt. A nők olyan gyilkosságok elkövetésénél, midőn önállóan, cinkosok nélkül dolgoztak, minden esetben méreggel öltek.

Nagyon érdekes az indító okok statisztikája. Valamennyi gyilkosság egyharmad részét nyereségvágyból követték el (az áldozat kirablása, a gyilkos örökölni akart áldozata után, vagy pedig az életbiztosítási összegéhez akart hozzájutni, stb.). Ennek a statisztikának különös ékessége egy 20 éves állatkitömő segéd, aki a vonaton, egy II. osztályú fülkében egy fiatal leányt agyonütött és kirabolt azért, hogy a menyasszonyának karácsonyi ajándékot vásárolhasson. Elég nagy a száma az ellenszenvből, megúnságból elkövetett gyilkosságoknak. Ennek áldozatai javarésztben rokonok, hozzátartozók.

Hat esetben a gyilkosságot nemi erőszak előzte meg. A gyilkos ezeknél, a következményektől való félelmében ölt. 14 esetben a gyilkos olyan embereket hallgattatott el, akik valamely büntetendő cselekményéről tudtak. 11 gyilkos szeretőjét vagy törvénytelen gyermekét tette el láb alól. A 124 gyilkosság közül csupán 4 eset könyvelhető el kéjgyilkosságként, vagyis, ahol a tettest kizárólag a beteges nemivágy hajtotta a cselekmény elkövetésére. Csúpan egyetlen gyilkosságot nem lehet a felsorolt csoportok egyikébe se besorolni, egy nő s kőműves az erdőben sétált 9 éves kisláival, akit nagyon szeretett. A gyermeket agyonlőtte. A cselekményt azért követte el, mert a kisláúnál, fiatalok ellenére, bűnöző hajlamokat féltette és féltette a gyermek jövőjét.

Az áldozatok statisztikai feldolgozása a következő képet mutatja:

135 áldozat közül 75 nő, a többi férfi. 21 áldozat 10 éven aluli gyermek, közöttük 13 leány. A gyilkos és áldozata közötti viszony tekintetében az összes áldozatok egyharmadát hozzátartozói vagy rokonsági viszony fűzte a gyilkoshoz. Itt első helyen a hitvesgyilkosság áll. Az áldozat majdnem valamennyi esetben a feleség volt. Az apát 3 esetben, az anyát 1 esetben ölte meg saját gyermeke. Utóbbi gyilkosságot egy 19 éves mezőgazdasági cseléd követte el azért, hogy édesanyja megtakarított filléreihez jusson, mert rádiókészüléket akart magának vásárolni. A gyilkos 15 esetben ölte meg menyasszonyát vagy szeretőjét. Az indok részben féltékenység, részben megúnás volt. Igen érdekes a statisztikának az a megállapítása, hogy az összes eseteknek csupán egyötöde olyan gyilkosság, amelynél a tettes előtte teljesen ismeretlen személyt ölt meg.

Messzemenő következtetéseket ebből a statisztikából nem lehet levonni. Ahhoz, hogy bizonyos törvényszerű-

ségeket lehessen megállapítani, jóval nagyobb számú gyilkossági esetet kellene osztályozni. Ilyenre inkább az Egyesült Államok gyilkossági statisztikája szolgáltatna szilárdabb alapot. 1934 márciusában az Egyesült Államok szenátusának jogi bizottsága egyik államügyész javaslatát nyújtotta be, melyben azt kívánta, hogy bizonyos veszedelmes bűnözők és bizonyos súlyosabb bűncselekmények üldözését szövetségi szervek vegyék a kezükbe. Az Egyesült Államok ugyanis több szövetségi államra oszlanak. Ezeknek az államoknak külön-külön és egymástól gyakran homlokegyenest ellentétes törvényei vannak. Az egész államszövetség területén mintegy 250.000 kisebb-nagyobb rendőrhatalóság működik, amelyek valamennyien féltékenyen őrködnek hatáskörük felett. Ezek az egymástól függetlenül és elszigetelve működő közbiztonsági szervek képtelenek voltak megbirkózni a korszerű amerikai bűnözéssel. Ennek az volt a következménye, hogy az Egyesült Államokban a közbiztonság állapota még eddig soha nem tapasztalt mélypontra süllyedt. A banditizmus, a gangsterek fénykorukat élték. Az erőszakos bűncselekmények hihetetlenül elszaporodtak. Az államügyész javaslatának elfogadása érdekében statisztikai számadatokkal érvelt. Elmondta, hogy az Egyesült Államok úgynevezett alvilágában több bandita áll fegyverben, mint katona a hadseregben. Évenként 12.000 gyilkosság, 3000 emberrablás vagy emberrablási kísérlet, 50.000 rablótámadás és 100.000 egyéb súlyos bűncselekmény fordul elő. A bűnözők üldözésére fordított költségek, valamint a bűnözők által okozott károk évente olyan hatalmas összeget tesznek ki, amely megfelelt az Egyesült Államok közoktatási költségvetése háromszorosának. A javaslatot elfogadták.

Ezután az Egyesült Államok közbiztonsági viszonyai jelentékenyen javulni kezdtek. E szövetségi rendőr-

ség vezetőjének helyettese 1938. évben európai tanulmányúton volt és közben meglátogatta a m. kir. csendőrséget is. A nyomozóalakulatok egyes intézményei, így különösen a csendőrségi hírközpont kebelében működő kiértékelő csoport szervezete és munkája nagyon megnyerték a tetszését. Ezt gondosan fel is írta magának, azzal a megjegyzéssel, hogy az intézményt hazatérése után náluk is meg fogja honosítani.

TARTALOMJEGYZÉK.

	Oldal
Előszó	5
I. Fejezet: Lopások, csalások	7
Apró tolvajlások	9
Vasúti tolvajok	15
Ruhatáruk tolvaja	20
Az üzletek tolvajai	23
Gépkocsilopások	26
Világhíres csalók	34
Biztosítási csalások	35
II. Fejezet: Szervezett bűnözők	43
Bűnözők iskolája	45
Városok bűnöző negyedei	46
Csalószövetség	47
Varázslók, kuruzslók	48
Kémekről	50
Bandák	57
A bűnöző gyermekek	60
III. Fejezet: Tanulságos érdekességek	65
A nők mint nyomozók	67
A „nehéz“ tanu	69
Hogyan figyelik meg az eseményeket a tanuk	71
Humoros esetek	74
Bűnöző rendőrök	80
Ártatlan gyanús egyének	83
A képzelt önvád	89
Akikből még a büntudat is kiveszett	91

	Oldal
Középkor a XX. században	93
Gyilkosság vagy öngyilkosság	93
A tettes visszatér a helyszínre	99
Gyujtogatás	100
Fizetési eszközökkel való visszaélés	101
Az a bizonyos nadrággomb	102
Pénzhamisítás	105
Anglia — Amerika	110
Halálos ítéletek végrehajtása	121
Bűncselekmények kárösszegei	125
A statisztika	126